

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry:n
ja
SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN
LIITTO SEL ry:n
välinen

**LIHA-ALAN
TYÖEHTOSOPIMUS**

13.2.2023–31.1.2025

Elintarviketeollisuusliitto ry
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry:n
ja
SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN
LIITTO SEL ry:n
välinen

**LIHA-ALAN
TYÖEHTOSOPIMUS**

13.2.2023–31.1.2025

Elintarviketeollisuusliitto ry
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry

SISÄLLYS

SISÄLLYS.....	5
ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA LIHA-ALAN TYÖEHTOSOPIMUKSEN UUDISTAMISEKSI.....	1
SOPIMUSSIHTEI	9
I YLEISTÄ.....	11
1 § Soveltamisala.....	11
2 § Liittojen väliset sopimukset.....	11
3 § Ulkopuolinen työvoima	11
4 § Työnjohto	12
5 § Työsääntöjen ja muiden määräysten noudattaminen.....	12
6 § Irtisanominen.....	12
7 § Määräaikaiset työsopimukset	13
8 § Järjestäytymisvapaus	13
II PALKKARYHMITTELYT, TYÖPALKAT JA ERILLISET LISÄT	14
9 § Palkkaryhmittelyt ja työpalkat	14
10 § Oppilas	20
11 § Erilliset lisät	20
1. Palvelusvuosilisä	20
2. Vuorotyö- sekä ilta- ja yötyölisät	21
3. Pakkasvarastolisä	22
4. Erikoisolosuhdelisä	22
5. Työnopastuslisä.....	22
12 § Keskituntiansion laskeminen	22
13 § Suorituspalkkajärjestelmät.....	23
14 § Töiden järjestely ja siirto toiseen työhön	25
15 § Palkanmaksu.....	25
III TYÖAIKA JA YLITYÖKORVAUKSET	26
16 § Työaika	26
17 § Työaikakokeilut.....	28
18 § Ruokailu- ja lepotauot.....	28
19 § Työntekijöiden vapaapäivät	29
20 § Ylityö ja -korvaukset	30
20 a § Työajan enimmäismäärä	31
21 § Aamutuntikorvaus.....	32
22 § Korotettu palkka lauantaityöstä.....	32
IV KORVAUKSET.....	32

23 § Matkakustannukset ja päivärahat vuonna 2023	32
24 § Hälytysluontoinen työ ja varallaolo	34
V PALKALLINEN POISSAOLO	35
25 § Arkipyhäkorvaus	35
26 § Vapunpäivä	36
27 § Sairausajan palkka	37
28 § Lapsen sairaus	39
29 § Raskaus- ja vanhempainvapaan palkka	42
30 § Lääkärintarkastukset	43
1. Lakisääteiset lääkärintarkastukset	43
2. Muut lääkärintarkastukset	43
3. Laskenta	45
31 § Erinäiset korvaukset	45
1. Syntymäpäivät	46
2. Vihkiäiset	46
3. Hautajaiset	46
4. Luottamustoimet	46
5. Asevelvollisuuskutsunnat	46
6. Naisten vapaaehtoinen asepalvelus	47
7. Reservin harjoitukset	47
8. Korvausperuste	47
VI VUOSILOMA JA LOMARAHAA	47
32 § Vuosiloma	47
33 § Lomaraha	48
VII ERINÄISET MÄÄRÄYKSET	50
34 § Työpuvut, jalkineet ja puhtaus	50
35 § Suojavaatetus	50
36 § Työsuojelu	51
37 § Ryhmähenkivakuutus	51
38 § Tarkkailu	51
39 § Työvälineiden hoito	52
VIII AMMATTIYHDISTYS	52
40 § Ammattiyhdistysjäsenmaksujen pidättäminen	52
41 § Luottamusmiehet	52
42 § Työsuojeluvaltuutettu	54
43 § Ammattiyhdistyskoulutus	55

44 § Ilmoitustaulujen käyttö	56
45 § Kokousten pito työpaikalla	56
46 § Työpaikkakäynnit.....	56
IX TYÖRAUHA	57
47 § Sitovuus	57
48 § Neuvottelumenettely.....	57
49 § Työrauhavelvoite	58
50 § Sopimuksen voimaantulo	58
51 § Sopimuksen voimassaoloaika	58
YLLÄPITO-OSASTOJEN PALKKARYHMITTELYTOIMIKUNNAN KESKUSTELUMUISTIO	59
TYÖAJAN LYHENTÄMISTÄ KOSKEVA SOPIMUS 2003	60
TYÖAJAN LYHENTÄMISTÄ KESKEYTYVÄSSÄ KOLMIVUOROTYÖSSÄ KOSKEVA SOPIMUS 2005	64
TYÖAJAN LYHENTÄMISTÄ KESKEYTYMÄTTÖMÄSSÄ KOLMIVUOROTYÖSSÄ KOSKEVA SOPIMUS 2003	67
LIITTOJEN VÄLINEN SOPIMUS VIIKONLOPPUVUOROTYÖSTÄ 2003.....	70
ETL/SEL IRTISANOMISSUOJASOPIMUS 2003	74
ETL/SEL YLEISSOPIMUS 2003	88
LOMAPALKKASOPIMUS 2005	105
TYÖSUOJELUVALTUUTETUN AJANKÄYTÖN LASKEMINEN	109
SUOSITUS PÄIHDEONGELMIEN ENNALTAEHKÄISYSTÄ, PÄIHDEASIOIDEN KÄSITTELYSTÄ JA HOITONOHJAUKSESTA TYÖPAIKOILLA.....	110
Tutustu työelämään ja tienaa kesäharjoitteluohjelma vuosiksi 2023-2025.....	116

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY
SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL RY

ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA LIHA-ALAN TYÖEHTOSOPIMUKSEN UUDISTAMISEKSI

Aika 13.2.2023
Paikka Elintarviketeollisuusliiton toimisto
Läsnä Liittojen edustajat

Todettiin, että voimassa ollut, 27.11.2020 allekirjoitettu Liha-alan työehtosopimus on lakannut olemasta voimassa 12.2.2023. Tällä allekirjoituspöytäkirjalla Elintarviketeollisuusliitto ry ja Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry uudistavat 12.2.2023 voimassa olleen Liha-alan työehtosopimuksen seuraavin muutoksin ja lisäyksin:

1 § Sopimuskausi

Sopimus on voimassa 13.2.2023 – 31.1.2025.

Työehtosopimuksen voimassaolo jatkuu tämän jälkeen vuoden kerrallaan, jolle sitä jommaltakummalta puolelta kirjallisesti irtisanota vähintään kuukautta ennen sopimuskauden päättymistä.

Irtisanomisesta huolimatta työehtosopimuksen määräykset ovat voimassa, kunnes yhteisesti todetaan neuvottelujen uudesta sopimuksesta päättyneen tai toinen osapuoli kirjallisesti ilmoittaa katsovansa neuvottelut päättyneiksi.

2 § Palkantarkistukset

Kertaerä 2023

Kertaerän suuruus on 400 euroa ja se maksetaan toukokuun 2023 palkanmaksun yhteydessä. (Kustannusvaikutus on laskettu koko elintarvikealalle ja se on 1,0 prosenttia).

Kertaerä maksetaan vain niille työntekijöille, joiden yhdenjaksoinen työsuhde on alkanut viimeistään 1.2.2023 ja on edelleen voimassa kertaerän maksupäivänä ja joille maksetaan palkkaa kyseisenä maksuajankohtana.

Osa-aikaiselle työntekijälle kertaerän määrä lasketaan sovitun työajan ja täyden työajan suhteessa.

Kertaerää ei makseta, jos työntekijä on itse irtisanoutunut ennen kertaerän maksuajankohtaa.

Kertaerää ei oteta huomioon muita palkkaeriä maksettaessa, muun muassa vuosilomapalkkaa, ylityökorvausta tai keskituntiansiota laskettaessa.

Yleiskorotus 2023

Työntekijöiden palkkoja korotetaan 1.6.2023 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 3,5 prosentin suuruisella yleiskorotuksella.

Taulukkopalkkoja korotetaan yleiskorotuksen mukaisella prosentilla yleiskorotuksen ajankohdasta lukien tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Yleiskorotus 2024

Työntekijöiden palkkoja korotetaan 1.4.2024 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,3 prosentin suuruisella yleiskorotuksella.

Taulukkopalkkoja korotetaan yleiskorotuksen mukaisella prosentilla yleiskorotuksen ajankohdasta lukien tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

3 § Tekstimuutokset

- **TES 11.5 §** Työnopastuslisä 1.6.2023 lukien:

Nimetylle työnopastajalle, joka työnantajan määräyksestä suorittaa oman työnsä ohella työntekijänä työn opastusta maksetaan työnopastusajalta erillistä lisää, jonka suuruus on ~~56~~ 65 senttiä tunnilta. Lisää maksetaan samoin edellytyksin työnopastajalle myös hänen opastaessaan työssä oppijaa. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998)

- Muutetaan **TES 34 §** Työpuvut, jalkineet ja puhtaus 4 kappale:

Työnantaja hankkii kerran vuodessa yli 3 kuukautta työsuhteessa olleille työntekijöille yllä mainitut työjalkineet. Työnantaja voi vaihtoehtoisesti kuitenkin perustellusta syystä edellyttää, että työntekijä itse hankkii yllä mainitut työjalkineet, jolloin työnantaja korvaa kerran vuodessa tositetta vastaan työntekijälle työjalkineiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista enintään ~~6080~~ euroa.

- **TES 41-42 §** Luottamusmies- ja työsuojeluvaltuutetun korvaukset 1.6.2023 lukien:

Luottamusmieskorvauksia ja työsuojeluvaltuutetun korvauksia korotetaan 10 %:lla ja pyöristetään ylöspäin seuraavaan täyteen euroon.

- Lisätään työehtosopimukseen uusi **TES 20 a §**:

20 a § Työajan enimmäismäärä

Työaikalain mukaisen enimmäistyöajan tasoittumisjakso voi olla enintään kuusi kuukautta.

- Muutetaan TES 29 § Raskaus- ja vanhempainvapaan palkka kuulumaan kokonaisuudessaan seuraavasti:

1. Jos synnyttävän työntekijän työsuhde on jatkunut vähintään 6 kuukautta ennen synnytystä, hänelle maksetaan palkkaa raskausäitiysvapaan ajalta 3542 päivän pituiseen kalenteriajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä työsopimuslain nojalla tulevan raskausäitiysvapaan alkamispäivästä lukien.

2. Jos uusi raskausäitiysvapaa alkaa ennen kuin työntekijä palaa takaisin työhön, työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvollisuutta uuden äitiysraskausvapaan ajalta.

Soveltamisohje:

Tämä ei koske tilanteita, joissa työntekijä siirtyy välittömästi perhevapaalta uudelle äitiysraskausvapaalle (TT 2014:115–117).

3. Raskausäitiysvapaan palkasta vähennetään, mitä työntekijä saa synnytyksen takia samalta ajanjaksolta raskausäitiysrahaa taikka siihen verrattavaa muuta korvausta lain tai sopimuksen perusteella. Työnantajalla ei kuitenkaan ole oikeutta vähentää ko. korvausta raskausäitiysvapaan palkasta siltä osin kuin korvausta maksetaan työntekijälle hänen kokonaan tai osaksi itse kustantamansa vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella.

Siltä ajalta, jolta työnantaja on työntekijälle maksanut raskausäitiysvapaan palkan, on työnantaja oikeutettu nostamaan itselleen työntekijälle tulevan edellisen kappaleen mukaisen raskausäitiysrahan tai siihen verrattavan korvauksen taikka saamaan sen määrän takaisin työntekijältä.

4. Jos raskausäitiysrahaa ei työntekijän omasta syystä makseta tai sitä maksetaan vähemmän kuin mihin työntekijällä sairausvakuutuslain mukaan olisi ollut oikeus, työnantajalla on oikeus vähentää raskausäitiysvapaan palkasta se raskausäitiysraha tai sen osa, joka työntekijän laiminlyönnin johdosta on jäänyt suorittamatta.

5. Raskausäitiysvapaan palkka lasketaan työehtosopimuksen 12 §:n mukaisen keskituntiansion perusteella.

~~6. Milloin työntekijä on alle kouluikäisen lapsen adoptoimisen vuoksi poissa työstä enintään 12 kuukautta ja jos hän on sopinut työnantajan kanssa tästä poissaolosta, ei hänen työsuhteensa katsota katkenneen tämän poissaolon vuoksi.~~

6. Edellä tässä pykälässä mainitun mukaisesti maksetaan työntekijälle, jolla on oikeus sairausvakuutuslain 9 luvun 5 §:n 1-3 momentin (14.1.2022/22) mukaiseen vanhempainrahaan, palkka myös enintään 6 päivän pituisen kalenteriajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä työsopimuslain nojalla tulevan isyysvanhempainvapaan alkamispäivästä lukien.

- Muutetaan TES 25.3 § Arkipyhäkorvaus kuulumaan kokonaisuudessaan seuraavasti

3. Arkipyhäkorvaus maksetaan tämän pykälän tarkoittamalle työntekijälle myös vuosiloman, enintään 3 kuukautta arkipyhää ennen kestäneen sairauden, 28 §:ssä tarkoitetun lapsen sairaudesta johtuvan palkallisen poissaolon, ~~ja lakisääteisen raskausvapaan ja enintään 138 arkipäivää kestäneen vanhempainvapaan ja lakisääteisen äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan~~ sekä taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtuneen enintään 2 viikkoa arkipyhää ennen kestäneen lomautuksen aikana sattuvilta arkipyhiltä.

...

- Muutetaan TES 26.1 § Vapunpäivä kuulumaan kokonaisuudessaan seuraavasti:

1. Toukokuun 1. päivä on palkallinen vapaapäivä. Vapunpäivän palkka maksetaan myös vuosiloman, enintään 3 kuukautta kestäneen sairauden ja ~~lakisääteisen äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan~~ lakisääteisen raskausvapaan ja enintään 138 arkipäivää kestäneen vanhempainvapaan aikana sattuvilta vapunpäivältä.

- Muutetaan TES 31.7 § Reservin harjoitus kuulumaan seuraavasti:

Työntekijällä on oikeus saada reservin harjoitusten ajalta yhdessä valtion maksaman reserviläispalkan kanssa täydet palkkaedut. Laskettaessa täyden palkkaedun määrää, laskennassa huomioidaan reserviläispalkan osalta vain ne päivät, jotka olisivat olleet työpäiviä, jos työntekijä ei olisi osallistunut harjoitukseen.

- Lisätään TES 33 § Lomaraha loppuun uusi kappale:

Lomarahan vaihtamisesta vastaavaan palkalliseen vapaaseen voidaan sopia.

- Muutetaan ETL/SEL IRTISANOMISSUOJASOPIMUS 2003 / 19 § Takaisinottaminen kuulumaan kokonaisuudessaan seuraavasti:

Työnantajan on tarjottava työtä työsopimuslain 7 luvun 3 tai 7 §:ssä säädetyillä perusteilla irtisanomalleen, työ- ja elinkeinotoimistosta edelleen työtä hakevalle entiselle työntekijälleen, jos työnantaja tarvitsee työntekijöitä neljän kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, joita irtisanottu työntekijä oli tehnyt. Jos työsuhde on jatkunut keskeytyksettä sen päättymiseen mennessä vähintään 12 vuotta, takaisinottoaika on kuitenkin kuusi kuukautta.

Allekirjoituspöytäkirjamerkintä: Soveltamisohje päivitetään nykylakia vastaavaksi selkeytystyöryhmässä.

4 § Työryhmät

4.1. Oppisopimustyöryhmä

Elintarviketeollisuusliitto ry ja Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry nimeävät työryhmän, joka luo toimialalle uuden työssäoppimisen mallin ammatilliseen toisen asteen koulutukseen 30.9.2023 mennessä, elleivät osapuolet toisin sovi. Uuden mallin on tarkoitus kasvattaa nuorten, 16–20-vuotiaiden, opiskelijoiden koulutus- ja työssäoppimisjaksoja elintarviketeollisuuden jäsenyrityksissä.

Niillä työpaikoilla, joissa nuorten oppisopimusmalli otetaan käyttöön, käydään yhdessä läpi oppisopimusoppilaan perehdyttämiskäytännöt.

Mallilla halutaan lisätä alan vetovoimaa nuorten osaajien keskuudessa, vastata työvoimatarpeeseen. Lisäksi mallilla halutaan vastata alan vastuullisuuden sekä viennin ja investointien johdosta kasvavaan osaajatarpeeseen.

4.2. Palkkaustyöryhmä

Työryhmä tarkastelee palkkaryhmittelyä ja palkkausta koskevia määräyksiä ja pyrkii sopimuskauden aikana tekemään esityksen palkkausta koskevien määräysten uudistamiseksi. Tavoitteena on selvittää etenkin osaamisen ja työn tuoksellisuuden vaikutusta palkkaukseen.

4.3. Työehtosopimuksen selkeytystyöryhmä

Perustetaan työryhmä selkeyttämään työehtosopimusten tekstejä sopimuskauden aikana.

4.4. Työergonomian ja työturvallisuuden kehittämistyöryhmä

Osapuolet perustavat työryhmän selvittämään työergonomian ja työturvallisuuden kehittämismahdollisuuksia yrityksissä. Työryhmän tavoitteena on kartoittaa työergonomiaa ja työturvallisuutta koskevia hyviä käytäntöjä, joiden avulla yrityksissä voidaan parantaa yrityksen tuottavuutta, kilpailukykyä ja työsuhteiden jatkuvuutta. Niiden kartoittamisen yhteydessä kiinnitetään huomiota henkilöstön työssä jaksamisen edistämiseen ja työurien pidentämiseen.

Työryhmä toimii koko sopimuskauden ajan.

5 § Kirjaukset allekirjoituspöytäkirjaan

5.1. TES 29 § Raskaus- ja vanhempainvapaan palkka ym. voimaantulo:

Raskaus- ja vanhempainvapaan palkkaa määräyksiä (ja arkipyhiä ja vapunpäivää koskevia) noudatetaan sopimuksen voimaantullessa niihin työntekijöihin, joihin noudatetaan 1.8.2022 voimaan tulleita sairausvakuutuslain muutoksia ja joiden oikeus raskaus- tai vanhempainvapaaseen alkaa 13.2.2023 tai sen jälkeen.

Mikäli työntekijään noudatetaan 31.7.2022 voimassa olleita perhevapaita koskevia sairausvakuutuslain säännöksiä tai oikeus raskaus- tai vanhempainvapaaseen on alkanut ennen 13.2.2023, noudatetaan työsuhteessa 27.11.2020 sovitun työehtosopimuksen äitiys- ja isyysvapaan palkkaa ja adoptiota koskevaa (ja arkipyhiä ja vapunpäivää koskevia) sopimusmääräyksiä.

5.2. Työehtosopimusneuvottelukunnan jäsenen osallistumisoikeus:

SEL ry:n nimeämällä työehtosopimusneuvottelukunnan jäsenillä on oikeus osallistua ETL ry ja SEL ry välisiin työehtosopimusneuvottelukuntien kokouksiin ja tapaamisiin.

5.3. Ikäohjelma 50 vuotta täyttäneille

Työnantajan on neuvoteltava 50 vuotta täyttäneen työntekijän kanssa, hänen niin halutessaan, keinoista, joilla edesautetaan työntekijän työssä jaksamista ja työuran pidentämistä. Neuvotteluissa on pyrittävä löytämään osapuolten kanalta tarkoituksenmukainen ratkaisu, jossa mahdollisuuksien mukaan pyritään turvaamaan myös työntekijän ansiotaso.

5.4. Elintarvikehygieeninen osaaminen

Liitot ovat yhtä mieltä siitä, että jos työntekijällä ei ole ennen työsopimuksen solmimista elintarvikelain (23/2006) edellyttämää osaamistodistusta, niin työnantaja huolehtii kustannuksellaan todistuksesta edellä olevan lainkohdan mukaisesti.

5.5. Mm. osa-aikaeläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, osittainen hoitovapaa, osa-aika-työkyvyttömyyseläke sekä osa-aikatapaturmaeläke

Liittojen välillä on sovittu siitä, että mm. otsikossa mainituissa tapauksissa siirryttäessä osa-aikatyöhön työajan lyhennyksen osalta noudatetaan työtuomioistuimen tuomiokäytäntöä.

Mikäli sopimuskaudella syntyy uusia työtuomioistuimen ratkaisuja edellä mainituissa tai vastaavissa tilanteissa, liitot sopivat niiden käyttöönotosta viivytyksettä. Ratkaisujen mukainen menettely tulee käyttöön liittojen sopimalla tavalla. Liitot toteavat, että tapauksissa, joissa työajan lyhennysjärjestelmän piirissä (pekkaset) ollut työntekijä siirtyy mm. osa-aika- eläkkeelle, osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle, osittaiselle hoitovapaalle, osa-aika-työkyvyttömyyseläkkeelle tai osa-aikatapaturmaeläkkeelle hän ansaitsee työajan lyhennysvapaita suhteutettuna todellisuudessa tekemäänsä säännölliseen työaikaan (TT 2004-77).

Edellä mainituissa tapauksissa keskeytyvässä ja keskeytymättömässä kolmivuorotyössä kyseisen työntekijän säännöllisille tehdyille työtunneille maksetaan voimassa olevien sopimusten mukaiset prosenttilisät (3,2 %/10,5 % sekä 15,6 %) (TT 2004-77).

5.5. Muutokset palkka- ja työehdoissa

Pääluottamusmiehen esittäessä työnantajan edustaja ja pääluottamusmies käsittelevät yhdessä työehtosopimuksen uudet määräykset.

5.6. Yksintyöskentely

Työturvallisuuslaki: 5 luku 29 §

Työssä, jossa työntekijä työskentelee yksin ja johon siitä syystä liittyy ilmeinen haitta tai vaara hänen turvallisuudelleen tai terveydelleen, työnantajan on huolehdittava siitä, että haitta tai vaara yksin työskenneltäessä vältetään tai se on mahdollisimman vähäinen. Työnantajan on myös työn luonne huomioon ottaen järjes-

tettava mahdollisuus tarpeelliseen yhteydenpitoon työntekijän ja työnantajan, työnantajan osoittaman edustajan tai muiden työntekijöiden välillä. Työnantajan on myös varmistettava mahdollisuus avun hälyttämiseen.

Liitot pitävät tarkoituksenmukaisena, että edellä mainituissa tilanteissa työnantajan tulee ennalta selvittää yksin työskenteleville, millaisin menetelmin tai toimenpitein varmistetaan työntekijän työturvallisuus. Pyydettyäessä selvitetään asia myös työsuojeluvaltuutetulle.

6 § Sopimuksen voimaantulo ja voimassaoloaika

Edellä 1 §:ssä mainittu sopimus tulee voimaan 13.2.2023. Työehtosopimus on voimassa 31.1.2025 saakka, ellei työehtosopimusta ole irtisanottu 1 §:ssä mainitulla tavalla.

Tätä pöytäkirjaa on laadittu kaksi saman sisältöistä kappaletta, yksi kummallekin sopijapuolelle.

Tämä pöytäkirja katsotaan tarkastetuksi ja hyväksytyksi sopijaliittojen allekirjoituksilla.

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL RY

SOPIMUSSIIHTI**Palkkaus****OHJETUNTIPALKAT****31.5.2023 saakka**

palkkaryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1142	1088
2	1195	1138
3	1252	1192
4	1308	1246
5	1374	1309
6	1441	1372

1.6.2023 lukien

palkkaryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1182	1126
2	1237	1178
3	1296	1234
4	1355	1290
5	1423	1355
6	1491	1420

1.4.2024 lukien

palkkaryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1210	1152
2	1265	1205
3	1325	1262
4	1386	1320
5	1455	1386
6	1526	1453

* Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen

YLLÄPITO-OSASTOJEN OHJETUNTIPALKAT**31.5.2023 saakka**

palkkaryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1153	1098
2	1274	1213
3	1351	1287
4	1487	1416

1.6.2023 lukien

palkkaryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1193	1136
2	1318	1255
3	1399	1332
4	1539	1466

1.4.2024 alkaen

palkkaryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1220	1162
2	1348	1284
3	1431	1363
4	1575	1500

* Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen

Palvelusvuosilisä ja muut erilliset lisät

Palvelusvuosilisiin ja muihin erillisiin lisiin (kuten pakkasvarastolisä) ei tule sopimuskauden aikana muutoksia lukuun ottamatta työnopastuslisää

- Työnopastuslisä on 56 senttiä tunnilta 31.5.2023 saakka ja 65 senttiä tunnilta 1.6.2023 lukien.

Vuoro-, ilta- ja yötyölisät

	31.5.2023 saakka	1.6.2023 lukien	1.4.2024 lukien
iltavuorolisä	215 senttiä	222 senttiä	227 senttiä
yövuorolisä	429 senttiä	444 senttiä	454 senttiä

**ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry:n ja
SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL ry:n välinen
LIHA-ALAN TYÖEHTOSOPIMUS**

I YLEISTÄ

1 § Soveltamisala

Tämän työehtosopimuksen määräyksiä sovelletaan Elintarviketeollisuusliitto ry:n teurastamoiden, makkaratehtaiden ja einestehtaiden jäsenyritysten ja niiden ylläpito-osastojen sekä näiden työntekijäin välisissä työsuhteissa.

2 § Liittojen väliset sopimukset

Tämän työehtosopimuksen osana noudatetaan seuraavia liittojen välisiä sopimuksia:

[Suositus päihdeongelmien ennaltaehkäisystä, päihdeasioiden käsittelystä ja hoitoonohjauksesta työpaikoilla 12.1.2006](#) sivu 110.

[ETL/SEL Lomapalkkasopimus 2005](#) sivu 105.

[ETL/SEL Irtisanomissuojasopimus 2003](#) sivu 74.

[ETL/SEL Yleissopimus 2003](#) sivu 88.

3 § Ulkopuolinen työvoima

Tiedottaminen

Työnantaja tiedottaa joka kerta hyvissä ajoin pääluottamusmiehelle suunnitellusta tuotanto- ja kunnossapitotöihin osallistuvasta ulkopuolisen työvoiman käytöstä. Tällöin ilmoitetaan ulkopuolisen työvoiman suunniteltu määrä, työtehtävät ja sopimuksen kesto aika.

Jos tiedottaminen ei ole työn kiireellisyyden tai muun senkaltaisen syyn vuoksi mahdollista, tulee tiedottaminen kuitenkin tehdä viivytyksettä.

Edellä mainitut asiat tiedotetaan myös työsuojeluvaltuutetulle.

Alihankinta

Jos alihankinnan vuoksi yrityksen työvoimaa joudutaan vähentämään, on ko. työntekijät pyrittävä sijoittamaan yrityksen muihin tehtäviin tai alihankkijan palvelukseen.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot toteavat, että yrityksissä käytettävän ulkopuolisen työvoiman tulee täyttää elintarviketeollisuuden ammatilliset, hygieeniset ja työturvallisuuteen liittyvät vaatimukset.

Katso [yleissopimus luku 8](#) sivu 103.

4 § Työnjohto

Työnantajalla tai hänen määräämällään edustajalla on oikeus ottaa toimeen työntekijät, johtaa ja jakaa työt sekä irtisanoa ja erottaa työntekijät.

5 § Työsääntöjen ja muiden määräysten noudattaminen

Työnantajan ja työntekijän velvollisuus on noudattaa asianomaiselle työpaikalle sovittuja työsääntöjä. Samoin on työntekijän velvollisuus noudattaa työnantajan tai tämän edustajan antamia määräyksiä ja ohjeita, mikäli nämä eivät ole ristiriidassa voimassaolevan lainsäädännön, tämän työehtosopimuksen ja työsääntöjen kanssa.

6 § Irtisanominen

Työnantajan noudatettavat irtisanomisajat ovat seuraavat:

Työsuhde jatkunut keskeytyksettä	Irtisanomisaika
enintään 1 vuosi	14 päivää
yli vuosi – enintään 4 vuotta	1 kuukausi
yli 4 vuotta – enintään 8 vuotta	2 kuukautta
yli 8 vuotta – enintään 12 vuotta	4 kuukautta
yli 12 vuotta	6 kuukautta

Työntekijän noudatettavat irtisanomisajat ovat seuraavat:

Työsuhde jatkunut keskeytyksettä	Irtisanomisaika
enintään 5 vuotta	14 päivää
yli 5 vuotta	1 kuukausi

Jos katsotaan erottamisen tapahtuneen työntekijän ammatillisen järjestäytymisen vuoksi, ovat sopijaliitot velvolliset tällöin kiireellisesti kaikkea viivytystä välttämättä suorittamaan tutkimuksen asiassa sekä ryhtymään asian vaatimiin toimenpiteisiin, jos tutkimus antaa siihen aiheita.

7 § Määräaikaiset työ sopimukset

Päälouottamusmiehellä on oikeus saada tieto määräaikaiseen työsuhteeseen otetusta työntekijästä sekä työ sopimuksen määräaikaisuuden perusteesta.

Soveltamisohjeita:

1. Työsopimus on määräaikainen silloin, kun se on tehty määräajaksi sekä silloin, kun on sovittu määrätystä työstä tai työsuhteen määräaikaisuus muutoin käy ilmi sopimuksen tarkoituksesta. Määräaikainen työ sopimus lakkaa ilman irtisanomista, ellei toisin ole sovittu, määrätyn työn tai sovitun työkauden päättyessä.

Määräaikainen työ sopimus voidaan tehdä, jos työn luonne, sijaisuus, harjoittelu tai muu näihin rinnastettava määräaikaista sopimusta edellyttävä seikka on siihen syynä tahi jos työnantajalla on muu yrityksen toimintaan tai suoritettavaan työhön liittyvä, perusteltu syy määräaikaisen työ sopimuksen solmimiseen. Jos määräaikainen työ sopimus on tehty muussa kuin edellä mainituissa tapauksissa tai jos määräaikaisia työ sopimuksia on ilman pätevää syytä toistuvasti solmittu peräkkäin, pidetään sopimusta toistaiseksi voimassa olevana työ sopimuksena.

Etenkin kausiluonteisissa töissä määräaikaisia työ sopimuksia solmitessa, työsuhteen kestoaikaa ei voida aina sopia täsmällisesti. Tällöin tulisi työsuhteen päättymisaika määritellä mahdollisimman tarkoin selvittämällä työsuhteen keston vaikuttavat tekijät.

2. Soveltamisohje 1 on yleinen soveltamisohje määräaikaisista työ sopimuksista, eikä siihen siten kohdistu työehtosopimuslain mukaisia työehtosopimusvaikutuksia.

8 § Järjestäytymisvapaus

Työnantajalle ja työntekijälle tunnustetaan oikeus itse vapaasti päättää tahtovatko he kuulua ammatillisiin järjestöihin tai olla niiden ulkopuolella.

II PALKKARYHMITTELYT, TYÖPALKAT JA ERILLISET LISÄT

9 § Palkkaryhmittelyt ja työpalkat

1. Palkkaryhmittely

1. palkkaryhmä

Liha-alalla uusi työntekijä 6 kuukauden ajan.

2. palkkaryhmä

Liha-alalla työntekijä 7 - 12 kuukauden ajan.

3. palkkaryhmä

Lihateollisuustyö; tuotantolaitoksen vaihtelevat työt, joiden suorittaminen edellyttää koulutusta tai kokemusta.

Työntekijä siirtyy viiden alallaolovuoden jälkeen 4. palkkaryhmään.

3. palkkaryhmästä työntekijä siirtyy koulutuksen tai työkokemuksen kautta 5. tai 6. palkkaryhmään, milloin hänen tehtäväkokonaisuutensa tai pätevyytensä täyttää ylempien palkkaryhmien asettamat edellytykset.

5. ja 6. palkkaryhmän työt enintään 8 kuukauden ajan.

4. palkkaryhmä

3. palkkaryhmän työntekijä viiden alallaolovuoden jälkeen.

5. palkkaryhmä

Vaativa lihateollisuuden ammattityö, jossa edellytetään useiden koulutusta tai kokemusta vaativien koneiden ja laitteiden tai muun vaativan tehtäväkokonaisuuden hallintaa ja kykyä itsenäiseen työskentelyyn.

6. palkkaryhmään kuuluvat työt enintään 10 kuukauden ajan.

6. palkkaryhmä

Erikoisosaamista edellyttävät tärkeät ja vastuulliset lihateollisuuden työt, joiden itsenäinen hallinta edellyttää korkeatasoista ammattitaitoa ja pitkäaikaista kokemusta.

2. Työpalkat

Täysin työkykyisten työntekijäin ohjetuntipalkat ovat senteissä eri paikkakuntakalleusluokissa ja palkkaryhmissä seuraavat:

OHJETUNTIPALKAT

31.5.2023 saakka

palkkaryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1142	1088
2	1195	1138
3	1252	1192
4	1308	1246
5	1374	1309
6	1441	1372

1.6.2023 lukien

palkkaryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1182	1126
2	1237	1178
3	1296	1234
4	1355	1290
5	1423	1355
6	1491	1420

1.4.2024 lukien

palkkaryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1210	1152
2	1265	1205
3	1325	1262
4	1386	1320
5	1455	1386
6	1526	1453

* Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen

Soveltamisohjeet:

1. *Annostelu-, kierto- ja täyttölaitetyössä sekä siipikarjan suolistuslinjatyössä palkkaperuste on 3. palkkaryhmän ohjetuntipalkka + 4 %.*
2. *3. palkkaryhmän vuotavarastotyöntekijälle maksetaan palkka, joka 10 %:lla ylittää 3. palkkaryhmän palkan.*
3. *Siipikarjan ripustustyön ansiotakuu on 3. palkkaryhmän ohjetuntipalkka lisättynä 10 %:lla.*

3. Ylläpito-osastojen työntekijäin palkkaryhmittely

1. palkkaryhmä

Yksinkertaiset ylläpitotyöt

Harjoittelijat

4. palkkaryhmän ammatin oppilas 12 kuukauden ajan

2. palkkaryhmä

Ylläpitotyöt

4. palkkaryhmän ammatin oppilas 12 kuukauden ajan

Ammattityöntekijän apuna työskentelevä työntekijä

Ulkotyöntekijä

3 vuotisen yleisen ammattikoulun käynyt 6 kuukauden ajan

3. palkkaryhmä

Vaativat ylläpitotyöt

4. palkkaryhmän ammatin oppilas 2 vuoden ajan

Ammattityöntekijän apuna monipuolisia töitä tekevä työntekijä

6 kuukauden jälkeen

Talonmies

Lämmittäjän työ yksinomaisena työnä

Monipuolisia ulkotöitä tekevä ulkotyöntekijä 6 kuukauden jälkeen

3 vuotisen yleisen ammattikoulun käynyt 2 vuoden ajan

4. palkkaryhmä

Ammattityöt

Talonmies ja lämmittäjä, jotka tekevät erilaisia ylläpitopuolen tehtäviä, yli 5 vuotta ammatissa toiminut

Itsenäiseen työhön pystyvä ammattityöntekijä, yli 4 vuotta ammatissa toiminut

Monityötaitoisuus- ja työnvaativuuslisä

Työntekijälle maksetaan paikallisesti erikseen sovittavaa palkkaperustelisiä alla olevien perusteiden mukaan:

1. Henkilö hallitsee ylläpito-osastojen 4. palkkaryhmän useampia perusammattajeja ja on valmis siirtymään toisiin työtehtäviin siten, että hänen monipuolista ammattitaitoaan voidaan käytännössä hyödyntää. Tällöin monityötaiteisen henkilön vähimmäispalkka ylittää vähintään 1 - 7 % 4. palkkaryhmän ohjetuntipalkan.

2. Monimutkaisten koneistojen ja laitteiden asennukset, korjaukset, säädöt ja huollot ja käyttötoiminnot, jotka vaativat erityistä perehtyneisyyttä ja ammatillista osaamista tai erityistä koulutusta. Tällöin vähimmäispalkka ylittää vähintään 5 - 20 % 4. palkkaryhmän ohjetuntipalkan.

Erityiskoulutuksella tarkoitetaan esim. yrityksen järjestämää tai laitetoimittajan antamaa koulutusta.

Monityötaiteisuus- ja työnvaativuuslisän voimaantulo

Sovitut lisät pannaan täytäntöön sopimista seuraavan palkkakauden alusta lukien.

Olosuhdelisät

Olosuhdelisistä sovitaan paikallisesti.

Ammattikoulu, ammatti- ja työllisyys- yms. kurssit

3-vuotinen ammattikoulu

Opetusohjelman mukaan hyväksytystä loppuun suoritetusta koulusta lasketaan puolet työssäoloajaksi.

Ammatti- ja työllisyys- yms. vastaavat kurssit sekä lähiammatissa työskentely.

Työssäoloajaksi verrattava aika tulee sopia paikallisesti.

Kuitenkin edellytetään, että 3. palkkaryhmässä työskentelyä tulee olla vähintään yksi vuosi.

[Keskustelumuistio liitteessä 1](#) sivu 59.

4. Ylläpito-osastojen ohjetuntipalkat

31.5.2023 saakka

palkkaryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1153	1098
2	1274	1213
3	1351	1287
4	1487	1416

1.6.2023 lukien

palkkaryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1193	1136
2	1318	1255
3	1399	1332
4	1539	1466

1.4.2024 alkaen

palkka-ryhmä	pääkaupunki*	I
	senttiä	senttiä
1	1220	1162
2	1348	1284
3	1431	1363
4	1575	1500

* Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen

Palkkausta koskevat täydennykset

Täydennys 1

Edellä mainitut ohjetuntipalkat ovat vähimmäispalkkoja aikatyössä työskennellessä.

Täydennys 2

Palkkaryhmittelyihin sisältyvä eteneminen huomioidaan palkkauksellisesti aikarajan täyttymistä seuraavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Täydennys 3

Alle 18-vuotiaat

15 - 17-vuotiaitten työntekijäin tuntipalkka on työntekijän iän, työtaidon ja työsuhteen kestoajan mukaan kussakin paikkakuntakalleusluokassa 90 - 100 % ensimmäisen palkkaryhmän ohjetuntipalkasta.

Mikäli vakinaisessa työsuhteessa olevan nuoren työntekijän työtaito, ammattikokemus ja pätevyys vastaavat täysi-ikäiselle, täysin työkykyiselle työntekijälle asetettavia vaatimuksia eikä nuoren työntekijän säännönmukaiseen työhön ja hänen työskentelyynsä kohdistu lainsäädännön tai sopimusten aiheuttamia tai muita työnantajaa velvoittavia rajoituksia, jotka estävät nuorta työskentelemästä kuten täysi-ikäinen, täysin työkykyinen työntekijä, määritellään nuoren työntekijän palkka tässä työssä täysi-ikäisen, täysin työkykyisen työntekijän palkkaperusteiden mukaisesti.

Täydennys 4

Helsingissä, Espoossa, Kauniaisissa ja Vantaalla noudatetaan pääkaupunkiseudun palkkamääräyksiä.

Tapauksissa, joissa kunnan kalleusluokka kuntajaon muutoksen seurauksena muuttuu ja asianomaiset palkat eivät täytä uuden luokituksen edellyttämää vähimmäistasoa, palkat tarkistetaan sanottuun määrään asti.

Täydennys 5

Kuukausipalkkajakaja ja -kerroin

Laskettaessa ylityöstä ja aamutunneilta maksettavaa korotettua palkkaa on peruspalkka laskettava siten, että kuukausipalkka jaetaan luvulla 160 silloin, kun säännöllinen työaika on 40 tuntia viikossa.

Säännöllisen työajan ollessa lyhyempi, käytetään jakajana vastaavasti laskettua säännölliseen työhön tosiasiallisesti keskimäärin kuukaudessa käytettyä työtuntien lukumäärää.

Laskettaessa työntekijän osa-ajalta maksettavan palkan suuruutta saadaan työntekijän tunnilta maksettava palkka jakamalla kuukausipalkka luvulla 169.

Kuukausipalkka saadaan kertomalla tuntipalkka luvulla 175.

Käytettävistä jakajista ja kertoimista voidaan yrityskohtaisesti sopia toisin.

Työsuhteen alkaessa tai päättyessä kesken palkanmaksukauden tai työnteon keskeytyessä sellaisesta syystä, ettei työnantaja ole velvollinen maksamaan poissaoloajalta palkkaa, saadaan työntekijän työssäolopäivän palkka jakamalla kuukausipalkka asianomaiseen kuukauteen sisältyvien työtuntijärjestelmän mukaisten työpäivien lukumäärällä.

Täydennys 6

Luontoisedut

Milloin palkkaan sisältyy luontoisetuja, lasketaan niiden raha-arvo verohallituksen vahvistaman hinnoittelun mukaan.

10 § Oppilas

1. Oppilaalle on annettava tilaisuus ao. ammattien eri tehtävien oppimiseen.
2. Oppilaskasvatuskysymyksistä neuvottelee luottamusmies työnantajan kanssa. Jos hän havaitsee oppilaskasvatuksessa epäkohtia, kääntyy hän työnantajan puoleen ja mikäli korjausta ei saada aikaan, voi ilmoittaa asiasta järjestölleen.
3. Luottamusmiehelle varataan tilaisuus olla läsnä oppiohjelman suorittamaan ryhtyvän työntekijän oppiajan järjestelystä neuvoteltaessa ja hänen palkastaan sovittaessa.

11 § Erilliset lisät

1. Palvelusvuosilisä

1. Työntekijälle maksetaan palvelusvuosilisää työsuhteensa perusteella seuraavasti:

Työsuhteen kesto	Lisä (snt)
1–4 vuotta	32 snt/t
5–9 vuotta	42 snt/t
10–14 vuotta	49 snt/t
15–19 vuotta	52 snt/t
20–24 vuotta	56 snt/t
25–30 vuotta	60 snt/t
yli 30 vuotta	64 snt/t

Palvelusajalla tarkoitetaan nykyisen työsuhteen yhtäjaksoista kestoaikaa.

Palvelusvuosilisää kartuttavaksi ajaksi luetaan työntekijän enintään kolmen vuoden poissaolo, jonka aikana työsuhde on voimassa. Uuden kolmen vuoden ajanjakson alkaminen edellyttää vähintään kolmen kuukauden palkallista jaksota, josta yhden kuukauden tulee olla todellista työssäoloa.

Palvelusvuosilisään oikeuttavaksi ajaksi katsotaan myös aikaisemmat työsuhteet ao. yrityksessä tai konsernissa.

Soveltamisohje:

Työntekijän tulee työsopimusta tehtäessä yhdessä työnantajan kanssa selvittää aikaisemmat työsuhteensa yritykseen tai konserniyritykseen tullakseen lisän piiriin työsuhteen alusta lukien.

2. Palvelusvuosilisäjärjestelmä koskee kaikkia työntekijöitä, jotka kuuluvat tämän työehtosopimuksen piiriin.
3. Palvelusvuosilisää maksetaan erillisenä lisänä, joka otetaan huomioon kuten muutkin palkkatekijät. Esim. maksettaessa palkkaa yli- ja sunnuntaityöstä sekä vuosilomapalkkaa määritettäessä.
4. Palvelusvuosilisät maksetaan ko. vuosiportaan senttimäärän suuruisena vuosiportaan täyttymistä seuraavan palkanmaksukauden alusta lukien.
5. Palvelusvuosilisä voidaan maksaa samoin edellytyksin kuin tuntikohtainen lisä kuukausikohtaisesti kertomalla 1. kohdan lisät kertoimella 175.

2. Vuorotyö- sekä ilta- ja yötyölisät

Vuorotyötä tehtäessä maksetaan vuorotyöhön osallistuville työntekijöille erityistä vuorotyölisää, jonka suuruus iltavuorossa on 15 % urakan hinnoittelusäännön (20 %) mukaisesta palkasta 1. kalleusluokan 3. palkkaryhmässä. Yövuorolisän suuruus on vastaavasti 30 %.

Vuorotyölisät tuntia kohden ovat seuraavat:

	31.5.2023 saakka	1.6.2023 lukien	1.4.2024 lukien
iltavuorolisä	215 senttiä	222 senttiä	227 senttiä
yövuorolisä	429 senttiä	444 senttiä	454 senttiä

Ilta- ja yötyölisä

Milloin työ ei ole vuorotyötä, ylityötä eikä hätätyötä ja työntekijä joutuu suorittamaan sitä klo 16 - 23 välillä, katsotaan tällainen työ iltatyöksi sekä klo 23 - 6 välillä suoritettu työ yötyöksi. Iltatyössä maksetaan samansuuruinen lisä kuin vuorotyön iltavuorossa ja yötyössä samansuuruinen lisä kuin vuorotyön yövuorossa.

Soveltamisohje:

Tässä kohdassa ylityöllä tarkoitetaan ylityötä, jota tehdään säännöllisen työajan päätyttyä klo 16.00 jälkeen.

[Katso 20 §](#) kohta 4 s. 30 (henkilö tulee säännöllisenä työaikana ilta- tai yötyöli-
sän piiriin ja jatkaa työtä ylityönä).

3. Pakkasvarastolisä

Kaikille pakkasvarastossa (alle -18°C) työskenteleville maksetaan 1.6.2010
lukien 102 senttiä tunnilta.

4. Erikoisolosuhdellisä

Suolien ja mahojen käsin tyhjentämisestä maksetaan erikoisolosuhdellisää 38
senttiä tunnilta.

5. Työnopastuslisä

Nimetylle työnopastajalle, joka työnantajan määräyksestä suorittaa oman
työnsä ohella työntekijänä työnopastusta maksetaan työnopastusajalta erillistä
lisää, jonka suuruus on 56 senttiä tunnilta 31.5.2023 saakka ja 65 senttiä tun-
nilta 1.6.2023 lukien. Lisää maksetaan samoin edellytyksin työnopastajalle
myös hänen opastaessaan työssä oppijaa. (Laki ammatillisesta koulutuksesta
630/1998).

12 § Keskituntiansion laskeminen

Ellei paikallisesti toisin sovita, tarkoitetaan keskituntiansiolla tässä työehtosopi-
muksessa päättynyttä palkkakautta edeltäneen normaalina pidettävän palkka-
kauden työajalta saatua keskimääräistä tuntiansiota vuorotyö- ja olosuhdelisi-
neen mutta ilman ylityö- ja sunnuntaityökorotuksia sekä ns. aamutuntilisää.

Soveltamisohje:

*Mikäli keskituntiansiota laskettaessa vuoro- ja/tai olosuhdellisät on
huomioitu ja työntekijä työskentelee olosuhteissa, joissa em. lisiä jou-
dutaan maksamaan, ne maksetaan vain kertaalleen täysimääräisenä.*

13 § Suorituspalkkajärjestelmät

1. Mikäli työn laatu sen sallii ja se on teknisesti mahdollista, suoritetaan työ tuotannon ja ansion kohottamiseksi suorituspalkkatyönä.
2. Urakkatyö on hinnoiteltava siten, että työntekijän urakka-ansio normaalilla urakkatyövauhdilla nousee 20 % ohjetuntipalkkaa korkeammaksi ja kasvaa työnsuorituksen tai työtehon lisääntyessä vähintään samassa suhteessa.
3. Osa- eli sekaurakkatyö, jossa osa palkasta maksetaan kiinteänä ja osa työnsuorituksen mukaan määräytyvänä liikkuvana osana, on hinnoiteltava siten, että työnsuorituksen tai työtehon vastatessa normaalia urakkatyövauhtia, työntekijän ansio nousee 20 % ohjetuntipalkkaa korkeammaksi. Työnsuorituksen tai työtehon lisääntyessä tulee palkan liikkuvan osan kasvaa vähintään samassa suhteessa.

Soveltamisohje:

Milloin vakiintuneessa suorituspalkkatyössä työhön tulee lyhytaikainen normaaleista työskentelyolosuhteista poikkeava tilanne, sovitaan työntekijöiden kanssa sen korvaamisesta erikseen.

4. Mikäli tehdään satunnaisia suorituspalkkatöitä, sovitaan hinnoittelusta ennen työn alkamista asianomaisen työryhmän tai yksityisen työntekijän kanssa. Hinta voidaan sopia tilapäisesti milloin kysymyksessä on aikaisemmin hinnoiteltun työ tai jäljempänä 6. kohdassa mainitusta syystä tapahtuva uusi hinnoittelu.
5. Urakka- ja sekaurakkatyötä tehtäessä on ohjetuntipalkka taattu.
6. Milloin työ- ja tuotantomenetelmissä, raaka- ja tarveaineissa, koneistuksessa tai muissa näihin verrattavissa työnsuoritukseen oleellisesti vaikuttavissa tekijöissä tapahtuu muutoksia, suoritetaan uusi suorituspalkkatyön hinnoittelu, pitäen ohjeena edellä 2 ja 3 kohtien mukaisesti muodostunutta ansiotasoa.

Pöytäkirjamerkintä:

Työnsuoritukseen oleellisesti vaikuttavissa tekijöissä tapahtuneisiin muutoksiin perustuvassa suorituspalkkatyön uudessa hinnoittelussa huomioidaan ne muutokset, jotka työpaikalla on yhteisesti kirjattu tai jotka muuten todetaan. Muutoksista aiheutuva uusi hinnoittelu pyritään suorittamaan tarpeetonta viivytystä välttäen ja siten, ettei se aiheuta olennaista muutosta työntekijäin vakiintuneeseen ansiotasoon.

7. Jos voimassa olevaa hinnoittelua joko työnantajan tai työntekijäin aloitteesta halutaan tarkistaa, voidaan se tehdä asianomaisen työnantajan ja työntekijän välisellä sopimuksella. Ellei heidän välillään päästä uudesta hinnoittelusta yksimielisyyteen, jatkuu suorituspalkkatyö entisillä perusteilla ja asia siirretään allekirjoittaneiden liittojen ratkaistavaksi.

8. Palkkiopalkkajärjestelmää voidaan käyttää töissä, joissa esim. tuotteen laatu, raaka-aineen käytön taloudellisuus tai muut vastaavat tekijät on tarkoituksenmukaista huomioida ansion määräytymisperusteina. Palkkiotyötä tehtäessä on ohjetuntipalkka taattu.

Pöytäkirjamerkintöjä:

1. Liitot suosittelevat, että ao. luottamusmiehelle varataan tilaisuus seurata työntutkimuksen suorittamista työpaikalla työntutkimuksen laadun ja laajuuden edellyttämällä tavalla. Tänä aikana hänellä on mahdollisuus saada tietoja käytettävistä tutkimusmenetelmistä ja joutisuushavainnoista.

2. Milloin on kysymys pysyväisluontoisesta, työntekijäryhmää koskevasta suorituspalkkatyöstä, varataan luottamusmiehelle tilaisuus olla läsnä hinnoittelusta sovittaessa.

3. Työntekijän työn välittömästi liittyessä suorituspalkkatyötä tekevien työntekijäin työhön pyritään se työntekijän työvauhdin sitä edellyttäessä järjestämään suorituspalkalle. Ellei työtä edellä mainitussa tapauksessa voida järjestää suorituspalkalle, otetaan ko. työntekijän palkkauksessa huomioon hänen edellä mainittu sidonnaisuutensa suorituspalkkatyötä tekevien työntekijäin työvauhtiin.

4. Käytettäessä tietokoneavusteista työntutkimusta annetaan ao. luottamusmiehelle pyydettäessä koodiluettelo ja printattu syöttölista. Lisäksi ao. luottamusmiehelle annetaan tarvittaessa asian edellyttämää koulutusta. Luottamusmiehellä on oikeus työpaikalla perehtyä tulostettuun tietokoneaineistoon.

Soveltamisohje:

Työntutkimuksista on ennen niihin ryhtymistä ilmoitettava pääluottamusmiehelle, osaston luottamusmiehelle sekä työntekijöille, joiden työhön tutkimukset kohdistuvat. Asianomaiselle luottamusmiehelle on varattava tilaisuus perehtyä tutkimuksen aikana kertyneeseen aineistoon sekä tutkimuksen tuloksiin.

14 § Töiden järjestely ja siirto toiseen työhön

1. Työntekijä tekee työnjohdon hänelle osoittamaa työtä, ja työnantajalla on oikeus siirtää työntekijä tarvittaessa toiseen työhön.
2. Toimenpiteisiin ryhtymisen vaikuttimena ei saa olla mielivalta tai yksittäisen työntekijän painostaminen.
3. Hikeentynyttä tai märissä, ulkotöihin sopimattomissa vaatteissa olevaa työntekijää ei kuitenkaan tule esim. talvisaikaan siirtää sisätyöstä ulkotyöhön eikä jäähdystunnelliin tai pakastevarastoon, ellei hänelle ole varattu aikaa asianmukaiseen pukeutumiseen tai ruumiinlämmön tasaantumiseen.
4. Siirron käsitteestä ja korvauseriaatteista sovitaan paikallisesti.

Jos siirroista ei pystytä sopimaan paikallisesti, noudatetaan 1.1.1998 - 5.1.2000 voimassa olleen työehtosopimuksen siirtomääräyksiä.

Pöytäkirjamerkintä:

Sopiminen ei ole esteenä siirtojen toteuttamiselle.

15 § Palkanmaksu

1. Palkka maksetaan kaksi kertaa kuukaudessa. Jos palkanmaksupäivä sattuu sunnuntaiksi, juhlapäiväksi tai päiväksi, jolloin pankki on kiinni, palkka maksetaan edellisenä aukiolopäivänä. Palkan laskemista varten saadaan jättää 7 työpäivän palkka sisään.

Paikallisesti voidaan sopia, että palkan laskenta suoritetaan kerran kuussa, ja palkka maksetaan kaksi kertaa kuussa. Sopimuksessa on sovittava palkanmaksupäivät sekä se, miten palkka jakautuu kummallekin maksupäivälle. Tällainen sopimus on tehtävä kirjallisena. Työnantajan on kerran kuussa annettava palkkalaskelma, josta käy ilmi maksetun ja maksettavan palkan määräytymisen perusteet. Virhe palkanmaksussa on oikaistava mahdollisimman pian ja viimeistään seuraavan palkanmaksun yhteydessä.

2. Sopijaliitot suosittelevat, että palkat maksetaan pankin kautta työntekijän osoittaman pankin konttoriin niissä työpaikoissa, joissa se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Pöytäkirjamerkintä:

Jos paikallisesti sovitaan, palkka voidaan maksaa joka toinen viikko.

Soveltamisohje:

Työsopimuslain 2 luvun 16 §:n mukaan työnantajan on annettava työntekijälle laskelma, josta käyvät ilmi palkan suuruus ja sen määrätymisen perusteet.

III TYÖAIKA JA YLITYÖKORVAUKSET**16 § Työaika****Säännöllinen työaika**

1. Säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa.
2. Mikäli tuotantotaloudellisesti on tarpeen, voidaan edellisestä poiketen viikoittainen säännöllinen työaika sopia järjestettäväksi myös siten, että se on päivätyössä ja kaksivuorotyössä keskimäärin 40 tuntia viikossa enintään 6 viikon pituisena ajanjaksona edellyttäen, että työtä varten on ennakolta laadittu työtuntijärjestelmä vähintään ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen säännöllinen työaika tasoittuu sanottuun keskimäärään. Em. työtuntijärjestelmää laadittaessa on neuvoteltava työpaikan ao. luottamusmiehen kanssa.
3. Vuorokautista säännöllistä työaika voidaan luottamusmiehen kanssa neuvotellen yhtenä tai useampana viikon päivänä pidentää, ei kuitenkaan enempää kuin tunnilla ja edellyttäen, että työaika muina viikonpäivinä on vastaavasti lyhyempi.

Työajan sijoittaminen

1. Säännöllisen työajan alkamisen ja päättymisen sekä tarpeelliset ruokailuajat työssä määrää työnantaja lain ja tämän työehtosopimuksen rajoissa. Käytännön vaatimista tilapäisistä muutoksista neuvotellaan sitä ennen pääluottamusmiehen kanssa.
2. Säännöllinen työaika sijoitetaan yksivuorotyössä kello 06 - 20 väliseen aikaan.

Pöytäkirjamerkintä:

Muussa kuin keskeytymättömässä vuorotyössä pyritään työaikajärjestelyin siihen, että uudenvuodenaattona ja vapunaattona työtä ei tehdä kello 18 jälkeen.

Vuorotyö

1. Vuorotyössä tulee työvuorojen säännöllisesti vaihtua ja paikallisesti sovittavin vähintään 1 viikon ja enintään 3 viikon pituisin ajanjaksoin muuttua.
2. Työntekijää voidaan kuitenkin, milloin paikallisesti niin sovitaan, pitää työssä jatkuvasti myös samassa vuorossa, ei kuitenkaan yövuorossa.

Pöytäkirjamerkintöjä:

1. Työajasta keskeytyvässä kolmivuorotyössä ja keskeytymättömässä kolmivuorotyössä on sovittu tämän työehtosopimuksen liitteinä olevilla erillisillä pöytäkirjoilla.

2. Liitot pitävät tarkoituksenmukaisena, että vuorotyöhön siirtymistä suunniteltaessa asiasta neuvotellaan ja sovitaan luottamusmiehen kanssa. Siirryttäessä porrastettuun työaikaan neuvotellaan asiasta samoin luottamusmiehen kanssa. Näissä neuvotteluissa tulee kiinnittää erityistä huomiota työntekijäin kulkuyhteyksiin ja työaikojen muutoksen työntekijöille mahdollisesti aiheuttamiin haittoihin.

Milloin vuorotyöhön siirtymisen valmistelut on yrityksessä toteutettu tämän työehtosopimuksen edellyttämällä tavalla ja työehtosopimuksen ehdot sitoudutaan täyttämään, liitot vastaavat siitä, että vuorotyö yrityksessä voidaan käynnistää.

Työviikon ja vuorokauden alkaminen

1. Työviikko lasketaan alkavaksi maanantaina kello 00.
2. Vuorokauden lasketaan alkavan kello 00, jollei ole sovittu sen alkamisesta samaan aikaan kuin työntekijän on säännönmukaisesti saavuttava työhönsä. Milloin näin on sovittu, työviikko lasketaan alkavaksi samaan aikaan kuin työntekijän viikon vaihtuessa on säännönmukaisesti saavuttava ensimmäiselle työvuorolle.

Poikkeaminen työaikajärjestelyistä

Mikäli säännöllisestä työaikajärjestelystä poiketaan pysyväisluontoisesti, ilmoitetaan siitä asianomaiselle työntekijälle tai työntekijäryhmälle sekä ao. luottamusmiehelle vähintään viikkoa ennen muutoksen toimeenpanoa.

Peseytymisaika

Ennen ruokailutaukoa ja ennen työajan päättymistä varataan peseytymiseen 5 minuutin pituinen jakso.

17 § Työaikakokeilut

Päälouottamusmiehen kanssa voidaan yrityksessä sopia työaikakokeiluista työehtosopimuksen työaikamääräyksistä poiketen. Tällainen sopimus, jonka toteuttaminen edellyttää asianomaisten työntekijöiden suostumusta, on saatettava kirjallisesti liittojen asettaman yhteisen työaikatyöryhmän tietoon hyvissä ajoin ennen työaikakokeilun aiottua käyttöönottoa.

Milloin ETL:n tai SEL:n edustajat työaikaryhmässä edellyttävät työaikakokeilun käsittelemistä, tulee kokeilun käyttöönottoa siirtää, kunnes asia on työryhmässä päätetty. Työaikatyöryhmän tulee toiminnassaan ottaa huomioon sekä työnantajan että työntekijöiden edut ja olosuhteet. Työryhmässä käsiteltyjen työaikakokeilujen toteuttaminen edellyttää työryhmän yksimielistä päätöstä.

Liitot eivät aseta periaatteellisia esteitä kokeilujen käyttöönotolle. Liitot tulevat seuraamaan työaikakokeiluja.

18 § Ruokailu- ja lepotauot

1. Säännöllisessä päivätyössä on työntekijällä tunnin kestävä ruokailuloma, jolloin työntekijä saa vapaasti poistua ruokailemaan.

Paikallisesti sopien voidaan päivätyössä noudattaa puolen tunnin pituista lepoaika siten, että työntekijä saa sen aikana esteettömästi poistua työpaikalta. Lepoaika voidaan myös sopien poistaa ehdolla, että työntekijöille varataan tilaisuus aterioida työn aikana työnantajan määräämänä ajankohtana.

Vuorotyö

2. Vuorotyössä on työntekijällä puolen tunnin pituinen ruokailuloma tai varataan hänelle tilaisuus ruokailuun työn aikana, jolloin ruokailu tapahtuu vuorotyön

suorittamisen kannalta kulloinkin sopivimpana ajankohtana. Ruokailuun käytetty aika ei tällöin saa olla 20 minuuttia pitempi.

3. Edellä sovitusta poiketen voidaan työaikalain puitteissa paikallisesti sopia toisenlaisista ruokailutauoista.

Pöytäkirjamerkintöjä:

1. Säännöllisen työajan ollessa seitsemää tuntia pitempi työntekijällä on työaikaan sisältyvä 15 minuutin kahvitauko. Kahvitauko voidaan paikallisesti niin sovittaessa vaihtaa kahteen 10 minuutin taukoon.

2. Säännöllisen työajan ollessa vähintään 4 tuntia on työntekijällä työaikaan sisältyvä 10 minuutin virkistystauko.

3. Työntekijän joutuessa välittömästi säännöllisen työajan päätyttyä ylityöhön, sallitaan hänen pitää 15 minuutin levähdystauko, joka lasketaan työaikaan edellyttäen, että ylityö kestää kaksi tuntia tai sitä pitemmän ajan. Ylityön jatkuessa yli kahden tunnin, sallitaan työntekijän lisäksi pitää 10 minuutin levähdystauko, joka lasketaan työaikaan edellyttäen, että ylityö kestää yhteensä vähintään neljä tuntia.

Ylityön jatkuessa edelleen yli kahden tunnin sallitaan työntekijän lisäksi pitää kahden tunnin välein 10 minuutin levähdystauko, joka lasketaan työaikaan edellyttäen, että ylityö jatkuu sen jälkeen vähintään kaksi tuntia.

4. Viikkoylityön osalta noudatetaan ruokailu- ja lepotaukojen suhteen soveltuvien osin samoja periaatteita kuin säännöllistä päivätyötä tehtäessä.

19 § Työntekijöiden vapaapäivät

1. Tuotantopuolen työntekijöille annetaan sunnuntain lisäksi toiseksi vapaapäiväksi lauantai, elleivät tuotannon tekniset syyt muuta vaadi.

Lähetämöissä, varastoissa, palaosastoilla, lihatukkuvarastoissa, pakkaamoissa ja korjaamoissa työskenteleville työntekijöille annetaan vastaavasti keskimäärin joka toinen lauantai vapaaksi.

Vapaapäivät annetaan viikoittain, elleivät työnantaja ja työntekijä ole sopineet niiden antamisesta yhtenä tai useampana yhdenjaksoisena lomana saman kalenterivuoden aikana.

2. Vapaapäiviä ovat lisäksi kirkolliset juhlapäivät, uudenvuoden-, vapun- ja itsenäisyyspäivä sekä juhannus- ja jouluaatto.

Pöytäkirjamerkintä:

Kirkollisia juhlapäiviä ovat: loppiainen, pitkäperjantai, pääsiäispäivä, 2. pääsiäispäivä, helatorstai, juhannuspäivä, pyhäinpäivä sekä joulu- ja tapaninpäivä.

20 § Ylityö ja -korvaukset

Ylityö

1. Ylityötä tehdään tarvittaessa työntekijän suostumuksella lain sallimissa rajoissa.

Ylityökorvaukset

Vuorokautinen ylityö

2. Vuorokautisesta ylityöstä maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 %:lla ja seuraavilta 100 %:lla korotettu palkka.

Korotettu vuoro-, ilta- ja yötyölisä

3. Vuorotyöntekijälle maksetaan ylityöajalta lain mukaisesti korotettuna sen vuoron mukainen vuorotyölisä, jonka aikana hän tekee ylityötä.

4. Työntekijälle, jolle säännöllisenä työaikana maksetaan ilta- tai yötyölisää, suoritetaan ko. lisät ylityöajalta korotettuna.

5. Milloin työntekijän suorittama ylityö jatkuu keskeytyksettä vuorokauden vaihteen yli, maksetaan myös seuraavan vuorokauden puolelle meneviltä tunneilta ylityökorvaus. Näitä tunteja ei tällöin oteta huomioon kyseessä olevan vuorokauden säännöllistä työaikaa laskettaessa.

Aatot

6. Juhlapäivän aattona tehdystä vuorokautisesta ylityöstä maksetaan kaikilta ylityötunneilta 100 %:lla korotettu palkka.

Pöytäkirjamerkintä:

Juhlapäiviä ovat: uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, pääsiäispäivä, vapunpäivä, helatorstai, juhannuspäivä, pyhäinpäivä, itsenäisyyspäivä sekä joulupäivä.

Viikoittainen ylityö

7. Viikoittaisesta ylityöstä maksetaan 8 ensimmäiseltä tunnilta 50 %:lla ja seuraavilta tunneilta 100 %:lla korotettu palkka, riippumatta siitä, onko työ vuorokautista tai viikoittaista ylityötä.

Keskeytyvä- ja keskeytymätön 3-vuorotyö

8. Keskeytyvässä ja keskeytymättömässä 3-vuorotyössä katsotaan viikoittaiseksi ylityöksi ne tunnit, jotka kullakin kalenteriviikolla ylittävät työtuntijärjestelmässä asianomaisen viikon säännölliseksi työajaksi vahvistetun työtuntimäärän, ellei ole paikallisesti sovittu näiden ylityötuntien korvaamisesta vastaavalla vapaa-ajalla.

Juhlapyhäviikot

9. Kun loppiais-, pääsiäis-, vapunpäivä-, helatorstai-, juhannus-, itsenäisyyspäivä, joului- ja uudenvuodenpäiväviikolla työehtosopimuksen mukainen säännöllinen viikkotyöaika on 40 tuntia lyhyempi, maksetaan sopimuksenvaraisen viikkotyöajan ylittäviltä tunneilta kuten viikkoilytyöstä on sovittu. Tämä ei koske keskeytymätöntä vuorotyötä.

Alle 40-tuntinen työviikko

10. Jos työntekijä on estynyt työtä tekemästä vuosiloman, sairauden, tapaturman, taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtuneen lomautuksen, työnantajan määräyksestä suoritettua matkaa tai reservinharjoituksen takia, otetaan tällaiset poissaolopäivät, jos ne muutoin olisivat olleet työntekijän työpäiviä, ylityökorvausta laskettaessa huomioon ikään kuin hän olisi silloin ollut työssä.

20 a § Työajan enimmäismäärä

Työaikalain mukaisen enimmäistyöajan tasoittumisjakso voi olla enintään kuusi kuukautta.

21 § Aamutuntikorvaus

Jos työntekijä yksivuorotyössä tai kaksivuorotyössä aloittaa työnsä aamulla ennen klo 6:tta, maksetaan näiltä aamutunneilta 100 %:lla korotettu palkka. Näistä aamutunneista ei makseta yötyölisää. Jos työntekijä saa näiltä tunneilta ylityölisää, on korotus ylityölisän kanssa yhteensä 100 %.

22 § Korotettu palkka lauantaiyöstä

Keskeytymättömässä kolmivuorotyössä ja jatkuvassa kaksivuorotyössä maksetaan lauantain iltavuoron alusta 100 %:lla korotettu palkka.

Soveltamisohje:

Keskeytymättömässä kolmivuorotyössä ja jatkuvassa kaksivuorotyössä lauantain iltavuoron 100 % maksetaan vuorokautisen ja viikoittaisen ylityökorvauksen lisäksi.

Korotettua palkkaa ei makseta samanaikaisesti sunnuntaiyökorotuksen kanssa.

IV KORVAUKSET

23 § Matkakustannukset ja päivärahat vuonna 2023

1. Työntekijälle suoritetaan korvaus matkakustannuksista ja palkkaa matkustamisvuorokaudelta sekä päivä- tai ateriakorvausta seuraavasti:
2. Kaikki tarpeelliset matkakustannukset, joiksi luetaan rautatie- ja laiva- ym. matkalippujen hinnat II luokassa; matkatavaramaksut sekä milloin matka tapahtuu yön aikana, makuulippujen hinnat vastaavassa luokassa kustantaa työnantaja.
3. Matkustamisvuorokaudelta maksetaan työntekijälle korvausta matkustamiseen käytetyltä ajalta ja palkkaa säännöllisellä työajalla mahdollisesti suoritusta työstä yhteensä enintään 16 tunnilta seuraavasti:

Matkatunnit

- a) Menetettyjä säännöllisiä työtunteja vastaavalta määrältä matkatunteja suoritetaan keskituntiansion mukainen korvaus. Muilta matkatunneilta, kuitenkin enintään 8 tunnilta suoritetaan tuntipalkan mukainen korvaus.

b) Milloin työntekijälle on järjestetty makuupaikka, ei klo 21.00 - 7.00 väliseltä ajalta edellä mainittua korvausta suoriteta.

Päiväraha

4. Työmatkan kestoajasta ja kohteesta riippuen päivärahan määrät ovat seuraavat:

Kokopäiväraha suoritetaan, kun työmatka on kestänyt yli 10 tuntia. Kokopäiväraha on 48 euroa.

Osapäiväraha suoritetaan kun työmatka on kestänyt yli 6 tuntia. Osapäiväraha on 22 euroa.

Jos työntekijä jonakin matkavuorokautena saa ilmaisen tai matkalipun hintaan sisältyneen ruoan, päivärahan määrästä vähennetään puolet. Ilmaishuollalla tarkoitetaan kokopäivärahan kysymyksessä ollen kahta ja osapäivärahan / vajaavuorokauden kysymyksessä ollen yhtä ilmaista ateriala.

Matkaan liittyvistä vajaavuorokausista, jotka käsittävät vähintään 2 ja enintään 6 tuntia, maksetaan 22 euroa.

Ulkomaanmatkasta, joka tehdään työnantajan määräyksestä, maksetaan päivärahaa verohallituksen päätöksen mukaisesti.

Yömatkaraha

5. Yömatkaraha 15 euroa suoritetaan sellaiselta päivärahan oikeuttavalta matkavuorokaudelta, jona työntekijälle ei ole järjestetty ilmaista majoitusta tai hän ei ole saanut majoittumiskorvausta tai matkan ajaksi makuupaikkaa. Yömatkarahaa ei kuitenkaan suoriteta, milloin työntekijä on perusteettomasti jättänyt käyttämättä hyväkseen työnantajan varaaman ja ilmoittaman majoittumismahdollisuuden.

Korvaukset oman auton käytöstä

6. Oman auton käytöstä maksetaan korvausta 53 senttiä/km.

Jos kuljetettujen koneiden tai laitteiden paino ylittää 80 kg tai niiden koko on suuri, suoritetaan korvaus kilometriltä 4 sentillä korotettuna. Kunkin mukana seuraavan henkilön osalta korotetaan korvausta 4 senttiä/km.

Ateriakorvaus, ylimääräiset matkakulut ja matkaan käytetyn ajan korvaaminen

7. Jos tässä momentissa tarkoitettu työ suoritetaan sellaisessa paikassa, että työntekijä tästä syystä tavallisuudesta poikkeavasti on estynyt ruokailutauon aikana käymästä ruokailemassa kotonaan tai tehtaalla, suoritetaan hänelle, ellei työpaikalla anneta kunnollista vapaata ruokaa, ruokarahaa 12 euroa. Lisäksi työntekijälle korvataan ylimääräiset matkakulut ja asianomaiset sopivat keskenään matkaan käytetyn ajan korvaamisesta.

Tämän pykälän määräyksistä voidaan yrityksen matkustusohjesäännöissä poiketa, mikäli näin sovellettava muu vaihtoehto johtaa työntekijälle keskimäärin yhtä edulliseen lopputulokseen.

24 § Hälytysluontoinen työ ja varallaolo

1. Milloin työntekijä kutsutaan hänen poistuttuaan jo työpaikalta hälytysluontoiseen työhön säännöllisen työaikansa ulkopuolella, maksetaan hänelle vähintään yhden tunnin työpalkka sekä ylityökorvaus, milloin työ on ylityötä. Tämän lisäksi maksetaan erityistä hälytysrahaa seuraavasti:

a) jos kutsu hälytystyöhön on annettu säännöllisen työajan jälkeen tai työntekijän vapaapäivänä, mutta ennen klo 21.00, kahden tunnin keskituntiansiota vastaava korvaus ja

b) jos mainittu kutsu on annettu klo 21.00 ja klo 06.00 välisenä aikana, kolmen tunnin keskituntiansiota vastaava korvaus. Mikäli työ on samalla ylityötä, on ylityökorvaus tämän kohdan mukaisissa tapauksissa heti 100 %.

Milloin työntekijälle hänen klo 16.00 mennessä päättyvällä säännöllisellä työajallaan ilmoitetaan, että hänen tulisi työpaikaltaan jo poistuttuaan palata samana päivänä ylityöhön, joka alkaa klo 21.00 jälkeen, maksetaan hänelle edellä kohdassa a) tarkoitettu ylimääräinen kahden tunnin keskituntiansiota vastaava korvaus ilman ylityölisää.

2. Milloin työntekijä sopimuksen mukaan, jossa on määriteltävä varallaoloajan pituus, on velvollinen oleskelemaan asunnossaan, josta hänet tarvittaessa voidaan kutsua työhön, maksetaan hänelle tällaiselta varallaoloajalta puoli keskituntiansion mukaista palkkaa varallaoloaikaa työaikaan lukematta.

Milloin erikseen sovitaan, että työntekijä muutoin on velvollinen olemaan varalla siten, että hän on tarpeen vaatiessa kutsuttavissa työhön, on samalla sovittava

myös varallaolosta suoritettavasta korvauksesta. Korvauksen suuruus on vapaa-ajan käytölle aiheutuvien rajoitusten määrästä riippuen vähintään 20 % keskituntiansion mukaisesta palkasta.

Tämän kohdan tarkoittamassa mielessä varalla olleen työntekijän työhön kutsumiseen ei sovelleta hälytysluontoista työtä koskevia määräyksiä.

V PALKALLINEN POISSAOLO

25 § Arkipyhäkorvaus

Korvattavat arkipyhät

1. Uudenvuodenpäivältä, pitkäperjantailta, 2. pääsiäispäivältä, helatorstailta, juhannusaatolta, jouluaatolta sekä joulupäivältä ja tapaninpäivältä maksetaan työntekijälle arkipyhäkorvauksena 8 tunnin palkka keskituntiansion mukaan.

Loppiaisena ollessa muuna arkipäivänä kuin lauantaina, maksetaan siitä 1. kapaleen mukainen arkipyhäkorvaus.

Vapaapäiväksi sattuvalla itsenäisyyspäivällä sekä milloin työntekijä ei sairaudesta tai tapaturmasta johtuvan työkyvyttömyytensä vuoksi ole oikeutettu lain mukaiseen itsenäisyyspäivän palkkaan, maksetaan arkipyhäkorvaus tämän pykälän mukaisesti.

Edellytykset

2. Arkipyhäkorvaus maksetaan kuitenkin vain työntekijälle, jonka työsuhte yhdessä tai useammassa jaksossa on ennen ko. arkipyhää edeltäneen kuuden kuukauden ajanjaksolla kestänyt yhteensä vähintään 3 kuukautta ja edellyttäen, että työntekijä on ollut työtuntijärjestelmän mukaisesti työssä viimeisenä arkipyhää edeltäneenä ja myös sen jälkeen lähinnä seuraavana työpäivänä tai toisena näistä päivistä, jos poissaolo on johtunut työnantajan luvasta tai työntekijän sairaudesta, reservin harjoituksesta, lomautuksesta tai muusta hyväksyttävästä syystä.

Pöytäkirjamerkintöjä:

1. Arkipyhäkorvaus maksetaan myös, milloin poissaolo on tapahtunut työnantajan luvalla.

2. Arkipyhinä tai itsenäisyyspäivänä työssäolevalle työntekijälle maksetaan arkipyhäkorvaus tämän pykälän mukaisesti.

3. Hyväksyttävänä syynä voidaan pitää myös myöhästymistä, mikäli sen on aiheuttanut liikennevälinettä kohdannut odottamaton vaurio tai kulkuyhteysissä sattunut normaalista poikkeava häiriö.

Yleistä sääntöä hyväksyttävän myöhästymisen pituudesta ei voida antaa. Asia on näin ollen ratkaistava tapausittain huomioon ottaen kuitenkin, ettei mikä tahansa lyhyt viivytys sinänsä aiheuta arki-pyhäkorvauksen menetystä.

3. Arkipyhäkorvaus maksetaan tämän pykälän tarkoittamalle työntekijälle myös vuosiloman, enintään 3 kuukautta arkipyhää ennen kestäneen sairauden, 28 §:ssä tarkoitetun lapsen sairaudesta johtuvan palkallisen poissaolon, lakisääteisen raskausvapaan ja enintään 138 arkipäivää kestäneen vanhempainvapaan sekä taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtuneen enintään 2 viikkoa arkipyhää ennen kestäneen lomautuksen aikana sattuvilta arkipyhiltä.

Arkipyhäkorvaus maksetaan myös silloin, kun arkipyhä sattuu työntekijän vapaapäiväksi (esim. lauantai ja sunnuntai) riippumatta siitä, onko työntekijä sanottuna päivänä ollut työssä vai ei.

Osa-aikaiset

4. Osa-aikatyöntekijöille maksetaan arkipyhäkorvausta samassa suhteessa kuin mitä hänen työaikansa on täydestä työajasta.

Kuukausipalkkaiset

5. Arkipyhäkorvausta ei makseta kuukausipalkkaiselle työntekijälle.

26 § Vapunpäivä

1. Toukokuun 1. päivä on palkallinen vapaapäivä. Vapunpäivän palkka maksetaan myös vuosiloman, enintään 3 kuukautta kestäneen sairauden ja lakisääteisen raskausvapaan ja enintään 138 arkipäivää kestäneen vanhempainvapaan aikana sattuvilta vapunpäivältä.

2. Suorituspalkalla työskentelevän työntekijän tuntipalkka lasketaan keskituntiansion mukaan.

3. Vapaapäiväksi sattuvilta vapunpäivältä ei palkkaa makseta kuukausipalkalla olevalle työntekijälle.

27 § Sairausajan palkka

1. Työnantaja maksaa työntekijälle, joka työnantajan hyväksymän selvityksen mukaan on sairauden, tapaturman tai tartuntatautilain 20 §:n perusteella määräämän karanteenin vuoksi estynyt työtä tekemästä, sairausajan palkkaa sen pituisen kalenteriajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä kuin seuraavasta käy ilmi:

Työsuhde, joka ennen työkyvyttömyyden alkua on jatkunut yhdenjaksoisesti	Kalenteriajanjakso
vähintään 1 kuukauden mutta alle 3 vuotta	28 päivää
3 vuotta mutta alle 5 vuotta	35 "
5 vuotta mutta alle 10 vuotta	42 "
10 vuotta tai kauemmin	56 "

2. Sairausajan palkkaa maksetaan työntekijälle tämän pykälän sisältämien määräysten mukaisesti silloin, kun työntekijän työsuhde sairastumishetkellä on jatkunut vähintään kuukauden.

Mikäli työnantaja käyttää kausiluontoisissa töissä samoja työntekijöitä, sairausajan palkkaa maksettaessa sovelletaan viikon työsuhde-edellytystä.

Soveltamisohje:

Kausiluontoisissa töissä sovelletaan viikon työsuhde-edellytystä silloin, kun työntekijän työsuhde on yhdenjaksoisesti kestänyt vähintään 3 kuukautta ja hän tulee uudelleen kausiluontoiseen työhön 10 kuukauden kuluessa edellisen kausiluontoisen työsuhteen päättymisestä.

Kuukauden työsuhde-edellytystä ei kuitenkaan noudateta, jos kysymyksessä on työtapaturma.

3. Sairausajan palkan maksamisen perusteena oleva kalenteriajanjakso alkaa sairastumispäivää seuraavasta kalenteripäivästä. Jos työntekijä sairastuu kesken työpäivänsä, on hän koko siltä päivältä oikeutettu palkkaansa.

Jos työntekijä sairastuu ennen työvuoron alkua, katsotaan tämä päivä kuitenkin kalenterijakson ensimmäiseksi päiväksi. Samoin, jos työntekijä on jo työhön tullessaan tosiasiaissa sairauden vuoksi työkyvytön, katsotaan tämä päivä kalenterijakson ensimmäiseksi päiväksi.

4. Työntekijän on viipymättä ilmoitettava työnantajalle sairastumisestaan.

Milloin työntekijä tahallisesti laiminlyö ilmoittaa viipymättä sairastumisestaan työnantajalle, alkaa sairausajan palkan maksuvelvollisuus aikaisintaan sinä päivänä, jona ilmoitus on tehty.

5. Työntekijä suostuu työnantajan sitä esittäessä lääkärintarkastukseen työnantajan oman tai nimeämän lääkärin luona. Mahdollisesta lääkärinmaksusta vastaa tällöin työnantaja.

6. Työntekijän tulee ensisijaisesti käyttää oman yrityksen työterveyspalveluja.

7. Sairausajan palkka lasketaan työehtosopimuksen 12 §:n mukaisen keskituntiansion perusteella.

Edellä sovitusta poiketen voidaan paikallisesti sopia toisenlaisista maksamista-voista.

8. Työnantaja maksaa työntekijälle sairausajan palkan kokonaisuudessaan normaalin palkanmaksun yhteydessä, jolloin työnantaja nostaa samalta ajanjaksoilta työntekijälle lain tai sopimuksen perusteella maksettavan päivärahan tai siihen verrattavan korvauksen, enintään maksamansa palkan määrän. Paikallisesti voidaan sopia toisenlaisista maksamistavoista.

9. Sairausajan palkkaa ei kuitenkaan makseta, jos työntekijä on aiheuttanut sairauden tai tapaturman tahallisesti, rikollisella toiminnallaan, kevytmielisellä elämällään tai muulla törkeällä tuottamuksella.

Jos päivärahaa ei työntekijästä itsestään riippuvasta syystä makseta tai jos se maksetaan vähäisempänä kuin mihin hänellä sairausvakuutuslain nojalla olisi oikeus, on työnantajalla oikeus vähentää sairausajan palkasta se osa, joka työntekijän menettelyn johdosta on jäänyt kokonaan tai osittain sairausvakuutuslain mukaisena päivärahana suorittamatta.

10. Jos työntekijä sairastuu uudelleen samaan sairauteen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolloin työntekijälle viimeksi maksettiin sairausajan palkkaa tai sairauspäivärahaa, lasketaan se kalenteriajanjakso, jolta työnantaja on velvollinen suorittamaan sairausajan palkkaa, yhdeksi sairastumisajanjaksoksi.

Soveltamisohjeita:

1. Työkyvyttömyys todetaan ensisijaisesti lääkärin tätä tarkoitusta varten antamalla todistuksella, ellei tästä ohjeesta muuta johdu.

2. Työntekijöiden sairastumiset voivat epidemioiden aikana olla siinä määrin lukuisia, että lääkäriin pääsy vaikeutuu. Sama tilanne voi syntyä tilapäisesti myös silloin, kun lääkärinpalveluksia ei ole saatavilla siinä määrin, että asia voitaisiin muuten hoitaa.

Edellä tarkoitetuissa tilanteissa sairaus voidaan katsoa todistetuksi silloin, kun työterveyshoitaja tai terveydenhoitaja tutkimuksensa perusteella ilmoittaa havaitsemansa oireet ja mahdollisen sairasloman tarpeen enintään kolmeen vuorokauteen saakka kerrallaan edellyttäen, että kertautuvan todistuksen antaja on sama terveydenhoitaja. Tällöin on kiinnitettävä erityistä huomiota mahdollisen lääkärin hoidon tarpeeseen. Osapuolet edellyttävät kuitenkin, että työterveyshoitaja tai terveydenhoitaja ennen sairaslomatodistuksen antamista on yhdessä lääkärin kanssa todennut edellä tarkoitetun tilanteen olemassaolon.

3. Sairaslomatodistus on hyväksyttävä todistus, jollei työnantaja perustelluin syin pysty osoittamaan väärinkäytöstä.

4. Taannehtiva lääkärin todistus hyväksytään vain, mikäli lääkäri on kirjoittanut todistukseen hyväksyttävät perusteet taannehtivuudelle.

28 § Lapsen sairaus

1. Alle 10-vuotiaan oman lapsen tai muun kodissa pysyvästi asuvan alle 10-vuotiaan lapsen äkillisesti sairastuessa maksetaan äidille tai isälle ja jälkimmäisessä tapauksessa lasta huoltavalle henkilölle, joka avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää lapsen äidin tai isän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa (myöhemmin vanhemmat) tämän työehtosopimuksen sairausajan palkkaa koskevan määräyksen mukaisesti korvaus lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi välttämättömästä, lyhyestä tilapäisestä poissaolosta.

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä ja että poissaolosta annetaan työehtosopimuksen sairausajan palkan maksamista koskevien määräysten mukainen selvitys. Edellä sanottua sovelletaan myös yksinhuoltajiin.

Saman sairastumisen johdosta korvausta maksetaan vain toiselle vanhemmista. Tarvittaessa työnantajalla on oikeus saada selvitys siitä, että vain toinen vanhemmista on käyttänyt poissaolo-oikeutta hyväkseen.

2. Jos hoidon järjestäminen tai hoitaminen kestää 1, 2 tai 3 päivää, pidetään poissaoloa sopimuksessa tarkoitettuna poissaolona. Korvauksen maksaminen

edellyttää, että lapsen sairaudesta ja sen aiheuttamasta poissaolosta annetaan sama selvitys kuin työehtosopimuksen tai yrityksessä mahdollisesti omaksutun käytännön mukaan vaaditaan työntekijän omasta sairaudesta. Lapsen sairastumisesta johtuvat palkalliset poissaolopäivät rinnastetaan vuosilomalain tarkoitamiin työssäolopäivien veroisiin päiviin.

3. Mikäli työntekijän, joka on alaikäisen lapsensa huoltaja, on lapsensa sairastumisen vuoksi pakko jäädä hoitamaan sairastunutta lastaan, on tällainen katsottava hyväksyttäväksi poissaolon syyksi, mikäli siitä ilmoitetaan välittömästi työnantajalle.

4. Työntekijälle, jonka lapsi sairastaa valtioneuvoston asetuksen säädöskokoelman n:o 1335/04 (VNa sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta) 4 §:n tarkoittamaa vaikeaa sairautta, on oikeus olla poissa työstä osallistuakseen sairausvakuutuslain 10 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun lapsen hoitoon, kuntoutukseen tai hoidon opastukseen sovittuaan poissaolosta etukäteen työnantajan kanssa.

Soveltamisohjeita:

Milloin poissaolo on välttämätön lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi:

Edellytyksenä poissaololle on molempien vanhempien ansiotyössä olo. Lähtökohtana on, että vanhempien tulisi ensisijaisesti pyrkiä järjestämään hoito. Vasta silloin, kun tähän ei ole mahdollisuuksia, työntekijä voi itse jäädä hoitamaan lasta. Poissaolotapauksissa lapsen vanhemmilta vaaditaan selvitykseksi poissaolon välttämättömyydestä vain tieto lapsen hoitopaikan sekä samassa taloudessa asuvien perheenjäsenten hoitomahdollisuudesta ja sopivuudesta tehtävään. Tämä merkitsee sitä, ettei työnantajalle tarvitse antaa selvitystä naapurien, kunnallisten kodinhoitajien ym. hoitajien puutteesta. Perheenjäsenillä tarkoitetaan kyseisen lapsen isovanhempia, lapsen vanhempia sisaruksia sekä muita työntekijän taloudessa eläviä.

Yksinhuoltaja

Sopimuksen tarkoittamassa mielessä yksinhuoltajaksi katsotaan myös henkilö, joka pysyvästi asuu erillään avio- tai avopuolisostaan ja jonka luona lapset asuvat sekä henkilö, jonka puoliso on estynyt osallistumasta lapsen hoitoon asevelvollisuuden suorittamisen tai reservin harjoitusten vuoksi.

Lapsi sairastuu kesken työpäivän

Jos lapsi sairastuu kesken vanhemman työpäivän, maksetaan lapsen sairastumispäivältä palkka työvuoron loppuun asti. Sairastumispäivää seuraava päivä on 2 kohdan mukainen ensimmäinen poissaolopäivä.

Saman sairauden uusiutuminen

Jos lapsi sairastuu 30 päivän kuluessa uudelleen samaan sairauteen, lasketaan ne 2 kohdan mukaiset päivät yhteen, joilta työnantaja on velvollinen suorittamaan sairausajan palkkaa.

Sopimuksen tarkoittamana saman sairauden uusimisena ei pidetä kahden tai useamman lapsen sairastumista peräkkäin alle 30 päivän välein samassa perheessä. Myöskään työntekijän ja lapsen peräkkäin sattuvat sairaudet eivät keskenään muodosta työehtosopimuksen tarkoittamaa uusiutumistapausta.

Poissaolon pituus

Sopimuksessa mainitulla lyhyellä tilapäisellä poissaololla tarkoitetaan yhden, kahden, tai kolmen päivän palkallista poissaoloa. Poissaolon pituus on aina arvioitava tapaus tapaukselta ottaen huomioon muun muassa hoidon järjestämismahdollisuudet ja sairauden laatu. Sopimus ei siten merkitse automaattista oikeutta kolmen päivän palkalliseen poissaoloon. Poissaolon ollessa sovittua pitemmän, ei korvausta suoriteta. Luonnollista on kuitenkin, ettei sairasta lasta voida aina jättää yksin lapsen sairauden jatkuessa pitempäänkin kuin sen ajan, jolta korvausta suoritetaan.

Molemmat vanhemmat vuorotyössä

Mikäli lapsen vanhemmat ovat saman työnantajan palveluksessa vuorotyössä siten, että vanhempien työvuorot osuvat peräkkäin, varataan kotona olevalle vanhemmalle mahdollisuus ilman palkan menetystä hoitaa äkillisesti sairastunutta lasta siihen saakka, kunnes toinen vanhemmista palaa työvuoroltaan kotiin. Tällaisen palkallisen poissaolon pituus on se aika, mikä kuluu edestakaiseen työmatkaan.

29 § Raskaus- ja vanhempainvapaan palkka

1. Jos synnyttävän työntekijän työsuhde on jatkunut vähintään 6 kuukautta ennen synnytystä, hänelle maksetaan palkkaa raskausvapaan ajalta 35 päivän pituiseen kalenteriajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä työsopimuslain nojalla tulevan raskausvapaan alkamispäivästä lukien.

2. Jos uusi raskausvapaa alkaa ennen kuin työntekijä palaa takaisin työhön, työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvollisuutta uuden raskausvapaan ajalta.

Soveltamisohje:

Tämä ei koske tilanteita, joissa työntekijä siirtyy välittömästi perhevapaalta uudelle raskausvapaalle (TT 2014:115–117).

3. Raskausvapaan palkasta vähennetään, mitä työntekijä saa synnytyksen takia samalta ajanjaksolta raskausrahaa taikka siihen verrattavaa muuta korvausta lain tai sopimuksen perusteella. Työnantajalla ei kuitenkaan ole oikeutta vähentää ko. korvausta raskausvapaan palkasta siltä osin kuin korvausta maksetaan työntekijälle hänen kokonaan tai osaksi itse kustantamansa vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella.

Siltä ajalta, jolta työnantaja on työntekijälle maksanut raskausvapaan palkan, on työnantaja oikeutettu nostamaan itselleen työntekijälle tulevan edellisen kappaleen mukaisen raskausrahan tai siihen verrattavan korvauksen taikka saamaan sen määrän takaisin työntekijältä.

4. Jos raskausrahaa ei työntekijän omasta syystä makseta tai sitä maksetaan vähemmän kuin mihin työntekijällä sairausvakuutuslain mukaan olisi ollut oikeus, työnantajalla on oikeus vähentää raskausvapaan palkasta se raskausraha tai sen osa, joka työntekijän laiminlyönnin johdosta on jäänyt suorittamatta.

5. Raskausvapaan palkka lasketaan työehtosopimuksen 12 §:n mukaisen keskituntiansion perusteella.

6. Edellä tässä pykälässä mainitun mukaisesti maksetaan työntekijälle, jolla on oikeus sairausvakuutuslain 9 luvun 5 §:n 1-3 momentin (14.1.2022/22) mukaiseen vanhempainrahaan, palkka myös enintään 6 päivän pituisen kalenteriajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä työsopimuslain nojalla tulevan vanhempainvapaan alkamispäivästä lukien.

30 § Lääkärintarkastukset

1. Lakisääteiset lääkärintarkastukset

Työnantaja korvaa työntekijälle ansionmenetyksen lakisääteistä työterveys- huoltoa koskevan valtioneuvoston asetuksen (1484/2001) tarkoittamissa ja työ- terveyshuollon toimintasuunnitelmassa hyväksytyissä työsuhteen aikana suori- tettavissa terveystarkastuksissa sekä niihin liittyvissä matkoissa hänen menet- tämiään säännöllisiä työtunteja vastaavalta ajalta. Samoin menetellään tapauk- sissa, joissa on kysymys nuorista työntekijöistä annetussa laissa (998/93) ja säteilylaissa (592/91) tarkoitetuista tutkimuksista. Samaa sääntöä noudatetaan lisäksi niissä sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen (1484/2001) edellyttä- missä tutkimuksissa, jotka johtuvat työntekijän siirtymisestä saman yrityksen sisällä työtehtävään, jossa kyseinen lääkärintarkastus vaaditaan.

Työntekijälle, joka lähetetään edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettuihin tut- kimuksiin tai määrätään tällaisessa tarkastuksessa jälkitarkastukseen, suorittaa työnantaja myös korvauksen välttämättömistä matkakustannuksista. Mikäli tut- kimukset tai jälkitarkastus tehdään muulla paikkakunnalla, maksaa työnantaja myös päivärahan.

Mikäli tarkastus tapahtuu työntekijän vapaa-aikana, maksetaan työntekijälle korvauksena ylimääräisistä kuluista summa, joka vastaa sairausvakuutuslain mukaista vähimmäispäivärahaa.

2. Muut lääkärintarkastukset

Ansionmenetyksen korvattavuuden edellytykset ovat seuraavat:
Perusedellytykset (koskevat kaikkia a-e kohtia)

Kysymyksessä on oltava sairastumis- tai tapaturmatapaus, jossa on välttämä- töntä päästä nopeasti lääkärintarkastukseen. Työntekijän on esitettävä lääkä- rintarkastuksesta työnantajan hyväksymä selvitys (esim. lääkärintodistus tai lääkäripalkkiokuitti) sekä työnantajan pyytäessä selvitys siitä, kuinka kauan lääkärintarkastus odotus- ja kohtuullisine matka-aikoineen kesti.

Muissa kuin edellisessä kappaleessa tarkoitetuissa sairastumis- tai tapaturma- tapauksissa edellytetään, että työntekijä varaa vastaanottoajan työaikana vain, jos se ei ole kohtuullisen ajan (esim. normaalitapauksissa viikon) kuluessa saa- tavissa työajan ulkopuolella. Työntekijän on esitettävä luotettava selvitys siitä, ettei hän ole voinut saada vastaanottoa työajan ulkopuolella.

Työntekijän on ilmoitettava lääkäriin menostaan etukäteen työnantajalle. Jos ilmoitusta ei ylivoimaisen esteen takia voida etukäteen tehdä, on ilmoitus tehtävä välittömästi, kun se on mahdollista.

Lääkärintarkastus on järjestettävä työajan tarpeetonta menetystä välttäen.

Mikäli työntekijä saa lääkärintarkastuksen ajalta sairausajan palkkaa, ei korvausta ansionmenetyksestä lääkärintarkastusta koskevien sopimusmääräysten nojalla suoriteta.

Milloin sairaus on johtunut omasta törkeästä tuottamuksesta tai tahallisuudesta, ei ansionmenetystä korvata.

Erityisedellytykset

Ansionmenetys korvataan:

a) Uusi tai uusiutuva sairaus

Ansionmenetys korvataan sellaisen lääkärintarkastuksen ajalta, jossa todetaan työntekijän sairaus.

Lääkärin tutkimustoimenpiteestä johtuneen, enintään vuorokauden kestäneen työkyvyttömyyden ajalta.

Milloin työntekijä sairausoireiden vuoksi on otettu sairaalaan tarkkailtavaksi tai tutkittavaksi. Tällöin noudatetaan sairausajan palkkamääräyksiä.

b) Aikaisemmin todettu sairaus

Kroonisen sairauden edellyttämän lääkärintarkastuksen ajalta edellyttäen, että kysymyksessä on ao. erikoisalan lääkärin suorittama tarkastus hoidon määrittämiseksi.

Sairauden olennaisesti pahentuessa, minkä vuoksi työntekijän on ollut tarpeen hakeutua lääkärintarkastukseen.

Hoidon määrittämiseksi tarpeellisen ao. erikoisalan lääkärin tarkastuksen ajalta, jossa annetaan määräys apuvälineen esim. silmälasien hankkimiseksi.

Muun aikaisemmin todetun sairauden hoidon määrittämiseksi tarpeellisen lääkärintarkastuksen ajalta vain, jos lääkärinpalveluja ei ole saatavissa työajan ulkopuolella.

Syöpäsairauden edellyttämän hoitotoimenpiteen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta. Tällöin noudatetaan sairausajan palkkamääräyksiä.

c) Laboratorio- ja röntgentutkimukset

Korvattavaan lääkärintarkastukseen välittömästi liittyvän laboratorio- ja röntgentutkimuksen ajalta. Laboratorio- ja röntgentutkimuksen tulee olla lääkärin määräämä ja siten osa tarkastusta. Erillisen laboratorio- tai röntgentutkimuksen ajalta aiheutuva ansionmenetys korvataan vain, jos työntekijällä ei ole mahdollisuutta päästä em. laboratorio- tai röntgentutkimukseen työajan ulkopuolella tai jos sairaus edellyttää tutkimuksen suorittamista ainoastaan tiettyinä vuorokauden ajankohtana. Tällainen ajankohtavaatimus tulee selvittää lääkärintodistuksella.

d) Raskauteen liittyvät lääkärintarkastukset ja tutkimukset

Sairausvakuutuslain mukaisen äitiysrahan saamisen edellytyksenä olevan lääkärin tai terveyskeskuksen todistuksen hankkimiseksi välttämättömän tarkastuksen ajalta. Työnantajan on kuitenkin korvattava raskaana olevalle työntekijälle synnytystä edeltävistä lääketieteellisistä tutkimuksista aiheutuva ansionmenetys, jos tutkimuksia ei voida suorittaa työajan ulkopuolella.

e) Äkillinen hammassairaus

Jos äkillinen hammassairaus ennen hoitotoimenpiteitä aiheuttaa työntekijän työkyvyttömyyden, joka vaatii samana päivänä tai saman työvuoron aikana annettavaa hoitoa, hoitotoimenpiteen ajalta, mikäli hänen ei onnistu saada hoitoa työajan ulkopuolella. Työkyvyttömyys ja hoidon kiireellisyys osoitetaan hammaslääkärin antamalla todistuksella.

3. Laskenta

Edellä kohdissa 1-2 tarkoitettu ansionmenetys määräytyy tämän työehtosopimuksen sairausajan palkan laskenta- ja yhteensovitus sääntöjen mukaan. Samoin sovelletaan 1. kohdan toisessa kappaleessa tarkoitetun päivärahan osalta tämän työehtosopimuksen matkakustannusten korvausmääräyksiä.

31 § Erinäiset korvaukset

1. Syntymäpäivät

Työntekijällä, jonka työsuhde on jatkunut 3 kuukautta, on oikeus 50- ja 60-vuotispäivinänsä saada palkallinen vapaapäivä, kun merkkipäivä sattuu hänen työpäiväkseen.

2. Vihkiäiset

Työntekijällä on oikeus saada palkallinen vapaapäivä omiin vihkiäisiinsä.

3. Hautajaiset

Työntekijällä on oikeus saada palkallinen vapaapäivä läheisen omaisensa hautausjärjestelyjä varten tai hautauspäivänä.

Jos lähiomaisen hautajaiset ovat niin kaukana, ettei työntekijän voida kohtuudella edellyttää yleisiä kulkuneuvoja käyttäen voivan matkustaa hautajaisiin tai sieltä takaisin kotipaikkakunnalleen hautauspäivänä, hänelle annetaan, mikäli hän matkustaa työpäivänään, matkustamista varten yksi palkallinen vapaapäivä.

Läheisinä omaisina pidetään työntekijän aviopuolisoa, avopuolisoa (samassa taloudessa vakinaisesti asunut), lapsia, lastenlapsia ja ottolapsia, hänen vanhempiaan, isovanhempiaan, veljiään ja sisariaan sekä aviopuolison vanhempia ja isovanhempia.

4. Luottamustoimet

Kunnallisvaltuuston tai -hallituksen taikka valtiollisia taikka kunnallisia vaaleja varten lain mukaan asetetun vaalilautakunnan tai -toimikunnan jäsenenä toimivalta työntekijältä ei vähennetä vuosilomaetuja sen vuoksi, että mainittujen elinten kokous pidetään hänen työaikanaan. Jos mainittujen elinten kokous pidetään hänen työaikanaan, maksetaan hänelle palkan ja kunnan maksaman ansionmenetyksen korvauksen erotusta siltä osin, kuin ansionmenetyksen korvaus mahdollisesti alittaa palkan määrään. Erotus maksetaan, kun työntekijä on esittänyt selvityksen kunnan suorittamasta ansionmenetyksen korvauksesta.

5. Asevelvollisuuskutsunnat

Työntekijälle korvataan kutsunta-ajalta aiheutuva ansionmenetys.

Kutsuntaan liittyvään erilliseen lääkärintarkastukseen osallistuvalla korvataan ansionmenetyks siltä ajalta, jonka hän hyväksyttävän selvityksen mukaan joutuu tarkastuksen takia olemaan poissa työstä säännöllisenä työaikanaan.

6. Naisten vapaaehtoinen asepalvelus

Vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuvalle korvataan ansionmenetyks osallistumisesta naisten vapaaehtoisen asepalveluksen valintatilaisuuteen.

7. Reservin harjoitukset

Työntekijällä on oikeus saada reservin harjoitusten ajalta yhdessä valtion mak- saman reserviläispalkan kanssa täydet palkkaedut. Laskettaessa täyden palk- kaedun määrää, laskennassa huomioidaan reserviläispalkan osalta vain ne päivät, jotka olisivat olleet työpäiviä, jos työntekijä ei olisi osallistunut harjoituk- seen.

8. Korvausperuste

Edellä tässä pykälässä mainitut korvaukset maksetaan työehtosopimuksen 12 §:n mukaisen keskituntiansion perusteella.

VI VUOSILOMA JA LOMARAHHA

32 § Vuosiloma

1. Työntekijän vuosiloma määräytyy vuosilomasta annetun lain mukaan.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot ovat yksimielisiä siitä, ettei lomakautena ja lomakauden ulkopuo- lla annettavia lomia tulisi sijoittaa välittömästi peräkkäin.

2. Vuosilomapalkka ja lomakorvaus

Vuosilomapalkkaa ja lomakorvausta laskettaessa noudatetaan voimassa ole- van vuosilomalain määräyksiä niine poikkeuksineen, jotka on määritelty Elintar- vikeollisuusliitto ry:n ja Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry:n välisessä lomapalkkasopimuksessa.

Loman jakaminen

3. Liitot ovat sopineet vuosilomalain nojalla lomakaudesta seuraavaa:

Työnantajalla on, milloin se yrityksen toiminnan kannalta on tarpeellista, oikeus antaa 18 lomapäivää (3 viikkoa) ylittävä loman osa yhdenjaksoisena muulloin kuin lomakauden aikana. Ennen tässä tarkoitettua loman jakamista ja lomakauden ulkopuolella annettavan loman osan ajankohdan määrittämisestä on työnantajan neuvoteltava asiasta asianomaisen työntekijän kanssa. Lakisääteisen loman osalta, joka näin annetaan lomakauden ulkopuolella, ellei sitä anneta puolitoistakertaisena, maksetaan sen lisäksi, mitä lomarahasta muutoin on sovittu, lomaraha, jonka suuruus on 50 %.

Edellä sanotun mukaista järjestelyä ei kuitenkaan voida soveltaa työntekijään, joka ao. lomanmääräytymisvuoden loppuun (31.3.) mennessä on ollut saman työnantajan palveluksessa vähintään 10 vuotta.

Pöytäkirjamerkintä:

Työntekijälle, jonka työsuhde lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä on keskeytymättä jatkunut vähintään 10 vuotta ja joka työnantajan kanssa on sopinut lomakautena pidettävästä 24 päivän pituisesta lomasta osan siirrettäväksi lomakauden ulkopuolelle, annetaan näin siirretyksi sovittu loma kahden lomapäivän osalta työnantajan määräämänä ajankohtana kaksinkertaisena tai maksetaan kahden näin siirretyn lomapäivän osalta sen lisäksi, mitä lomarahasta muutoin on sovittu, lomaraha, jonka suuruus on 100 % ao. päivien vuosilomapalkasta.

33 § Lomaraha

Työntekijälle maksetaan lomaraha 50 % hänen lakisääteisestä vuosilomapalkastaan.

Puolet lomarahasta maksetaan vuosilomapalkan maksamisen yhteydessä. Puolet maksetaan sen palkanmaksun yhteydessä, jolloin työntekijän palkka ensimmäiseltä vuosiloman jälkeiseltä työpäivältä maksetaan, tai olisi maksettu, ellei työntekijä olisi estynyt palaamasta työhön.

Lomaraha maksetaan myös mahdollisen lomakorvauksen yhteydessä, mikäli työsuhde päättyy lomakautena muusta kuin työntekijästä itsestään johtuvasta syystä. Määräaikaisen työsopimuksen päättymistä ei katsota työntekijästä itsestään johtuvaksi syyksi.

Vanhuus-, työkyvyttömyys-, varhennetulle vanhuus- tai yksilölliselle varhaiseläkkeelle siirtyvälle työntekijälle maksetaan lomaraha siitä vuosilomapalkasta ja mahdollisesta vuosilomakorvauksesta, johon työntekijä on oikeutettu.

Työntekijälle, joka suorittuaan asevelvollisuuden vakinaisessa väessä, palaa palvelusajan päätyttyä työhön maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (8.5.2009/305) edellyttämällä tavalla, on oikeus saada lomaraha siitä lomakorvauksesta, joka työntekijälle maksettiin hänen palvelukseen astuessaan.

Lomarahan maksamistavasta voidaan sopia toisinkin.

Lomarahan vaihtamisesta vastaavaan palkalliseen vapaaseen voidaan sopia.

Soveltamisohjeet:

1. Määräyksen ensimmäisen kappaleen mukaan "Puolet lomarahasta maksetaan vuosilomapalkan maksamisen yhteydessä. Puolet maksetaan sen palkanmaksun yhteydessä, jolloin työntekijän palkka ensimmäiseltä vuosiloman jälkeiseltä työpäivältä maksetaan, tai olisi maksettu, ellei työntekijä olisi estynyt palaamasta työhön".

- Määräys on tulkittava siten, että saadakse lomarahan jälkimmäisen osan tulee työntekijän työsuhteen olla voimassa vielä ensimmäisenä vuosiloman jälkeisenä työpäivänä.

2. 3. kappaleen mukaan "Lomaraha maksetaan myös mahdollisen lomakorvauksen yhteydessä, mikäli työsuhde päättyy lomakautena muusta kuin työntekijästä itsestään johtuvasta syystä". Määräystä on tulkittava seuraavasti:

- Lomaraha maksetaan edellisen päättyneen lomanmääräytymisvuoden lomakorvauksesta ei viimeisen kesken jääneen lomanmääräytymisvuoden lomakorvauksesta.

4. kappaleen mukaiselle eläkkeelle siirtyvälle työntekijälle maksetaan lomaraha myös mahdollisesta kesken jääneen lomanmääräytymisvuoden lomakorvauksesta.

- Jos työnantaja lomakautena päättää työntekijän työsuhteen muusta kuin työntekijästä itsestään johtuvasta syystä kesken tämän vuosilo-

man, maksetaan työntekijälle myös lomarahahan jälkimmäinen osa. Mikäli työntekijälle ei ole annettu vuosilomaa ennen tällä tavoin tapahtunutta työsuhteen päättymistä, maksetaan työntekijälle koko lomараha.

VII ERINÄISET MÄÄRÄYKSET

34 § Työpuvut, jalkineet ja puhtaus

Työaikana on työntekijän noudatettava mitä suurinta puhtautta. Työnantaja varaa työntekijöille lämpimän pukuhuoneen, jossa on juomavettä, pesutarpeet ja istuin jokaista työntekijää kohti.

Työnantaja kustantaa kaikki tarvittavat työvälineet sekä työntekijöille työtakit, pyyhe- ja esiliinat sekä työhousut ja huolehtii niiden puhdistuksesta.

Jalkineet

Työntekijän on työpaikalla käytettävä ja siellä säilytettävä työpaikan työsuojelulliset ja hygieeniset vaatimukset täyttäviä työjalkineita.

Työnantaja hankkii kerran vuodessa yli 3 kuukautta työsuhteessa olleille työntekijöille yllä mainitut työjalkineet. Työnantaja voi vaihtoehtoisesti kuitenkin perustellusta syystä edellyttää, että työntekijä itse hankkii yllä mainitut työjalkineet, jolloin työnantaja korvaa kerran vuodessa tositetta vastaan työntekijälle työjalkineiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista enintään 80 euroa.

Teurastamotyöntekijöille kustantaa työnantaja lisäksi kumisaappaat.

Määräyksellä ei ole tarkoitus poistaa niitä paikallisia käytäntöjä, jotka tasoltaan ovat vähintään em. määräystä vastaavia.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot suosittelevat, että työnantaja makkaratehtaissa kustantaa kumisaappaat keittäjille, suolaajille, autoklaavityöntekijöille ja siivojille, mikäli ne ovat työolosuhteiden perusteella tarpeelliset.

35 § Suojavaatetus

Liitot ovat yksimielisiä siitä, että sellaisissa tapauksissa, joissa suojavaatteen tai varusteen antamiseen työnantajalla ei ole lakisääteistä velvoitetta, mutta joissa suojavaatteen tai -varusteen käytöllä on todettu yhteisesti olevan työolosuhteita oleellisesti parantava ja työtapaturmia vähentävä vaikutus, että työnantaja korvaa suojavaarusteen hankinta- ja ylläpitokustannukset mikäli

yrittäjien työsuojelutoimikunnassa on yksimielisesti asiantuntijalausuntojen, työtapaturma- ja ammattitautitilastojen tai muun vastaavan perusteen nojalla tällaisen suojaruusteen tarpeellisuus todettu. Epäselvissä tapauksissa asia voidaan alistaa työalatoimikunnan selvittäväksi ja tutkittavaksi.

36 § Työsuoja

1. Käytettäessä työntekijän terveydelle mahdollisesti vaarallisia kemikallioita, liuotin- ym. aineita, on työnantajan selvittävä ao. työntekijälle ko. aineen mahdollisesti aiheuttama terveydellinen haitta ja huolehdittava asiallisista suojoimenpiteistä.

Sopijapuolet pitävät suotavana, että käytetään Työterveyslaitoksen asiantunte-
musta hyväksi, milloin havaitaan olevan aihetta tutkia tämän sopimuksen alai-
silla työpaikoilla pölyn, lämmön ja muiden ilman epäpuhtauksien vaikutusta
työntekijäin työskentelyolosuhteisiin.

2. Kieltäytymistä suorittamasta työtä, jota varten viranomaisten määräämiä var-
muuslaitteita ei ole tehty, ei ole pidettävä työehtosopimuksen vastaisena työs-
täkieltäytymisenä.

Pöytäkirjamerkintä:

Sopijapuolet edellyttävät erikoisvarusteiden, kuten pistonkestävien suojaesiliinoinen hankkimista niille osastoille, joissa se katsotaan tarpeelliseksi.

37 § Ryhmähenkivakuutus

Työnantaja toteuttaa kustannuksellaan työntekijöitä koskevan ryhmähenkiva-
kuutuksen keskusjärjestöjen sopimuksen mukaan.

38 § Tarkkailu

1. Työnantaja on oikeutettu järjestämään työajan ja tuotannon tarkkailun käyt-
tämällä kontrollikelloa tai muita tarkkailulaitteita. Järjestelyn tulee olla sellainen,
ettei se aiheuta työntekijöille turhaa ajanhukkaa.

2. Poistuessaan tehtaalta on työntekijä velvollinen alistumaan tarkastukseen.
Tarkastajan tulee olla samaa sukupuolta kuin tarkastettavan ja tulee tarkastuk-
sen tapahtua sellaisessa paikassa, ettei se herätä huomiota.

Pöytäkirjamerkintä:

Edellä 2 kohdassa olevaa määräystä noudatetaan kuitenkin vain sen tähänastisella soveltamisalueella.

39 § Työvälineiden hoito

Työnantajan omistamia työvälineitä ja koneita samoin kuin raaka- ja tarveaineita, puolivalmisteita ja valmisteita on hoidettava hyvin ja käsiteltävä työssä varovasti ja huolellisesti.

VIII AMMATTIYHDISTYS**40 § Ammattiyhdistysjäsenmaksujen pidättäminen**

Työnantaja pidättää, mikäli työntekijä on antanut siihen valtuutuksen Suomen Elintarviketyöläisten Liiton jäsenmaksut palkanmaksukausittain työntekijän palkasta. Jäsenmaksu tilitetään Suomen Elintarviketyöläisten Liiton nimeämälle pankkitilille. Työntekijälle annetaan vuoden päätyttyä verotusta varten todistus pidätetystä summasta.

Pöytäkirjamerkintöjä:

- 1. Työnantajan edustajan on työhön tulevalle uudelle työntekijälle lyhyesti selvitettävä alan järjestö- ja neuvottelusuhteet, ilmoitettava kuka toimii työntekijäin pääluottamusmiehenä sekä milloin ja missä pääluottamusmies on tavoitettavissa.*
- 2. Työntekijän työsuhteen päättyessä ilmoitetaan siitä työnantajan toimesta työntekijäin pääluottamusmiehelle päättymisilmoitusta käyttäen.*

41 § Luottamusmiehet

1. Luottamusmiestehtävien hoitamista varten järjestetään pääluottamusmiehelle luottamusmiessopimuksen edellyttämää vapautusta työstä sekä suoritetaan mainitun sopimuksen edellyttämää korvausta seuraavasti:

Vapautus työstä, korvaus

Työntekijöiden määrä	Vapautus t/ viikko	Korvaus €/kk 31.5.2023 saakka	Korvaus €/kk 1.6.2023 lukien
10 - 20	-	59	65
21 - 50	4	83	92
51 - 100	8	88	97
101 - 200	14	96	106
201 - 300	20	106	117
301 - 380	28	119	131
381 - 420	34	128	141
421 tai yli	kokonaan vapaa	143	158

2. Pääluottamusmiehen vapaa-aika ja korvaus määritellään elokuun ja helmikuun viimeisten päivien keskimääräisen työntekijämäärän mukaan.

Soveltamisohje:

Laskentaesimerkki:

31.8.2023 työntekijämäärä on 280 ja 28.2.2024 työntekijämäärä on 250. Keskimääräinen työntekijämäärä on 265 (280 + 250 jaettuna kahdella). 1.3.2024 lukien vapaa-aika on 20 tuntia viikossa ja korvaus 117 € kuukaudessa.

Mikäli em. ajankohtien työntekijämäärissä esiintyy suuria poikkeuksia, voidaan edellä mainitusta laskuperusteesta yhteisesti neuvotellen poiketa.

3. Päätoimisen pääluottamusmiehen palkan tulee seurata sen ammattiryhmän palkkakehitystä, johon hän on kuulunut tullessaan valituksi pääluottamusmieheksi.

4. Pääluottamusmiehellä on oikeus saada luottamuksellisesti tehtäviensä hoitamista varten vuosineljänneksittäin tiedot työntekijäkunnan:

1) uusista työntekijöistä

- nimi
- työosasto

– palkkaryhmä

2) poislähteneistä työntekijöistä

5. Pääluottamusmiehellä on oikeus saada ETL:n palkkatilaston valmistuttua luottamuksellisesti tehtäviensä hoitamista varten tilastojen valmistuttua tilastotiedot työntekijäkunnan palkoista säännöllisen työajan keskituntiansio ilman erillisiä vuorotyö- ja olosuhdelisiä sekä sunnuntai- ja ylityökorotuksia

– palkkaryhmittäin

– palkkausmuodoittain

– erikseen miehet ja naiset

Pääluottamusmies ei ole oikeutettu saamaan keskituntiansiotietoja, jotka koskevat kuutta henkilöä pienempiä työntekijäryhmiä.

Edellä mainitut tiedot pääluottamusmiehelle annetaan alan työntekijäpalkkatilastojen valmistuttua kohtuullisen ajan kuluessa.

6. Työnantaja on vaadittaessa velvollinen näyttämään pääluottamusmiehelle työaikalaisissa edellytetyn luettelon tehdystä hätä- ja ylityöstä sekä neljännesvuosittain jäljennöksen tai muun kirjallisen selvityksen työaikalain mukaan pidettävästä yli- ja hätätyömääriä koskevasta luettelosta.

Pöytäkirjamerkintä:

Erikseen pyydettyäessä jäljennös tai muu kirjallinen selvitys luettelosta annetaan kahden kuukauden välein.

42 § Työsuojeluvaltuutettu

Työsuojeluvaltuutetulle korvataan hänen työaikanaan suorittamiensa työsuojelua koskevien tehtävien hoitamisesta aiheutuva ansion menetys. Lisäksi hänelle suoritetaan kuukausittain edustamiensa työntekijöiden lukumäärän mukaisesti korvausta seuraavasti:

Työntekijöiden määrä	31.5.2023 saakka	1.6.2023 lukien
	Korvaus €/kk	Korvaus €/kk
10–20	59	65
21–50	83	92
51–100	88	97
101–200	96	106
201–300	106	117
301–380	119	131
381–420	128	141
421 tai yli	143	158

1. Työsuojeluvaltuutetun työstä vapautuksen määrä lasketaan vahvistettujen toimialakohtaisten kertoimien mukaan, [ks. liite 6](#) sivu 109.

2. Työsuojeluvaltuutetun vapaa-aika ja korvaus määrätään elokuun ja helmikuun viimeisten päivien keskimääräisen työntekijämäärän mukaan.

Soveltamisohje:

Laskentaesimerkki:

31.8.2023 työntekijämäärä on 280 ja 28.2.2024 työntekijämäärä on 250. Keskimääräinen työntekijämäärä on 265 (280 + 250 jaettuna kahdella). 1.3.2024 lukien korvaus on 117 € kuukaudessa.

43 § Ammattiyhdistyskoulutus

Työntekijöille annetaan tilaisuus osallistua SAK:n ja sen jäsenliittojen järjestämille kursseille työsuhteen katkeamatta, milloin se aiheuttamatta tuntuvaa haittaa tuotannolle tai yrityksen toiminnalle käy päinsä. Ilmoitus aikomuksesta lähteä kurssille on, milloin kurssi kestää enintään yhden viikon, annettava vähintään kaksi viikkoa ennen kurssin alkua sekä milloin on kysymys pitemmästä kurssista, vähintään kuusi viikkoa ennen.

Osallistuminen kuukauden tai sitä lyhyemmille kursseille ei aiheuta työntekijän vuosilomaoikeuden tai muun työsuhteeseen perustuvan oikeuden vähentämistä.

44 § Ilmoitustaulujen käyttö

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto ry:n ja sen paikallisosastojen ilmoituksia ja tiedonantoja saadaan tehdasalueelle kiinnittää vain työnantajan sitä varten osoittamille ilmoitustauluille. Ilmoitukset eivät saa olla ristiriidassa tämän työehtosopimuksen kanssa eivätkä saa sisältää kumpaakaan osapuolta loukkaavaa.

Muiden ilmoitusten kiinnittäminen on kielletty.

45 § Kokousten pito työpaikalla

Tämän työehtosopimuksen osapuolena olevan Suomen Elintarviketyöläisten Liitto ry:n rekisteröidyllä alayhdistyksellä ja sen työpaikalla olevalla osastolla, työhuonekunnalla tai vastaavalla on mahdollisuus työajan ulkopuolella (ennen työajan alkamista, ruokatauolla tai välittömästi työajan päätyttyä, sekä erikseen sovittaessa myös viikkolepoon kuuluvana aikana), järjestää kokouksia työpaikan työsuhteita koskevista kysymyksistä seuraavin edellytyksin:

1. Kokouksen pidosta työpaikalla tai muussa tämän sopimuksen tarkoittamassa paikassa on työnantajan kanssa sovittava, mikäli mahdollista, kolme päivää ennen aiottua kokousta.
2. Työnantaja osoittaa kokouspaikan, joka on joko työpaikalla tai työpaikan läheisyydessä, työnantajan hallinnassa oleva, tarkoitukseen soveltuva paikka. Ellei tällaista ole, on kysymyksestä tarvittaessa neuvoteltava tarkoituksenmukaisen ratkaisun löytämiseksi. Kokouspaikkaa valittaessa on huomiota kiinnitettävä mm. siihen, että työturvallisuudesta, työhygieniasta ja paloturvallisuudesta annettuja määräyksiä voidaan noudattaa ja että kokous ei häiritse liike- tai tuotantotoimintaa.
3. Pidettävän kokouksen menosta ja järjestyksestä sekä kokoustilojen siisteydestä vastaavat kokoustilojen varauksen tehnyt järjestö ja järjestäjät. Järjestön luottamushenkilöiden tulee olla kokouksessa saapuvilla.
4. Kokouksen järjestäjillä on oikeus kutsua kokoukseen työehtosopimuksen osapuolena olevan liiton ja sen alayhdistyksen sekä asianomaisten keskusjärjestöjen edustajia.

46 § Työpaikkakäynnit

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry:n toimihenkilöille varataan tilaisuus sovittuaan siitä tehtaan johdon kanssa käydä yhdessä tehtaan edustajan ja tehtaan työntekijöitä edustavan ao. luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun

kanssa tutustumassa olosuhteisiin tämän työehtosopimuksen käsittämässä teollisuuslaitoksissa.

IX TYÖRAUHA

47 § Sitovuus

Sopimuspuolet ovat velvolliset huolehtimaan siitä, että tähän sopimukseen sidotut työnantajat ja työntekijät mahdollisimman tunnontarkasti noudattavat tämän sopimuksen määräyksiä.

48 § Neuvottelumenettely

1. Jokainen työntekijä kääntyy häntä itseään henkilökohtaisesti koskevassa asiassa esimiehensä tai työnantajansa puoleen, ellei asia koske työehtosopimuksen soveltamista tai tulkitsemista.

Neuvotteluelvollisuus

2. Jos työnantajan ja työntekijän välillä ilmaantuu erimielisyyttä tämän sopimuksen soveltamista, tulkintaa tai rikkomista koskevassa asiassa, on työpaikalla pyrittävä ilman aiheetonta viivytystä sovintoon paikallisissa neuvotteluissa. Ellei asiaa saada työpaikalla selvitettyksi, voidaan se alistaa ao. liittojen ratkaistavaksi.

Alistaminen liitoille

3. Jos toinen paikallinen osapuoli haluaa alistaa asian liittojen ratkaistavaksi, on asiasta laadittava muistio, jonka molemmat osapuolet allekirjoittavat ja jossa on lyhyesti mainittu erimielisyyttä koskeva asia sekä molempien osapuolten kanta. Muistiosta on annettava molemmille paikallisille osapuolille kappale.

Pöytäkirjamerkintä:

Kun paikallinen osapuoli on ilmoittanut haluavansa alistaa asian liittojen ratkaistavaksi, on muistio laadittava ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun paikallinen osapuoli on vaatinut asian alistamista.

Kun erimielisyys on alistettu liittojen ratkaistavaksi, lähtökohta on se, että liittojen on sovittava neuvottelujen aloittamisesta irtisanomis- ja purkutapauksissa kahden viikon kuluessa ja muissa tapauksissa neljän viikon kuluessa muistion saapumisesta molempien liittojen tietoon.

49 § Työrauhavelvoite

Kaikki työtaistelutoimenpiteet, jotka kohdistuvat tähän työehtosopimukseen kokonaisuudessaan tai johonkin sen yksityiseen määräykseen, ovat kielletyt.

50 § Sopimuksen voimaantulo

Tämä työehtosopimus tulee voimaan 13.2.2023.

51 § Sopimuksen voimassaoloaika

Työehtosopimus on voimassa 31.1.2025 saakka. Sopimuksen voimassaolo jatkuu tämän jälkeen vuoden kerrallaan, jollei sitä jommaltakummalta puolelta kirjallisesti irtisanota vähintään kuukautta ennen sopimuskauden päättymistä.

Irtisanomisesta huolimatta työehtosopimuksen määräykset ovat voimassa, kunnes yhteisesti todetaan neuvottelujen uudesta sopimuksesta päättyneen tai toinen osapuoli kirjallisesti ilmoittaa katsovansa neuvottelut päättyneiksi.

Helsingissä helmikuun 13. päivänä 2023

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL ry

**YLLÄPITO-OSASTOJEN PALKKARYHMITTELYTOIMIKUNNAN
KESKUSTELUMUISTIO**

1. Paikallisesti sovitaan periaatteet, miten monityötaitoisuus- ja työnvaativuuslisät määräytyvät.
2. Sovittuja, edellä mainittuja lisiä ei voi leikata palkankorotusten yhteydessä.

Tämä sopimuksen ylittävä palkanosa katsotaan ns. ilmatilaksi.
3. Palkkaryhmittelyltään neljäs palkkaryhmä vastaa aikaisempaa metallin 5. pr:n vaativuustasoa.
4. Monityötaitoisuus- ja työnvaativuuslisän käyttö
 - työntekijän velvollisuutena on esittää perusteet omille lisille
 - työnantajan velvollisuus on selvittää työntekijän oikeus lisän määräytymiseen
 - sovittu henkilökohtainen lisä tulee voimaan esitystä seuraavan palkanmaksukauden alusta lukien
 - 1- ja 2-kohtien mukaiset prosenttilisät voivat mennä päällekkäin
5. Paikallisesti sovittavilla olosuhdelisillä tarkoitetaan vain selvästi poikkeavia olosuhteita
6. Vanhat palkkaperusteet raukeavat otettaessa käyttöön uusi järjestelmä.

TYÖAJAN LYHENTÄMISTÄ KOSKEVA SOPIMUS 2003

TYÖAJAN LYHENTÄMINEN ELINTARVIKEALOILLA

1. Soveltamisala

Työajan lyhennys koskee niitä työaikamuotoja, joissa säännöllinen työaika on 40 tuntia viikossa. Näitä työaikamuotoja ovat normaalisti päivätyö, kaksivuorotyö sekä jatkuva yksi- ja kaksivuorotyö.

Jos työntekijän säännöllinen työaika on vähintään 37,5 tuntia viikossa, ansaitsee työntekijä työajan lyhennysvapaita suhteutettuna todellisuudessa tekemäänsä työaikaan. Jos työntekijä jo saa laskennallisesti pekkaset, niin yllä oleva ei koske ko. työntekijää.

Lisäksi edellytetään, että työntekijällä on enintään 30 arkipäivän pituinen vuosiloma sekä että hänen vuotuista työaikaansa muutoin lyhentävät vain kirkolliset juhlapyhät, juhannusaatto, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, uudenvuodenpäivä ja vapunpäivä.

Sopimuksenvaraista lomanpidennystä ei pidetä tässä eikä 2 kohdan 2. kappalessa tarkoitettuna 30 arkipäivää ylittävänä vuosilomana.

Ks. allekirjoituspöytäkirjan 10 § (mm. osa-aikaeläke, osa-aikalisä, osittainen hoitovapaa, osa-aika-työkyvyttömyyseläke sekä osa-aikataturmaeläke), s. 5.

2. Työajan lyhennyksen toteuttaminen

Työajan lyhentämisen piiriin kuuluvien työntekijöiden työaika lyhennetään 100 tuntia vuodessa jäljempänä esitetyllä tavalla.

Työajan lyhennyksen määrästä vähennetään muut kuin kohdassa 1 mainitut vuotuista työaika lyhentävät sopimukseen tai käytäntöön perustuvat vuosilomajärjestelyt tai vuosittain säännöllisesti toistuvat ylimääräiset vapaapäivät.

3. Vapaan kertyminen

Työntekijälle kertyy vapaata kalenterivuoden aikana kohdassa 1 tarkoitetuissa työaikamuodoissa tehdyistä säännöllisistä työpäivistä seuraavasti:

vähintään	17 työpäivää	1 vapaa
"	34 "	2 vapaata

"	51	"	3 "
"	68	"	4 "
"	85	"	5 "
"	102	"	6 "
"	119	"	7 "
"	136	"	8 "
"	153	"	9 "
"	170	"	10 "
"	187	"	11 "
"	210	"	12,5 "

Työssäoloon rinnastettavaa aikaa ovat myös:

- ne työntekijän sairauden, tapaturman tai tartuntatautilain 20 §:n mukaisen karanteenin ajalle sattuvat työtuntijärjestelmän mukaiset työpäivät, joilta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa
- työnantajan osittainkin kustantama koulutusaika siltä osin kuin työnantaja korvaa ansionmenetyksen
- kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä niiden asettamien lautakuntien tai muiden pysyvien elinten kokouksiin käytetty aika
- Elintarviketyöläisten Liiton liittokokoukseen, liittovaltuuston tai -hallituksen kokouksiin käytetty aika
- työntekijän omat vihkiäiset ja omat 50- ja 60-vuotispäivät
- lähiomaisen hautajaiset ja hautausjärjestelyt sekä mahdollinen hautausmatkapäivä
- vuosiloman pidennysosa
- synnytysloma 42 päivän ajanjaksolta
- alle 10-vuotiaan sairaan lapsen hoidon tai hoidon järjestämisen aiheuttama vapaa
- kutsunta- ja reservinharjoituspäivät
- lomautus enintään 30 päivää vuodessa
- tämän sopimuksen mukaiset työajan lyhentämispäivät

Edellä olevan luettelon mukainen aika katsotaan työssäoloon rinnastettavaksi ajaksi siltä osin kun se on säännöllistä työtuntijärjestelmän mukaista työaikaa.

Vapaapäiväksi ei voida määrätä ennalta tiedossa olevaa työehtosopimuksen muulla perusteella annettavaa vapaapäivää.

4. Vapaan antaminen

Kalenterivuoden aikana kertynyt vapaa on annettava työntekijälle viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä, ellei paikallisesti toisin sovita. Vapaa annetaan työnantajan määräämänä ajankohtana. Vapaata annettaessa noudatetaan vähintään viikon ilmoitusaikaa, ellei paikallisesti toisin sovita.

Vapaa annetaan vähintään työvuoro kerrallaan, ellei työnantajan ja työntekijän kesken toisin sovita. Vapaan antamisesta tulee ensisijaisesti pyrkiä sopimaan. Työntekijän esityksestä sovitut tilapäiset poissaolot työstä ovat työajan lyhennyksiä, ellei toisin sovita.

Jos työntekijän työsuhde päättyy eikä vapaata ole siihen mennessä annettu, maksetaan työntekijälle kertynyttä vapaata vastaava palkka keskituntiansion mukaan.

Jos työntekijälle työsuhteen päättyessä on annettu liikaa vapaata, saa työnantaja pidättää tätä vastaavan palkan työntekijän lopputilistä.

5. Ansiotasotaso

Tuntipalkkaiselle työntekijälle maksetaan korvaus vapaan ajalta työehtosopimuksen mukaisen keskituntiansion perusteella. Korvaus maksetaan sitä palkanmaksukautta koskevan palkanmaksun yhteydessä, jolloin vapaa pidetään.

Kuukausipalkkaiselle työntekijälle ansionmenetykset korvataan säilyttämällä kuukausipalkka ennallaan.

6. Vuorokautinen ylityö

Toteutettaessa työajan lyhennys vuorokautista työaikaa lyhentämällä korvataan lyhennetyt työajan ylittävät työtuntien lukumäärät vapautusta vastaavasti.

7. Viikkoylityö

Viikkoylityötä laskettaessa lyhentää tämän sopimuksen mukaisesti annettu vapaa ao. viikon säännöllisten työtuntien lukumäärää vapautusta vastaavasti.

8. Vuosiloma

Vuosilomaa annettaessa pidetään vuosilomalain 3 §:n tarkoittamina työssäolon veroisina päivinä myös edellä kohdassa 3 tarkoitettuja vapaapäiviä.

9. Osa-aikainen siirtyä tilapäisesti kokoaikaiseksi

Osa-aikaisen työntekijän siirryessä tilapäisesti tekemään 40/vähintään 37,5 tuntista työaikaa tulee hän tämän sopimuksen piiriin tehtyään 40/vähintään 37,5 tuntisia työviikkoja yhdenjaksoisesti vähintään neljän viikon ajan.

Soveltamisohje:

Neljän viikon täytyttyä työntekijään sovelletaan työajan lyhentämistä koskevaa sopimusta siitä päivämäärästä lukien kun hän ryhtyi tekemään 40/vähintään 37,5 tuntista työviikkoa.

10. Työajan lyhentämiseen liittyvät kysymykset

Luottamusmiehellä on oikeus saattaa liittojen välisen työaikatyöryhmän ratkaistavaksi tilanteet, joissa työnantaja- ja työntekijät ovat mahdollisesti sopineet työajan enintään puolen lyhennysvapaan määrän vaihtamisesta yksinkertaisen tuntipalkan mukaiseen rahakorvaukseen työajan lyhennysvapaan määrän säilyessä edelleen 100 tuntina. Sopimukset on annettava tiedoksi luottamusmiehelle.

11. Voimassaolo

Tätä sopimusta noudatetaan työehtosopimuksen osana.

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL ry

LIITE 3

TYÖAJAN LYHENTÄMISTÄ KESKEYTYVÄSSÄ KOLMIVUOROTYÖSSÄ KOSKEVA SOPIMUS 2005

- 1 §** Säännöllinen työaika keskeytyvässä kolmivuorotyössä on keskimäärin 35,8 tuntia viikossa.
- Säännöllinen päivittäinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa.
- 2 §** Työajan lyhennys koskee myös sellaista keskeytyvää kolmivuorotyötä, jota tehdään vain osa kalenterivuotta. Myös näissä tapauksissa noudatetaan tämän sopimuksen määräyksiä soveltuvin osin.
- 3 §** Työntekijään sovelletaan sopimuksen määräyksiä, kun hän on ollut keskeytyvässä kolmivuorotyössä keskeytyksettä aamu-, ilta- ja yövuorojaksot.
- 4 §** Työajan tulee tasoittua keskimäärin 35,8 tuntiin viikossa enintään kalenterivuoden pituisena ajanjaksona.
- 5 §** Jos keskeytyvää kolmivuorotyötä tehdään osan vuotta, työajan tulee tasoittua keskimäärin 35,8 tuntiin viikossa keskeytyvän kolmivuorotyöjakson aikana.

Pöytäkirjamerkintä:

Kun keskeytyvää kolmivuorotyötä tehdään osan vuotta, taseausvapaa voidaan antaa myös heti keskeytyvän kolmivuorotyöjakson jälkeen tai sovittaessa ne voidaan korvata maksamalla keskituntiansion mukainen palkka.

- 6 §** Työtä varten tulee ennakolta laatia työtuntijärjestelmä vähintään ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen työaika tasoittuu keskimäärin 35,8 tuntiin.

Pöytäkirjamerkintä:

Työehtosopimuksen mukaista säännöllistä työaika ei voida pidentää, kun keskeytyvää kolmivuorotyötä tehdään lyhyitä aikoja ja näihin aikoihin sisältyy arkipyhiä.

- 7 §** Työajan lyhenemisestä aiheutuva ansion vähentyminen korvataan keskeytyvässä kolmivuorotyössä siten, että työntekijä ansaitsee jokaiselta tässä työaikamuodossa työskentelemältään säännöllisen työajan tunnilta senttimääräisen lisän, jonka suuruus on 10,5 % työntekijän keskituntiansiosta.

Keskituntiansio lasketaan työehtosopimuksen ao. pykälän mukaisesti.

8 § Lisä (10,5 %) maksetaan myös säännölliseltä työajalta, jolta työnantaja korvaa matkustus- ja koulutusajan sekä ajalta, jolta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa.

9 § Lisää (10,5 %) ei oteta huomioon laskettaessa työehtosopimuksen mukaista keskituntiansiota.

10 § Ansaitut lisät (10,5 %) maksetaan työehtosopimuksen palkanmaksua koskevan pykälän mukaisesti palkanmaksukausittain.

Paikallisesti voidaan sopia, että ansaitut lisät (10,5 %) maksetaan käytettävän vuorojärjestelmän tarpeiden mukaan. Tällöin on otettava huomioon mm. ansion tasaisuus.

11 § Työtuntijärjestelmän mukaisia tasausvapaapäiviä pidetään työssäolopäivien veroisina vuosilomaa määrättäessä.

12 § Keskeytyvässä kolmivuorotyössä korvataan työ, joka ylittää asianomaisen työtuntijärjestelmän mukaisen viikkotyöajan, siten kuin työehtosopimuksessa viikoittaisesta ylityöstä on sovittu.

13 § Kun tässä sopimuksessa tarkoitetusta työaikamuodosta siirrytään muuhun työaikamuotoon tai kun työntekijän työsuhde päättyy, on sovittava ansaittujen, mutta pitämättä jääneiden vapaiden korvaamisesta joko antamalla vastaavasti vapaata tai maksamalla keskituntiansion mukainen palkka.

14 § **Vaihtoehtoinen työajan tasoittuminen keskimäärin 35,8 tuntiin viikossa**

1. Ansaitut tasausvapaat ovat palkallisia. Tasausvapailta maksetaan korvaus työehtosopimuksen mukaisen keskituntiansion perusteella.

2. Lisäksi työntekijä ansaitsee jokaiselta tässä työaikamuodossa työskentelemältään säännöllisen työajan tunnilta senttimääräisen lisän, jonka suuruus on 3,2 % työntekijän keskituntiansiosta.

3. Lisä (3,2 %) maksetaan myös säännölliseltä työajalta, jolta työnantaja korvaa matkustus- ja koulutusajan sekä ajalta, jolta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa.

4. Lisää (3,2 %) ei oteta huomioon laskettaessa työehtosopimuksen mukaista keskituntiansiota.

5. Ansaitut lisät (3,2 %) maksetaan työehtosopimuksen palkanmaksua koskevan pykälän mukaisesti palkanmaksukausittain.

6. Vuosilomapalkka määräytyy samalla tavalla kuin 10,5 %:n lisän piirissä olevilla.

7. Palkallisten tasausvapaiden antaminen

Vapaat annetaan viimeistään saman kalenterivuoden aikana.

Vapaa annetaan työnantajan määräämänä ajankohtana. Vapaata annettaessa noudatetaan vähintään viikon ilmoitusaikaa, ellei paikallisesti toisin sovita.

Vapaa annetaan vähintään työvuoro kerrallaan, ellei työnantajan ja työntekijän kesken toisin sovita.

Vapaan antamisesta tulee ensisijaisesti pyrkiä sopimaan. Työntekijän esityksestä sovitut tilapäiset poissaolot työstä ovat työajan lyhennystä, ellei toisin sovita.

8. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin tämän sopimuksen määräyksiä.

15 § Jos työntekijän työsuhde päättyy eikä vapaata ole siihen mennessä annettu, maksetaan työntekijälle kertynyttä vapaata vastaava palkka keskituntiansion mukaan.

Jos työntekijälle työsuhteen päättyessä on annettu liikaa vapaata, saa työnantaja pidättää tätä vastaavan palkan työntekijän lopputilistä.

16 § Tätä sopimusta noudatetaan työehtosopimuksen osana. Sopimus tulee voimaan 1.1.2005.

Helsinki 18.11.2004

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

Heikki Juutinen

SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL ry

Ritva Savtschenko

LIITE 4**TYÖAJAN LYHENTÄMISTÄ KESKEYTYMÄTTÖMÄSSÄ KOLMIVUOROTYÖSSÄ KOSKEVA SOPIMUS 2003****1 § Työaika ja soveltamisala**

Säännöllinen työaika keskeytymättömässä kolmivuorotyössä on keskimäärin 34,6 tuntia viikossa. Työajan lyhennys koskee myös sellaista keskeytymätöntä kolmivuorotyötä, jota tehdään vain osa kalenterivuotta. Tämän pöytäkirjan määräyksiä noudatetaan soveltuvin osin myös kyseisen työn osalta.

Pöytäkirjamerkintä:

Työntekijä tulee tämän pöytäkirjan piiriin, kun hän on ollut keskeytyksettä keskeytymättömässä kolmivuorotyössä aamu-, ilta- ja yövuorojaksot.

2 § Työajan tasoittuminen

Työajan tulee enintään vuoden pituisena ajanjaksona tai keskeytymätöntä kolmivuorotyötä tehtävän jakson aikana tasoittua keskimäärin 34,6 tuntiin viikossa.

Viimeksi mainitussa tapauksessa "työajan tasoittaminen" voidaan toteuttaa myös siten, että maksetaan vastaava rahakorvaus keskituntiansion mukaan tai annetaan vastaava vapaa keskeytymätöntä kolmivuorotyötä tehtävän jakson jälkeen.

Työtä varten tulee ennakolta laatia työtuntijärjestelmä vähintään ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen työaika tasoittuu keskimäärin 34,6 tuntiin.

Säännöllinen päivittäinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Keskimääräiset viikkotyöajat eivät sisällä vuosiloma-aikaa.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Kun keskeytymätöntä kolmivuorotyötä tehdään lyhyitä jaksoja, joihin sisältyy arkipyhiä, niin tällaisen keskeytymättömän kolmivuorotyöjakson työaika ei voi olla pidempi kuin muissa työaikamuodoissa. Työajan vertailussa tulee huomioida arkipyhien lisäksi vapaapäivien kertyminen yksi- ja kaksivuorotyössä.

3 § Työajan lyhentymisen korvaaminen

Työajan lyhenemisestä aiheutuva ansion vähentyminen korvataan keskeytymättömässä kolmivuorotyössä siten, että työntekijä ansaitsee jokaiselta tässä työaikamuodossa työskentelemältään säännöllisen työajan tunnilta senttimääräisen lisän, jonka suuruus on 15,6 % työntekijän keskituntiansiosta. Keskitunti-ansio lasketaan työehtosopimuksen ao. pykälän mukaisesti.

Lisä maksetaan myös säännölliseltä työajalta, jolta työnantaja korvaa matkustus- ja koulutusajan sekä ajalta, jolta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa.

Lisää ei oteta huomioon laskettaessa työehtosopimuksen mukaista keskitunti-ansiota.

Ansaitut lisät maksetaan työehtosopimuksen palkanmaksua koskevan pykälän mukaisesti palkanmaksukausittain.

Paikallisesti voidaan sopia, että ansaitut lisät maksetaan käytettävän vuorojärjestelmän tarpeiden mukaan. Tällöin on otettava huomioon mm. ansion tasaisuus.

4 § Vuosiloma

Viisivuorojärjestelmää käytettäessä työntekijälle annetaan vuosilomaa varten 22 päivän pituinen yhdenjaksoinen vapaa-aika 20.5. ja 20.9. välisenä aikana.

Edellä olevan käytännön takia 24:n päivän loman osasta käyttämättä jäävät lomapäivät annetaan pääsääntöisesti yhdessä jaksossa saman kalenterivuoden aikana.

Kaikissa tämän sopimuksen tarkoittamissa työvuorojärjestelmissä annetaan 24 lomapäivää ylittävä loman osa saman kalenterivuoden aikana tai sitä seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä.

Muilta osin noudatetaan vuosilomaa annettaessa samoin kuin vuosilomien ajankohdista ilmoitettaessa vuosilomalain määräyksiä.

Edellä tässä pykälässä olevasta poiketen voidaan paikallisesti sopia, että vuosiloma annetaan vuosilomalain mukaisesti.

Liitot pitävät tarkoituksenmukaisena, että vuosilomien sijoittelu työtuntijärjestelmään pyrittäisiin toteuttamaan mahdollisimman aikaisin.

Työtuntijärjestelmän mukaisia vapaapäiviä pidetään työssäolopäivien veroisina vuosilomaa määrättäessä. Kuitenkin niistä vähennetään asianomaiseen kalenterikuukauteen sisältyvien, päivätyöntekijöiden tavanomaisten vapaapäivien lukumäärä.

5 § Ylityö

Tämän sopimuksen tarkoittamissa työaikamuodoissa korvataan työ, joka ylittää asianomaisen työviikon työtuntijärjestelmän mukaisen viikkotyöajan, siten kuin työehtosopimuksessa viikoittaisesta ylityöstä on sovittu.

6 § Siirtyminen työaikamuodosta toiseen sekä työsuhteen päätyminen

Kun tässä sopimuksessa tarkoitettusta työaikamuodosta siirrytään muuhun työaikamuotoon tai kun työntekijän työsuhde päättyy, on sovittava ansaittujen, mutta pitämättä jääneiden vapaiden korvaamisesta joko antamalla vastaavasti vapaata tai maksamalla rahaa keskituntiansion mukaan.

7 § Tätä sopimusta noudatetaan työehtosopimuksen osana.

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL ry

LIITTOJEN VÄLINEN SOPIMUS VIIKONLOPPUVUOROTYÖSTÄ 2003

1. Viikonloppuvuorotyö

Viikonloppuvuorotyöllä tarkoitetaan viikonlopun aikana tapahtuvaa vuorotyöntekoa. Tällöin viikonloppu voi olla esimerkiksi perjantain 22.00 - sunnuntain 22.00 välinen aika.

2. Viikonloppuvuorotyön käyttö

Viikonloppuvuorotyötä voidaan tehdä määräajan tai se voi olla käytössä toistaiseksi.

3. Vuorojärjestelmä

Säännöllinen työaika on 12 tuntia vuoroa kohti. Vuorot voivat olla järjestetty esimerkiksi seuraavalla tavalla:

I vuoro

Pe 22.00 - La 10.00

La 22.00 - Su 10.00

II vuoro

La 10.00 - La 22.00

Su 10.00 - Su 22.00

Säännöllinen työaika viikonlopun aikana on 24 tuntia eli kaksi 12 tunnin työvuoroa.

4. Työtuntijärjestelmä

Työtuntijärjestelmä laaditaan ajanjaksolle, jolloin viikonloppuvuorotyötä tehdään. Ajanjakso voi tällöin olla määräaikainen tai enintään kalenterivuosi.

5. Palkkaperusteet

Periaatteena on se, että palkka maksetaan samojen perusteiden mukaan mitä kyseisessä työssä muissa työaikamuodoissa on käytössä.

6. Maksettavat tunnit

Työntekijälle maksettavat tunnit koostuvat seuraavasti:

Perustunnit 24 tuntia (2 x 12)

Korvaukset 8 tunnin jälkeen

Lauantai

2 x 50 %	1
2 x 100 %	2

Sunnuntai

2 x 50 %	1
2 x 100 %	2

Sunnuntaityö

12 x 100 %	12
------------	----

Yhteensä	42 tuntia
----------	-----------

Tässä esimerkissä työvuorokausi alkaa silloin kun henkilö aloittaa säännöllisen työvuoronsa.

7. Vuorolisät

Vuorolisät maksetaan 8 tunnilta viikonloppuvuorotyön aikana esimerkiksi seuraavasti:

iltavuorolisä kello 14.00 - 22.00

yövuorolisä kello 22.00 - 06.00

8. Ylityö

Viikonlopputyön säännöllinen vuorokautinen työaika on 12 tuntia. Tällöin lainmukaista vuorokautista ylityötä on 12 tunnin jälkeen tehty työ. Viikoittaista ylityötä on 40 tunnin jälkeen tehty työ.

9. Arkipyhäkorvaus

Arkipyhäkorvaukset maksetaan työehtosopimuksen mukaan.

10. Sairausajan palkka

Sairausajan palkka maksetaan työehtosopimuksen mukaan.

Tällöin mm. sairausajan palkka maksetaan työehtosopimuksessa mainituilta ajanjaksoilta ja sairausajan palkka maksetaan viikonlopun ajalta sen suuruisena kuin työntekijä olisi ollut työssä.

11. Vuosiloma

Työntekijä ansaitsee vuosilomalain mukaisesti joko 2 tai 2,5 päivää lomaa kultakin täydeltä lomanmääräytymiskaudelta.

Viisi viikonlopun työvuoroa kalenterikuukauden aikana vastaa täyttä lomanmääräytymiskautta.

Työntekijän vuosilomaan sisältyy vapaita työvuoroja seuraavasti:

Vuosilomapäivien määrä	Vapaiden työvuorojen määrä (12 t)
2	1
3	
4	
5	
6	2
7	
8	
9	3
10	
11	
12	4
13	
14	
15	5
16	
17	
18	6
19	
20	

21	7
22	
23	
24	8
25	
26	
27	9
28	
29	
30	10

Kesäloma sisältää neljä peräkkäistä viikonloppua ja talviloma yhden, ellei muusta sovita.

12. Sopiminen

Viikonloppuvuorotyöstä sovitaan pääluottamusmiehen kanssa ja sen tekeminen edellyttää työntekijän henkilökohtaista suostumusta.

Tässä kohdassa tarkoitetun sopimuksen irtisanomisesta sovitaan paikallisesti.

13. Yksittäisen työntekijän irtaantuminen viikonlopputyöstä

Työntekijällä on oikeus palata samaan tai samantapaisiin töihin ilmoitettuaan siitä työnantajalle. Työnantajalle on kuitenkin varattava kohtuullinen järjestelyaika.

14. Voimassaolo

Tämä liittojen välinen sopimus tulee voimaan työehtosopimuksen allekirjoituspäivästä lukien ja se on voimassa kuten työehtosopimukset.

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL ry

ETL/SEL IRTISANOMISSUOJASOPIMUS 2003

I YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 § Yleinen soveltamisala

Tämä sopimus koskee toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen irtisanomista työntekijästä johtuvasta tai hänen henkilöönsä liittyvästä syystä, työntekijän irtisanoutumista sekä niitä menettelytapoja, joita noudatetaan irtisanottaessa tai lomautettaessa työntekijöitä taloudellisista tai tuotannollisista syistä.

Sopimus ei koske ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/98) tarkoitettuja työsuhteita.

Soveltamisohjeita:

Sopimus koskee pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen irtisanomista työntekijästä johtuvasta syystä.

Sopimus ei 1 §:ssä nimenomaisesti mainitun tapauksen lisäksi koske myöskään:

1. *Työsopimuksen purkamista työsopimuslain 8:1 §:n ja 8:3 §:n perusteella.*
2. *Työsopimuslain 1:3 §:n 2 momentin perusteella tehtyjä määräaikaaisia työsopimuksia.*
3. *Työsopimuksen purkamista koeaikana työsopimuslain 1:4 §:n 4 momentin perusteella.*
4. *Työsopimuksen irtisanomista taloudellisista ja tuotannollisista syistä työsopimuslain 7:3 - 4 §:n perusteella.*
5. *Työsopimuslain 7:5 ja 7:7 - 8 §:ssä mainittuja tapauksia (liikkeenluovutus, saneerausmenettely, työnantajan konkurssi ja kuolema).*

Edellä tarkoitettuja sopimuksen ulkopuolelle jääviä tapauksia koskevat riidat käsitellään työsopimuslain mukaisesti yleisissä tuomioistuimissa.

Tämän sopimuksen perusteella voidaan tutkia, onko työsopimuslain 7:3 - 4 §:n perusteella suoritettu irtisanominen johtunut tosiasiallisesti työntekijästä johtuvasta tai hänen henkilöönsä liittyvästä syystä ja olisiko työnantajalla ollut riittävät perusteet irtisanoa työntekijä sopimuksen 2 §:ssä mainituilla perusteilla sellaisessa tilanteessa, jossa työsopimus on purettu työsopimuslain 8:1 §:n 1 momentin perusteella.

Työsopimuksen purkamiseen koeaikana sovelletaan työsopimuslain 9:1 - 2 §:n ja 9:4 - 5 §:n menettelytapasäännöksiä.

Sopimuksen I, III ja IV luvun menettelytapamääräyksiä noudatetaan kuitenkin myös irtisanottaessa tai lomautettaessa työntekijöitä taloudellisesta ja tuotannollisesta syystä.

2 § Irtisanomisen perusteet

Työnantaja ei saa irtisanoa työntekijän työsopimusta ilman työsopimuslain 7:1 - 2 §:n mukaista asiallista ja painavaa syytä.

Soveltamisohjeita:

Määräys vastaa työsopimuslain 7:1 - 2 §:iä, joissa on määritelty työntekijän henkilöön liittyvät irtisanomisperusteet.

Työsopimuslain 7:2 §:n 2 momentissa on lueteltu erikseen syitä, joita ei ainakaan voida pitää asiallisena ja painavana irtisanomisperusteena.

Asiallisena ja painavana syynä pidetään sellaisia työntekijästä itsestään riippuvia syitä, kuten töiden laiminlyömistä, työnantajan työjohto-oikeutensa rajoissa antamien määräysten rikkomista, perusteetonta poissaoloa ja ilmeistä huolimattomuutta työssä.

Asiallinen ja painava syy -käsitteen sisältöä on edellä pyritty täsmentämään luettelemalla eräitä esimerkkejä sellaisista tapauksista, joissa työsuhteen päättäminen irtisanomalla voi sopimuksen mukaan olla sallittua.

Irtisanomisperusteiden asiallisuuden ja painavuuden arvioinnissa on työsopimuslain mukaan muun ohella merkitystä työsopimuksesta tai laista johtuvien velvollisuuksien laiminlyömisestä tai rikkomisen vakavuudella.

Työntekijän henkilöön liittyvän irtisanomisperusteen asiallisuutta ja painavuutta arvioitaessa on otettava huomioon työnantajan ja työntekijän olosuhteet kokonaisuudessaan. Tämä tarkoittaa sitä, että irtisanomisperusteen riittävyttä on arvioitava kaikkien tapauksessa ilmenevien seikkojen kokonaisharkinnalla.

Irtisanomisperusteena pidetään myös syitä, joiden johdosta työsopimuksen purkaminen työsopimuslain mukaan on mahdollista.

Työsopimuksen irtisanomisperusteiden sisältöä on tarkemmin kuvattu hallituksen esityksen (HE 157/2000) perusteluissa.

3 § Irtisanomisajat

Työnantajan noudatettavat irtisanomisajat ovat seuraavat:

Työsuhde jatkunut keskeytyksettä	Irtisanomisaika
1. enintään vuoden	14 päivää
2. yli vuoden mutta enintään 4 vuotta	1 kuukausi
3. yli 4 vuotta mutta enintään 8 vuotta	2 kuukautta
4. yli 8 vuotta mutta enintään 12 vuotta	4 kuukautta
5. yli 12 vuotta	6 kuukautta

Työntekijän noudatettavat irtisanomisajat ovat seuraavat:

Työsuhde jatkunut keskeytyksettä	Irtisanomisaika
1. enintään 5 vuotta	14 päivää
2. yli 5 vuotta	1 kuukausi

Soveltamisohjeita:

Työsuhteen kestoajan määräytyminen

Laskettaessa työsuhteen kestoaikaa, jonka perusteella irtisanomisaika määräytyy, otetaan huomioon vain se aika, jonka työntekijä on

ollut keskeytyksettä työnantajan palveluksessa samassa työsuhteessa. Esimerkiksi liikkeen luovutus, äitiys-, vanhempain- ja hoitovapaa, asevelvollisuus tai opintovapaa eivät katkaise työsuhdetta.

Työsuhteen keskeytymättömyyden ohella on selvitettävä, mikä aika kerryttää irtisanomisaikoja pidentävää työsuhteen kestoaikaa. Asevelvollisten osalta tällaista aikaa on vain se aika, jonka työntekijä on yhtäjaksoisesti ollut työnantajan palveluksessa ennen asevelvollisuuslain (1438/2007) mukaista asevelvollisuuden suorittamista ja sen jälkeinen aika edellyttäen, että työntekijä on em. lain nojalla palannut työhön. Työsuhteen kesto aikaan ei siis lueta varsinaista asevelvollisuus aikaa.

Määräajan laskeminen

Määräaikojen laskemisesta ei ole erityissäännöksiä työoikeudellisessa lainsäädännössä eikä määräyksiä työehtosopimuksissa. Säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/30) olevia määräaikojen laskemissääntöjä noudatetaan vakiintuneesti työsuhteeseen liittyviä määräaikoja, kuten irtisanomisaikaa ym. laskettaessa. Irtisanomissuojasopimukseen sisältyviä määräaikoja laskettaessa noudatetaan siten, ellei toisin ole sovittu, seuraavia sääntöjä.

1. *Jos ajanmääräyksenä on jokin määrä päiviä nimetyn päivän jälkeen, ei määrä aikaan lueta sitä päivää, jona toimenpide on suoritettu.*

Esimerkki 1

Jos työnantaja lomauttaa työntekijän 14 päivän lomautusilmoitus aikaa noudattaen 1.3., on ensimmäinen lomautuspäivä 16.3.

2. *Aika, joka on määrätty viikkoina, kuukausina tai vuosina nimetyn päivän jälkeen, päättyy sinä määräviikon tai kuukauden päivänä, joka nimeltään tai järjestysnumeroltaan vastaa sanottua päivää. Jos vastaavaa päivää ei ole siinä kuussa, jona määrä aika päättyisi, pidetään sen kuukauden viimeistä päivää määräajan loppupäivänä.*

Esimerkki 2

Mikäli työnantaja irtisanoo työntekijän, jonka työsuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 4 mutta enintään 8 vuotta ja jonka irtisanomisaika on siis 2 kuukautta 30.7., on työsuhteen viimeinen päivä 30.9. Mikäli mainitun työntekijän irtisanominen tapahtuu 31.7., on työsuhteen viimeinen päivä 30.9., koska syyskuussa ei ole järjestysnumeroltaan vastaavaa päivää, jona määräaika päättyisi.

Vaikka määräpäivä tai määräajan viimeinen päivä sattuu irtisanomisessa pyhäpäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, vapunpäiväksi, joulutai juhannusaatoksi tahi arkilauantaiksi, on mainittu päivä tästä huolimatta työsuhteen päättymispäivä.

Irtisanomisajan kulumisen ja määräaikainen työsopimus

Tapauksissa, joissa työntekijän työsopimus on irtisanottu taloudellisista ja tuotannollisista syistä ja joissa työtä on tarjolla vielä irtisanomisajan kulumisen jälkeen, voidaan työntekijän kanssa solmia jäljellä olevan työn teettämistä koskeva määräaikainen työsopimus.

4 § Irtisanomisajan noudattamatta jättäminen

Työnantajan, joka on irtisanonut työsopimuksen noudattamatta irtisanomisaikaa, on maksettava työntekijälle korvauksena täysi palkka irtisanomisaikaa vastaavalta ajalta.

Työntekijä, joka ei ole noudattanut irtisanomisaikaa on velvollinen suorittamaan työnantajalle kertakaikkisena korvauksena irtisanomisajan palkkaa vastaavan määrän. Työnantaja saa pidättää tämän määrän työntekijälle maksettavasta lopputilistä, noudattaen mitä työsopimuslain 2:17 §:ssä on säädetty työnantajan kuittausoikeuden rajoituksista.

Jos irtisanomisajan noudattaminen on laiminlyöty vain osittain, korvausvelvollisuus rajoittuu noudattamatta jääneen irtisanomisajan osan palkkaa vastaavaksi.

Soveltamisohjeita:

Sopimuskohdan tarkoittamissa rikkomustapauksissa on kysymys toisen sopimuspuolen laiminlyönnistä. Palkka lasketaan tällaisessa tapauksessa alakohtaisen työehtosopimuksen sairausajan palkkamääräysten mukaisesti.

Tässä yhteydessä ei ole puututtu sellaisiin tapauksiin, joissa työntekijä työsuhteen kestäessä joutuu olemaan vailla työtä. Tällöin noudatetaan alakohtaisia työehtosopimusmääräyksiä tai –käytäntöä.

5 § Irtisanomisesta ilmoittaminen

Ilmoitus työsopimuksen irtisanomisesta on toimitettava työnantajalle tai tämän edustajalle taikka työntekijälle henkilökohtaisesti. Jollei tämä ole mahdollista, ilmoitus voidaan toimittaa kirjeitse tai sähköisesti. Tällaisen ilmoituksen katsotaan tulleen vastaanottajan tietoon viimeistään seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun ilmoitus on lähetetty.

Työntekijän ollessa lain tai sopimuksen mukaisella vuosilomalla tai työajan taasaamiseksi annetulla vähintään kahden viikon pituisella vapaalla katsotaan kirjeitse tai sähköisesti lähetettyyn ilmoitukseen perustuva irtisanominen kuitenkin toimitetuksi aikaisintaan loman tai vapaa-ajan päättymistä seuraavana päivänä.

6 § Irtisanomisen perusteen ilmoittaminen

Työnantajan on työntekijän pyynnöstä viivytyksettä ilmoitettava tälle kirjallisesti työsopimuksen päättymispäivämäärä sekä ne hänen tiedossaan olevat irtisanomisen syyt, joiden perusteella työsopimus on päätetty.

II IRTISANOMINEN TYÖNTEKIJÄSTÄ JOHTUVASTA SYYSTÄ

7 § Soveltamisala

Sen lisäksi mitä edellä on sanottu, noudatetaan työntekijästä johtuvasta syystä tapahtuvassa irtisanomisessa tämän luvun määräyksiä.

8 § Irtisanomisen toimittaminen

Irtisanominen on toimitettava kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut työnantajan tietoon.

9 § Työntekijän kuuleminen

Ennen irtisanomisen toimittamista työnantajan on varattava työntekijälle mahdollisuus tulla kuulluksi irtisanomisen syistä. Työntekijällä on oikeus häntä kuultaessa käyttää avustajaa.

Soveltamisohje:

Sopimuksen 9 §:ssä tarkoitetaan avustajalla esimerkiksi työntekijän omaa luottamusmiestä tai työtoveria.

10 § Tuomioistuinkäsittely

Jollei työ sopimuksen irtisanomista koskevassa riidassa ole päästy sovintoon, työnantaja- tai työntekijäliitto voi saattaa asian työtuomioistuimen käsiteltäväksi. Työtuomioistuimesta annetun lain (646/74) 15 §:n mukainen haastehakemus on toimitettava työtuomioistuimelle kahden vuoden kuluessa siitä, kun työsuhde on päättynyt.

11 § Välimiesmenettely

Työsopimuksen irtisanomista koskeva erimielisyys voidaan työtuomioistuimesta annetun lain (646/74) 11 §:n mukaisessa järjestyksessä määrätä välimiesten ratkaistavaksi.

12 § Korvaus työ sopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta

Työnantaja, joka on tämän sopimuksen 2 §:ssä määriteltyjen irtisanomisperusteiden vastaisesti irtisanonut työntekijänsä, on velvollinen maksamaan työntekijälle korvausta työ sopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta.

13 § Korvauksen määrä

Korvauksena on suoritettava vähintään kolmen ja enintään 24 kuukauden palkka.

Korvauksen suuruutta määrättäessä otetaan huomioon työtä vaille jäämisen arvioitu kesto ja ansion menetys, työsuhteen kesto, työntekijän ikä ja hänen mahdollisuutensa saada ammattiaan tai koulutustaan vastaavaa työtä, työnantajan menettely työ sopimusta päätettäessä, työntekijän itsensä antama aihe työ sopimuksen päättämiseen, työntekijän ja työnantajan olot yleensä sekä muut näihin rinnastettavat seikat.

Korvauksesta on vähennettävä työntekijälle maksettujen työttömyyspäivärahojen osuus työ sopimuslain 12:3 §:ssä säädetyllä tavalla.

Työnantajaa ei voida tuomita tässä pykälässä tarkoitettuun korvaukseen työ sopimuslain 12:2 §:n mukaisen vahingonkorvauksen lisäksi eikä sen sijasta.

Soveltamisohjeita:

Työttömyyspäivärahojen osuuden vähentäminen koskee korvausta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaeduista. Vähennyksen määrä on pääsääntöisesti 75 prosenttia ansioon suhteutetusta työttömyyspäivärahasta, 80 prosenttia peruspäivärahasta ja työmarkkinatuki kokonaisuudessaan. Korvauksesta voidaan tehdä edellä mainittua pienempi vähennys tai jättää vähennys kokonaan tekemättä, jos se on korvauksen määrä, työntekijän taloudelliset ja sosiaaliset olot sekä hänen kokemansa loukaus huomioon ottaen kohtuullista.

Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta työsopimuksen perusteella irtisanomista koskevassa asiassa tehdään sopimus, myös sovituista korvauksesta on tehtävä vähennys siten kuin edellisessä kappaleessa on sovittu.

III LOMAUTUS**14 § Lomauttaminen**

Työntekijän lomauttamisessa on noudatettava vähintään 14 päivän ilmoitusaikaa ja lomautus voi tapahtua määräajaksi tai toistaiseksi.

Työnantaja ja työntekijä saavat työsuhteen kestäessä sopia lomautusilmoitusaikasta ja lomautuksen toteuttamistavasta silloin, kun on kysymys määräajasta lomauttamisesta työsopimuslain 5:2 §:n 2 momentin mukaisissa tapauksissa.

Jos lomauttaminen on tapahtunut toistaiseksi, on työnantajan ilmoitettava työn alkamisesta vähintään seitsemän päivää aikaisemmin, jollei toisin ole sovittu.

Lomauttaminen ei estä työntekijää ottamasta lomautusajaksi muuta työtä. Asuntoedun säilymisestä lomautusaikana säädetään työsopimuslain 13:5 §:ssä.

Soveltamisohje:

Sopimus ei koske lomautusperusteita, vaan ne määräytyvät lain mukaisesti. Sopimuksella ei ole rajattu lomautuksen kestoaikaa.

15 § Ennakkoselvitys

Työnantajan on käytettävissään olevien tietojen perusteella esitettävä työntekijälle ennakkoselvitys lomautuksen perusteista sekä sen arvioidusta laajuudesta, toteuttamistavasta, alkamisajankohdasta ja kestosta. Jos lomautus kohdistuu useaan työntekijään, selvitys voidaan antaa luottamusmiehelle tai työntekijöille yhteisesti. Selvitys on esitettävä viipymättä lomautuksen tarpeen tultua työnantajan tietoon. Selvityksen antamisen jälkeen, ennen lomautusilmoitusta työnantajan on varattava työntekijöille tai luottamusmiehelle tilaisuus tulla kuuluksi annetusta selvityksestä.

Ennakkoselvitystä ei tarvitse esittää, jos työnantajan on muun kuin työsopimuslain, muun sopimuksen tai muun häntä sitovan määräyksen perusteella esitettävä vastaava selvitys tai neuvoteltava lomauttamisesta työntekijöiden tai luottamusmiehen kanssa.

16 § Lomautusilmoitus

Työnantajan on ilmoitettava lomautuksesta työntekijälle henkilökohtaisesti. Jos ilmoitusta ei voida toimittaa henkilökohtaisesti, sen saa toimittaa kirjeitse tai sähköisesti edellä 14 §:n 1 - 2 kappaleen mukaan määräytyvää ilmoitusaikaa noudattaen.

Ilmoituksessa on mainittava lomautuksen peruste, sen alkamisaika ja kesto tai arvioitu kesto.

Työnantajan on työntekijän pyynnöstä annettava lomautuksesta kirjallinen todistus, josta käyvät ilmi ainakin lomautuksen syy, alkamisaika sekä sen kesto tai arvioitu kesto.

Edellä 14 §:n 1 - 2 kappaleessa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos työnantajalla ei ole koko lomautusaikaan kohdistuvaa velvollisuutta maksaa työntekijälle palkkaa muun työstä poissaolon vuoksi tai joissa työnteon este johtuu työsopimuslain 2:12 §:n 2 momentissa tarkoitetuista tapauksista.

Poikkeukset lomautusilmoituksen määräajoista

Työsopimuslain 2:12 §:n 2 momentin tarkoittamissa tapauksissa työnantajan palkanmaksuvelvollisuus määräytyy lain mukaisesti. Tällöin työnantaja ei ole velvollinen antamaan erillistä lomautusilmoitusta palkanmaksun lakatessa.

Sopimukseen sisältyy lisäksi maininta lomautusilmoituksen tarpeettomuudesta tapauksissa, joissa työnantajalla "ei ole koko lomautusaikaan kohdistuvaa vel-

vollisuutta maksaa työntekijälle palkkaa muun työstä poissaolon vuoksi". Työsopimuslakia koskevassa hallituksen esityksessä mainitaan esimerkkeinä tällaisista poissaoloista perhevapaa, opintovapaa ja asevelvollisuuden suorittaminen. Toisaalta lomautusilmoituksen antamiselle myös näissä tapauksissa ei ole estettä. Jos työntekijä ilmoittaa lomautuksen kuluessa palaavansa työhön ennakoitua aikaisemmin jo ennen lomautuksen päättymistä, työnantajan on kuitenkin annettava hänelle lomautusilmoitus.

Työnantajan korvausvelvollisuus eräissä poikkeuksellisissa tilanteissa

Sopimuksen mukaan lomautus voi tapahtua joko toistaiseksi tai määräajaksi työsuhteen säilyessä muutoin voimassa.

Lomautuksen tapahduttua toistaiseksi sen kestolle ei ole asetettu enimmäisai-
kaa. Työntekijällä on lomautusaikana oikeus irtisanoa työsopimus sen kestosta riippumatta ilman irtisanomisaikaa. Jos lomautuksen päättymisaika on työntekijän tiedossa, tätä oikeutta ei ole lomautuksen päättymistä edeltävän seitsemän päivän aikana.

Jos työnantaja irtisanoo lomautetun työntekijän työsopimuksen päättymään lomautuksen aikana, työntekijällä on oikeus saada irtisanomisajan palkkansa. Työnantaja saa vähentää irtisanomisajan palkasta 14 päivän palkan, jos työntekijä on lomautettu lain tai sopimuksen mukaista yli 14 päivän lomautusilmoitusaikaa käyttäen. Korvaus maksetaan palkanmaksukausittain, ellei toisin sovi.

Jos työntekijä irtisanoo työsopimuksensa lomautuksen kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 200 päivää, hänellä on oikeus saada korvauksena irtisanomisajan palkkansa, kuten edellisessä kappaleessa on sovittu. Korvaus maksetaan työsopimuksen päättymistä seuraavana ensimmäisenä työnantajan normaalina palkanmaksupäivänä, ellei toisin sovi.

Tapauksissa, joissa työn vähyyden vuoksi irtisanottu työntekijä tällaisen syyn johdosta lomautetaan irtisanomisaikana, määräytyy työnantajan palkanmaksuvelvollisuus samojen periaatteiden mukaisesti.

Erorahan saamisen edellytysten katsotaan näissä tapauksissa alkavan sinä päivänä, jona työsuhde päättyy.

Poikkeukselliset lomautustilanteet

1. Lomautuksen peruuttaminen

Mikäli työnantajalle lomautusilmoitusaikana ilmaantuu uutta työtä, voidaan lomautuksen peruuttaminen ilmoittaa ennen lomautuksen alkamista. Tällöin lomautusilmoituksen merkitys poistuu ja myöhemmin toimeenpantavien lomautusten on perustuttava uusiin lomautusilmoituksiin.

2. Lomautuksen siirtäminen

Lomautusilmoitusaikana ilmaantuva työ voi kuitenkin olla luonteeltaan tilapäistä. Tällöin lomauttamisen peruuttaminen kokonaan ei ole mahdollista vaan lomautuksen alkamisajankohtaa voidaan siirtää myöhempään ajankohtaan. Lomautusta voidaan tällä perusteella siirtää vain kerran uutta lomautusilmoitusta antamatta ja enintään sillä määrällä, jonka lomautusilmoitusaikana ilmaantunut työ kestää.

Esimerkki:

Työnantajan annettua 2.4.2001 lomautusilmoituksen 17.4.2001 alkavasta lomautuksesta hänelle ilmaantuu 10.4.2001 uutta työtä 7 päivän ajaksi.

Työnantaja voi uutta lomautusilmoitusta antamatta siirtää lomautuksen alkamisajankohtaa siten 7 päivällä eli 24.4.2001.

3. Lomautuksen keskeyttäminen

Työnantaja voi saada tilapäisen työn lomautuksen jo alettua. Lomauttamisen keskeyttämisen, mikäli lomautuksen on uutta ilmoitusta antamatta tarkoitus jatkaa välittömästi työn tekemisen jälkeen, tulee perustua työnantajan ja työntekijän väliselle sopimukselle. Tällainen sopimus on syytä tehdä ennen työn alkamista. Samassa yhteydessä on syytä selvittää tilapäisen työn arvioitu kesto-aika.

Edellä esitetty koskee vain työnantajan ja työntekijän välistä suhdetta eikä sillä ole otettu kantaa työttömyysturvaa koskevien lakien säännöksiin.

Lomautus ja lyhennetty työaika

Lomauttamismenettelyyn liittyvät määräykset koskevat sekä varsinaista lomautusta (työnteon keskeyttäminen kokonaan) että ns. kollektiivista siirtymistä lyhennettyyn työaikaan. Näin ollen sopimuksen määräyksiä ennakkoselvityksestä ja lomautusilmoitusajasta noudatetaan myös siirryttäessä lyhennettyyn työviikkoon, ellei toisin ole sovittu.

Alakohtaisissa työehtosopimuksissa on määräyksiä työtuntijärjestelmän muuttamisesta. Näissä tapauksissa on kysymyksessä yleensä työaikajärjestelyt alalla tai yrityksessä noudatetun työajan puitteissa, eivätkä nämä tapaukset ole rinnastettavissa lyhennettyyn työaikaan siirtymiseen.

Mikäli alakohtaisessa työehtosopimuksessa on määrätty lyhennettyyn työaikaan siirtymisessä noudatettavasta ilmoitusmenettelystä, syrjäyttää tällainen sopimusmääräys tämän sopimuksen määräykset.

Työn alkamisesta ilmoittaminen

Jos lomauttaminen on tapahtunut toistaiseksi, on työnantajan ilmoitettava lomautetulle työntekijälle työn alkamisesta vähintään seitsemän päivää aikaisemmin, jollei toisin ole sovittu. Työntekijällä on tällöin oikeus irtisanoa lomautuksen ajaksi toisen työnantajan kanssa tekemänsä työsopimus sen kestosta riippumatta viiden päivän irtisanomisaikaa noudattaen.

Määräyksen mukaista ilmoitusta ei tarvitse tehdä silloin, kun työntekijä on lomautettu määräajaksi.

Muu työ lomautusaikana

Lomauttaminen ei sopimuksen mukaan estä työntekijää ottamasta lomautusajaksi muuta työtä.

Mikäli työntekijä on ottanut lomautusajaksi muuta työtä lomautusilmoituksen antamisen jälkeen, mutta ennen kuin hänelle on ilmoitettu lomautuksen peruuttamisesta tai siirtämisestä, työntekijä ei ole velvollinen korvaamaan tästä työnantajalle mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa. Tällaisessa tapauksessa työntekijä on velvollinen palaamaan työhön niin pian kuin se on mahdollista.

Asunto lomautusaikana

Sopimuksen mukaan asuntoedun säilymisestä lomautusaikana noudatetaan työsopimuslain 13:5 §:n säännöksiä. Tämän säännöksen mukaan työntekijällä on oikeus käyttää hänelle palkkaetuna annettua asuinhuoneistoa sen ajan, jolloin työnteko on keskeytynyt hyväksyttävän syyn, kuten lomauttamisen, vuoksi. Työnantajalla on kuitenkin oikeus periä työntekijältä vastike huoneiston käytöstä aikaisintaan palkanmaksuvelvollisuuden päättymistä seuraavan toisen kalenterikuukauden alusta.

Vastike saa olla neliömetriltä enintään määrä, joka on asumistukilain (408/75) nojalla vahvistettu paikkakunnalla kohtuulliseksi enimmäisasumismenoiksi neliömetriä kohden. Vastikkeen perimisestä on ilmoitettava työntekijälle viimeistään kuukautta ennen maksuvelvollisuuden alkamista.

IV ERINÄISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

17 § Työvoiman vähentämisjärjestys

Muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä tapahtuneen irtisanomisen ja lomauttamisen yhteydessä on mahdollisuuksien mukaan noudatettava sääntöä, jonka mukaan viimeksi irtisanotaan tai lomautetaan yrityksen toiminnalle tärkeitä ammattityöntekijöitä ja saman työnantajan työssä osan työkyvystään menettäneitä sekä että tämän säännön lisäksi kiinnitetään huomiota myös työsuhteen kestoaikaan ja työntekijän huoltovelvollisuuden määrään.

Työvoiman vähentämisjärjestystä koskevissa riidoissa noudatetaan 10 §:ssä sovittuja kanneaikoja.

Soveltamisohje:

Määräyksellä ei ole kumottu vuonna 2002 tehdyn ETL/SEL yleissopimuksen määräyksiä. Näin ollen mainitussa sopimuksessa ja työ-sopimukslain 7:9 §:ssä tarkoitettujen erityisryhmien irtisanomissuo-jaa koskevat määräykset ovat ensisijaisia tämän sopimuksen 17 §:n määräykseen nähden.

18 § Irtisanomista tai lomautusta koskeva ilmoitus luottamusmiehelle ja työvoimaviranomaiselle

Jos kysymyksessä on taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtuva työvoiman vähentäminen taikka lomauttaminen, ilmoitetaan siitä asianomaiselle luottamusmiehelle. Jos toimenpide kohdistuu vähintään kymmeneen työntekijään, on siitä ilmoitettava myös työvoimaviranomaiselle, paitsi jos työnantajalla on lain perusteella vastaava velvollisuus.

19 § Takaisinottaminen

Työnantajan on tarjottava työtä työsopimukslain 7 luvun 3 tai 7 §:ssä säädetyillä perusteilla irtisanomalleen, työ- ja elinkeinotoimistosta edelleen työtä hakevalle entiselle työntekijälleen, jos työnantaja tarvitsee työntekijöitä neljän kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, joita irtisanottu työntekijä oli tehnyt. Jos työsuhde on jatkunut keskeytyksettä sen

päättymiseen mennessä vähintään 12 vuotta, takaisinottoaika on kuitenkin kuusi kuukautta.

Soveltamisohjeita:

Työnantaja täyttää velvollisuutensa tiedustelemalla paikallisesta työvoimatoimistosta, onko irtisanottuja työntekijöitä hakemassa työtä sen välityksellä. Paikallisella työvoimatoimistolla tarkoitetaan sen paikkakunnan työvoimatoimistoa, jonka alueella työtä on tarjolla. Työnantajan käännyttyä työvoimatoimiston puoleen, tekee toimisto tiedustelun perusteella työvoimatilauksen ja selvittää, onko sopimuksen 19 §:ssä tarkoitettuja työntekijöitä työnhakijoina.

Samassa yhteydessä on syytä selvittää, onko sellaisia työntekijöitä edelleen työttöminä työnhakijoina, jotka yli 200 päivää kestäneen lomautuksen jälkeen ovat työsopimuslain 5:7 §:n 3 momentin perusteella itse irtisanoneet työsuhteensa.

Työnhakijat ilmoitetaan työnantajalle ja entisille työntekijöille annetaan tavanomaiseen tapaan työhön osoitukset.

20 § Seuraamusjärjestelmä

Sen lisäksi, mitä sopimuksen 13 §:n 4 kappaleessa on sovittu, työnantajaa ei voida tuomita sopimuksessa tarkoitettujen korvausten lisäksi myöskään työehtosopimuslain 7 §:n mukaan maksamaan hyvityssakkoa siltä osin kuin kysymyksessä on työehtosopimukseen perustuvien mutta sinänsä samojen velvollisuuksien rikkominen, joista sopimuksen mukainen korvaus on määrätty.

Menettelytapamääräysten noudattamatta jättämisestä ei aiheudu työehtosopimuslain tarkoittamia hyvityssakkoseuraamuksia. Määräysten noudattamatta jättäminen otetaan huomioon työsopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta tuomittavan korvauksen suuruutta määrättäessä.

Muutoin seuraamusjärjestelmän osalta noudatetaan aiemmin vallinnutta käytäntöä.

21 § Voimaantulomääräys

Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi kuuden kuukauden irtisanomisajalla.

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL ry

ETL/SEL YLEISSOPIMUS 2003

1 LUKU YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

Lähtökohtia

Elintarviketeollisuusliitto ry (jäljempänä ETL) ja Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry (jäljempänä SEL) pyrkivät kumpikin itse sekä työpaikoilla edistämään neuvottelusuhteita ja sopimustoimintaa.

Sopijapuolet pyrkivät kehittämään näitä tavoitteita yhteistoiminnan eri muotoja hyväksikäyttäen sekä valvomaan osaltaan tehtyjä sopimuksia.

Perusoikeudet

Kansalaisten perusoikeuksiin kuuluva yhdistymisvapaus on loukkaamaton. Tämä koskee niin työnantajia kuin työntekijöitä. Työntekijöillä on oikeus perustaa ja toimia ammattiyhdistysorganisaatioissa, eikä heitä saa tämän johdosta irtisanoa tai syrjiä työssään. Yritysten henkilöstöllä on oikeus valita edustajia edustamaan heitä yritysten sisällä käsiteltävissä asioissa. Edustajien valintaoikeus sekä heidän oikeutensa ja velvollisuutensa on määritelty laeissa ja tässä sekä muissa sopimuksissa. Yksittäisen työntekijän turvallisuus ja terveys, syrjimättömyys ja tasa-arvoinen kohtelu ovat lähtökohtana sopimusmääräyksille.

Osapuolten neuvottelut ja lausuntojen pyytäminen

ETL:n tai SEL:n esittäessä työmarkkinaneuvotteluja, tulee ne mahdollisuuksien mukaan aloittaa viivytyksettä.

Osapuolet voivat yhdessä pyytää TT:n ja SAK:n lausunnon sopimusten tulkinasta.

Ennakoilmoitus työtaisteluista

Liitot ilmoittavat toiselle osapuolelle aikomuksestaan ryhtyä poliittiseen tai myötätuntotyötaisteluun vähintään neljä päivää aikaisemmin, mikäli se on mahdollista. Ilmoituksessa tulee mainita aiotun toimenpiteen syyt, alkamishetki ja laajuus. Osapuolet suosittelevat vastaavaa ilmoitusmenettelyä jäsenilleen.

Soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan ETL:n jäsenyrityksissä jäljempänä mainituin rajoituksin. Työpaikalla tarkoitetaan tässä sopimuksessa ETL:n jäsenyrityksen tuotantolaitosta tai sitä vastaavaa toimintayksikköä.

Organisaatio- yms. muutokset

Työpaikan toiminnan olennaisesti supistuessa, laajentuessa taikka liikkeen luovutuksen, sulautumisen, yhtiöittämisen tai niihin verrattavan olennaisen organisaatiomuutoksen johdosta saatetaan yhteistoimintaorganisaatio tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti vastaamaan työpaikan muuttunutta kokoa ja rakennetta.

Lakiviittaukset

Siltä osin kuin tässä sopimuksessa ei ole toisin sovittu, noudatetaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia (334/2007) ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia (44/2006), jotka eivät ole tämän sopimuksen osia.

2 LUKU YHTEISTOIMINTA TYÖPAIKALLA

Kehittämistoiminta

Työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti voida osallistua työorganisaatioiden, teknologian, työolosuhteiden ja työtehtävien kehittämiseen ja muutoksen toteuttamiseen.

Kehittämistoiminnan ja siihen mahdollisesti sisältyvän uuden teknologian soveltamisen yhteydessä tulee toimia mielekkään, vaihtelevan ja kehittävän työn sisällön sekä tuottavuuden parantamiseksi. Näin luodaan työntekijälle mahdollisuus kehittyä työssään ja lisätä valmiuksiaan uusiin työtehtäviin.

Suoritettavat toimenpiteet eivät saa johtaa sellaiseen kokonaiskuormituksen lisääntymiseen, josta aiheutuu haittaa työntekijän terveydelle tai turvallisuudelle.

Työpaikalla seurataan yhteistoiminnassa sopivin aikaväleihin tuottavuutta, tuotantoa ja henkilöstöä koskevaa kehitystä. Tarvittavista seurantajärjestelmistä ja tunnusluvuista sovitaan paikallisesti.

Yhteistoiminnan toteuttaminen

Työnantajan ja työntekijöiden yhteistoiminta voi tapahtua pysyväisluonteisessa neuvottelukunnassa, kehittämishankkeiden toteuttamiseksi perustettavissa projektiryhmissä tai työnantajan ja henkilöstön välisissä neuvotteluissa. Kehittämiskohteen toteuttamista varten muodostettavassa projektiryhmässä ovat tasapuolisesti edustettuina yritys ja sen työntekijät. Työntekijät nimeävät omat edustajansa ensi sijassa kehitettävän kohteen työntekijöistä.

Ellei toisin sovita, yhteistoimintalain mukainen neuvottelukunta on perustettava yritykseen tai sen osaan silloin kun henkilöstön määrä on yli 200, mikäli kaikki henkilöstöryhmät sitä haluavat.

Kehittämistoiminnan toteuttamiseksi voidaan paikallisesti sopia sellaisen yhteistoimintaelimen perustamisesta, joka käsittelee kehittämistoimintaan sisältyvät asiat.

Se voi korvata erilliset yhteistoiminta- ja työsuojelutoimikunnat sekä muut vastaavat toimikunnat. Sama yhteistoimintaelin voi vastata myös yhteistoimintalain, työsuojelun valvontalain, työterveyshuoltolain (1383/2001) ja naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/86) mukaisista toimista ja suunnitelmista paikallisesti sovittavassa laajuudessa.

Mikäli työnantaja käyttää yrityksen kehittämistoiminnassa hyväkseen ulkopuolisen konsultin tarjoamia palveluita, vastaa työnantaja siitä, että konsulttiyrityksen toiminta on tämän sopimuksen mukaista.

On tärkeää, että kehittämistoimien suunnittelu ja käytännön toteuttaminen kytetään läheisesti yrityksen henkilöstöpolitiikkaan, erityisesti henkilöstön työhönnottoon, tasa-arvon edistämiseen, sisäisiin siirtoihin, koulutukseen, tiedotukseen, työsuojeluun, työkyvyn ylläpitämiseen ja työpaikkaterveydenhuoltoon.

Tyky-toiminta

Työkykyä ylläpitävä toiminta työpaikoilla on linjajohdon, henkilöstöhallinnon, työterveyshuollon ja työsuojeluorganisaation yhteistyötä. Työkykyä ylläpitävän toiminnan periaatteet, joilla ylläpidetään työssä olevien henkilöiden työkykyä ja työssä selviytymistä, sisällytetään työsuojelun toimintaohjelmaan tai työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan. Sovittaessa voidaan edellä mainitut periaatteet sisällyttää myös työpaikalla laadittavaan kehittämistoiminta- tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Työsuojelupäällikön ja -valtuutetun tehtävänä on osallistua suunnitelman laatimiseen, toteuttamiseen ja seurantaan.

3 LUKU

YHTEISTOIMINTATEHTÄVÄT JA YHTEISTOIMINTAORGANISAATIOT

3.1 Luottamusmiehiä koskevat määräykset

Valitseminen

Luottamusmiehellä tarkoitetaan tässä sopimuksessa, ellei sopimuksen tekstistä muuta ilmene, ammattiosaston valitsemia pääluottamusmiestä ja työosaston tai sitä vastaavan yksikön luottamusmiestä. Ammattiosastolla tarkoitetaan tässä sopimuksessa SEL:n rekisteröityä alayhdistystä.

Luottamusmiehen tulee olla asianomaisen työpaikan työntekijä ja perehtynyt työpaikan olosuhteisiin sen työntekijänä. Mikäli työpaikkaa varten on valittu vain yksi luottamusmies, on hän tämän sopimuksen tarkoittama pääluottamusmies.

Pääluottamusmiehen valitsemisen lisäksi ammattiosaston esityksestä sovitaan paikallisesti siitä, mille osastolle tai osastoa vastaavaan yksikköön valitaan luottamusmies. Tällöin tulee kiinnittää huomiota siihen, että sovitut toimialueet ovat tarkoituksenmukaisia ja kattavuudeltaan sellaisia, että ne edistävät neuvottelujärjestelmän mukaista asioiden käsittelyä. Arvioinnissa on otettava huomioon myös mm. kyseessä olevan osaston työntekijöiden lukumäärä ja luottamusmiehen mahdollisuudet myös vuorotyö huomioon ottaen tavata osaston työntekijät.

Ammattiosastolla on oikeus suorittaa luottamusmiehen vaali työpaikalla. Jos vaali suoritetaan työpaikalla, on ammattiosaston kaikille jäsenille varattava tilaisuus osallistua vaaliin. Vaalin järjestäminen ja toimittaminen ei kuitenkaan saa häiritä työntekoa. Vaaliajoista ja vaalipaikoista on sovittava työnantajan kanssa viimeistään 14 vuorokautta ennen vaalin toimittamista. Työnantaja varaa ammattiosaston nimeämille henkilöille tilaisuuden vaalin toimittamiseen.

Tehtävät

Luottamusmiehen pääasiallisena tehtävänä on toimia ammattiosaston edustajana työehtosopimuksen soveltamista koskevissa asioissa. Luottamusmies edustaa ammattiosastoa työlainsäädännön soveltamista koskevissa asioissa ja yleensä työnantajan ja työntekijän välisiin suhteisiin ja yrityksen kehittymiseen liittyvissä kysymyksissä. Luottamusmiehen tehtävänä on myös osaltaan toimia yrityksen ja henkilöstön välisen neuvottelu- ja yhteistoiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Neuvottelujärjestys

Jos syntyy epäselvyyttä tai erimielisyyttä työntekijän palkasta tai työsuhteeseen liittyvien lakien tai sopimusten soveltamisesta, on luottamusmiehelle annettava kaikki tapauksen selvittämiseen vaikuttavat tiedot.

Työsuhteeseensa liittyvä asia työntekijän tulee selvittää esimiehensä kanssa. Ellei työntekijä ole saanut edellä mainittua asiaa selvitettyksi suoraan esimiehensä kanssa, voi hän saattaa asian hoidettavaksi osaston tai vastaavan yksikön luottamusmiehen ja työnantajan edustajan välisissä neuvotteluissa. Ellei asiaa näin saada selvitettyksi, voi edellä mainittu luottamusmies siirtää sen pääluottamusmiehelle.

Paikallisten osapuolten yhdessä pyytäessä on ETL:lla ja SEL:lla oikeus lähettää edustajansa paikalliseen erimielisyysneuvotteluun.

Ellei työpaikalla syntynyttä erimielisyyttä saada paikallisesti ratkaistuksi, noudatetaan työehtosopimuksen mukaista neuvottelujärjestystä.

Jos erimielisyys koskee tämän sopimuksen tarkoittaman luottamusmiehen työsuhteen päättämistä, on paikalliset ja liittojen väliset neuvottelut lisäksi käynnistettävä ja käytävä viipymättä sen jälkeen, kun lakkauttamisen peruste on riitautettu.

3.2 Työsuojelua koskevat määräykset

Työnantaja nimeää työsuojeluyhteistoimintaa varten työsuojelupäällikön. Työntekijöiden oikeus valita työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutetut määräytyy työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain mukaisesti.

Tehtävät

Työsuojelupäällikön tehtävänä on muiden työsuojeluyhteistoiminnan piiriin kuuluvien tehtävien ohella järjestää, ylläpitää ja kehittää työsuojeluyhteistoimintaa. Työsuojeluvaltuutetun tehtävät määräytyvät työsuojelun valvonnasta annetun lain ja asetuksen mukaan. Lisäksi työsuojeluvaltuutettu suorittaa muut tehtävät, jotka hänelle muun lainsäädännön ja sopimusten perusteella kuuluvat. Jollei muista tehtävistä ole paikallisesti sovittu, työsuojeluasiamiehen tehtävänä on osallistua toimialuettaan koskevien työsuojelun yhteistoiminta-asioiden käsitteilyyn ja toteutukseen sekä osallistua tarvittaessa työsuojelua koskevaan tarkastukseen tai tutkimukseen toimialueellaan. Varavaltuutettu hoitaa työsuojeluvaltuutetun ollessa estynyt tälle kuuluvat sellaiset tehtävät, joita ei voida siirtää työsuojeluvaltuutetun esteen päättymisen jälkeen hoidettavaksi, ellei paikallisesti toisin sovita.

Asiamies

Työsuojeluasiamiesten valinnasta, lukumäärästä, tehtävistä ja toimialueesta sovitaan paikallisesti samojen valintaperusteiden mukaisesti kuin mitä kohdan 3.1 kolmannessa kappaleessa on luottamusmiehen valinnasta sovittu. Lisäksi on otettava huomioon työsuojeluriskit ja muut työoloihin vaikuttavat tekijät. Työsuojeluasiamiehen valitsevat työpaikan työntekijät keskuudestaan. Sovittaessa työsuojeluasiamiehen valitsemisesta voidaan samalla sopia siitä ketkä asiamiehen valitsevat.

Toimikunta

Muiden työsuojelua edistävien yhteistoimintaelinten valinnasta sekä tarkoituksenmukaisesta yhteistoimintamuodosta sovitaan paikallisesti ottaen huomioon työpaikan laatu, laajuus ja työntekijöiden määrä ja tehtävien laatu sekä muut olosuhteet. Ellei muusta yhteistoimintamuodosta ole sovittu, työsuojeluyhteistoimintaa varten perustetaan työsuojelutoimikunta.

Soveltamisalan rajoitus

Tämän sopimuksen työsuojelua koskevia määräyksiä sovelletaan silloin, kun työpaikassa työskentelee säännöllisesti vähintään 20 työntekijää. Sen sijasta, mitä edellisessä virkkeessä on määrätty, on työsuojeluvaltuutettu valittava vastaavasti, kun työntekijöiden lukumäärä on vähintään 10.

3.3 Ilmoitukset

Valituista luottamusmiehistä on ammattiosaston ilmoitettava kirjallisesti työnantajalle. Pääluottamusmiehelle valitusta varamiehestä on lisäksi ilmoitettava, milloin hän toimii pääluottamusmiehen sijaisena.

Varavaltuutetun toimimisesta työsuojeluvaltuutetun sijaisena on työsuojeluvaltuutetun ilmoitettava työnantajalle kirjallisesti.

Työnantaja ilmoittaa luottamushenkilöille, ketkä käyvät yrityksen puolesta neuvotteluja heidän kanssaan.

4 LUKU

LUOTTAMUSMIESTEN JA TYÖSUOJELUVALTUUTETUN SEKÄ TYÖSUOJELUASIAMIEHEN ASEMAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

4.1 Vapautus työstä ja ansionmenetyksen korvaaminen

Vapautus

Tehtäviensä hoitamista varten pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle järjestetään tarvittaessa tilapäisesti, säännöllisesti toistuen tai kokonaan vapautus työstään. Muulle luottamusmiehelle kuin pääluottamusmiehelle, työsuojeluasiamiehelle sekä muille yrityksen ja henkilöstön väliseen tämän sopimuksen edellyttämään yhteistoimintaan osallistuville henkilöstön edustajille järjestetään tarvittaessa tilapäisesti vapautus työstä.

Arvioitaessa vapautuksen tarvetta on huomiota kiinnitettävä muun muassa ao. henkilöstöryhmään kuuluvien työntekijöiden lukumäärään, tuotannon ja toiminnan luonteeseen sekä tehtävien määrään.

Mikäli pääluottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu on vapautettu säännöllisesti toistuviksi määräajoiksi työstään, tulee hänen hoitaa tehtävänsä pääsääntöisesti sinä aikana. Välttämättömien asioiden hoitamista varten tulee työnjohdon kuitenkin antaa vapautusta työstä muunakin työn kannalta sopivana aikana. Työnantaja korvaa pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansionmenetyksen edellä mainituilta ajoilta.

Ellei työsuojeluvaltuutetun vapauttamiseksi työstä ole muuta sovittu, lasketaan työsuojeluvaltuutetun ajankäyttö 1.4.1986 voimaan tulleiden toimialakohtaisten kerrointen mukaan. Vapautus on kuitenkin aina vähintään neljä tuntia neljän perättäisen viikon aikana.

Työsuojeluvaltuutetun työstä vapautukseen liittyvä työntekijämäärä lasketaan alan työehtosopimuksen mukaan.

Työsuojeluvaltuutetun työstä vapautuksen laskeminen liitteenä.

Ansionmenetyksen korvaaminen

Työnantaja korvaa sen ansion, jonka tässä sopimuksessa tarkoitettu henkilöstön edustaja menettää työaikana joko paikallisessa neuvottelussa työnantajien edustajien kanssa tai toimiessaan muuten työnantajan kanssa sovituissa tehtävissä.

Jos luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu, työsuojeluasiamies tai työsuojelutoimikunnan tai muun työsuojelutoimikuntaa vastaavan yhteistoimintaelimen jäsen suorittaa työnantajan kanssa sovittuja tehtäviä säännöllisen työaikansa ulkopuolella, maksetaan näin menetetyistä ajasta ylityökorvaus tai sovitaan hänen kanssaan muunlaisesta lisäkorvauksesta.

Ansionmenetyksen korvauksen laskennassa käytetään työehtosopimuksen mukaista keskituntiansiota.

Kuukausipalkkaisen henkilön vapautus toteutetaan kuukausipalkkaa vähentämättä.

4.2 Asema

Työsuhde

Luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu, työsuojeluasiamies ja muut henkilöstön edustajat ovat työsuhteessaan työnantajaan samassa asemassa riippumatta siitä, hoitaako hän luottamustehtäviään oman työnsä ohella vai onko hänelle annettu osittain tai kokonaan vapautusta työnteosta. Hän on velvollinen noudattamaan yleisiä työehtoja, työaikoja ja työnjohdon määräyksiä sekä muita järjestysmääräyksiä.

Toimitilat

Työnantaja järjestää pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle tarkoituksenmukaisen paikan tehtävien edellyttämien tarvikkeiden säilyttämiseen. Työpaikan koon edellyttäessä erityistä toimitilaa, työnantaja järjestää tarkoituksenmukaisen tilan, jossa voidaan käydä tehtävien hoitamista varten välttämättömät keskustelut. Tehtävien hoitamista varten pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus käyttää yrityksen tavanomaisia toimisto- yms. välineitä.

Tavanomaisten toimistovälineiden käsitteen piiriin kuuluvat myös yrityksessä yleisesti käytössä olevat atk-laitteet ja niihin liittyvät ohjelmat sekä internet-yhteyks (sähköposti). Käytännön järjestelyistä sovitaan paikallisesti.

Palkka- ja siirtosuoja

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun mahdollisuuksia kehittyä ja edetä ammatissaan ei saa heikentää ko. tehtävän takia. Häntä ei tätä tehtävää hoitaessaan tai sen tähden saa siirtää alempipalkkaiseen työhön kuin missä hän oli ao. tehtävään valituksi tullessaan. Häntä ei saa myöskään siirtää vähempiarvoiseen työhön, jos työnantaja voi tarjota hänelle muuta hänen ammattitaitoaan vastaavaa työtä. Jos pääluottamusmieheksi tai työsuojeluvaltuutetuksi valitun henkilön varsinainen työ vaikeuttaa luottamustehtävien hoitamista, on hänelle, ottaen huomioon työpaikan olosuhteet ja hänen ammattitaitonsa, järjestettävä muuta työtä. Tällainen järjestely ei saa aiheuttaa hänen ansionsa alentumista. Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansiokehityksen tulee vastata yrityksessä tapahtuvaa ansiokehitystä.

Mikäli työsuojeluasiamies joudutaan tilapäisesti siirtämään työhön varsinaisen toimialueensa ulkopuolelle, on pyrittävä siihen, ettei siirtäminen kohtuuttomasti haittaa työsuojeluasiamiehen tehtävien hoitamista.

Liikkeen luovutus

Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun asema jatkuu liikkeen luovutuksesta huolimatta sellaisenaan, jos luovutettu liike tai sen osa säilyttää itsenäisyytensä. Jos luovutettava liike tai sen osa menettää itsenäisyytensä, pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus tämän sopimuksen kohdassa 4.3 sovittuun jälkisuojaan liikkeen luovutuksesta johtuneesta toimikauden päättymisestä lukien.

Ammattitaidon ylläpitäminen

Pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun luottamustehtävän päättymisen jälkeen tulee hänen ja työnantajan yhteisesti selvittää, edellyttääkö työntekijän ammattitaidon ylläpitäminen entiseen tai sitä vastaavaan työhön ammatillista koulutusta. Työnantaja järjestää selvityksen edellyttämää koulutusta. Koulutuksen sisältöä ratkaistaessa kiinnitetään huomiota työstä vapautukseen, toimikauden keston ja sinä aikana tapahtuneisiin työmenetelmien muutoksiin.

4.3 Työsuhdeturva

Taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet

Jos yrityksen työvoimaa irtisanoaan tai lomautetaan taloudellisista tai tuotannollisista syistä, ei pääluottamusmiestä tai työsuojeluvaltuutettua saa irtisanoa tai lomauttaa ellei tuotantoyksikön toimintaa keskeytetä kokonaan. Mikäli pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun kanssa yhteisesti todetaan, ettei hänelle voida tarjota hänen ammattiaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä, voidaan tästä säännöstä kuitenkin poiketa.

Muu luottamusmies kuin pääluottamusmies voidaan irtisanoa tai lomauttaa työ-sopimuslain 7:10 §:n 2 momentin mukaisesti vain, kun työ kokonaan päättyy eikä työnantaja voi järjestää hänelle hänen ammattitaitoaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä tai kouluttaa häntä muuhun työhön työ-sopimuslain 7:4 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Yksilösuoja

Luottamusmiehestä tai työsuojeluvaltuutetusta johtuvasta syystä ei häntä saa irtisanoa ilman työ-sopimuslain 7:10 §:n 1 momentin edellyttämää niiden työntekijöiden enemmistön suostumusta, joita hän edustaa.

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimusta ei saa purkaa tai käsitellä purkautuneena vastoin työsopimuslain 8:1- 3 §:n säännöksiä. Työsopimuksen purkaminen sillä perusteella, että hän on rikkonut järjestysmääräyksiä, ei ole mahdollista, ellei hän ole samalla toistuvasti tai olennaisesti sekä varoituksesta huolimatta jättänyt noudattamatta työvelvoitettaan.

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimuksen purkuperusteita arvioitaessa häntä ei saa asettaa huonompaan asemaan muihin työntekijöihin nähden.

Ehdokassuoja

Edellä olevia työsuhdeturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmieheshdokkaaseen, jonka ammattiosaston kokous on asettanut ja jonka asettamisesta ammattiosasto on kirjallisesti työnantajalle ilmoittanut, sekä työsuojeluvaltuutettuehdokkaaseen, jonka asettamisesta on kirjallisesti ilmoitettu työsuojelutoimikunnalle tai muulle sitä vastaavalle yhteistoimintaelimelle. Ehdokassuoja alkaa kuitenkin aikaisintaan kolme kuukautta ennen valittavana olevan pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun toimikauden alkua ja päättyy muun kuin vaalissa valituksi tulleen osalta vaalituloksen tultua todetuksi.

Jälkisuoja

Työsuhdeturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmiehenä tai työsuojeluvaltuutettuna toimineeseen työntekijään kuusi kuukautta hänen ko. tehtävänsä päättymisen jälkeen.

Korvaukset

Jos luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimus on lakkautettu tämän sopimuksen vastaisesti, työnantajan on suoritettava korvauksena hänelle vähintään 10 ja enintään 30 kuukauden palkka. Korvaus on määrättävä työsopimuslain 12:2 §:n 2 momentin perusteiden mukaan. Korvausta lisäävänä tekijänä on otettava huomioon se, että tämän sopimuksen oikeuksia on loukattu. Milloin tuotantoyksikössä tai vastaavassa toimintayksikössä säännöllisesti työkentelevien työntekijöiden ja toimihenkilöiden määrä on 20 tai vähemmän, edellä mainittu korvaus on työsuojeluvaltuutetun osalta vähintään neljä kuukauden palkka ja enintään työsopimuslain 12:2 §:n 1 momentin mukaan määrättyä korvaus.

Korvaus tämän sopimuksen mukaan perusteettomasta lomautuksesta määrätty työsopimuslain 12:1 §:n 1 momentin mukaisesti.

4.4 Varamiehet

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan varapääluottamusmieheen ja työsuojeluvaltuutetun varamieheen sinä aikana, kun he tämän sopimuksen edellyttämän ilmoituksen mukaisesti toimivat sijaisina.

Jos työnantaja irtisanoo pääluottamusmiehen varamiehen työsopimuksen tai lomauttaa hänet silloin, kun hän ei toimi pääluottamusmiehen sijaisena taikka hänellä ei ole muutoinkaan luottamusmiehen asemaa, katsotaan irtisanomisen tai lomauttamisen johtuneen työntekijän luottamusmiestehtävästä, ellei työnantaja voi osoittaa toimenpiteen johtuneen muusta seikasta.

5 LUKU TYÖNANTAJAN TIEDOTTAMISVELVOITTEET

Palkkatilasto- ja henkilöstötiedot

Ellei alakohtaisesti tai paikallisesti toisin sovita, on pääluottamusmiehellä oikeus tehtäviensä hoitoa varten saada ETL:n tilastoa vastaavat tiedot toimialueensa työntekijöiden ansiotasosta ja rakenteesta välittömästi palkkatilaston valmistuttua edellyttäen, että yrityksestä kerättävistä palkkatiedoista on alan tilaston ryhmittelyt tehtävissä. Ansiotietoja, jotka koskevat kuutta henkilöä pienempiä työntekijäryhmiä, ei anneta.

Jos alalla tai työpaikalla ei ole edellä edellytetyn sisällöistä palkkatilastoa, on pääluottamusmiehelle annettavista palkkatiedoista sovittava erikseen.

Pääluottamusmiehellä on oikeus lisäksi saada kirjallisesti tieto toimialueensa työntekijöiden nimestä ja palkkaryhmästä tai vastaavasta sekä työsuhteen alkamisajasta, ellei alakohtaisesti tai paikallisesti toisin sovita. Tiedot annetaan kerran vuodessa silloin yritykseen työsuhteessa olevista työntekijöistä. Uusista työntekijöistä annetaan edellä mainitut tiedot joko kustakin erikseen välittömästi työsuhteen alettua tai ajanjaksoittain, kuitenkin ainakin neljännesvuosittain.

Pääluottamusmiehellä on oikeus perehtyä toimialueellaan yrityksessä kulloinkin voimassa oleviin työnhinnoittelujärjestelmiin ja eri palkkausmuodoissa käytettävien olosuhdelisien määräytymis- ja laskentasääntöihin. Pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada tiedot toimialueellaan toimivista alirakoitsijoista ja niiden palveluksessa työpaikalla olevasta työvoimasta.

Työaikakirjanpito

Päälouottamusmiehellä on oikeus perehtyä hätä- ja ylityöstä työaikalain (605/96) mukaisesti laadittuun luetteloon siten kuin siihen on työsuojeluvaltuutetulla lain mukaan oikeus.

Tietojen luottamuksellisuus

Päälouottamusmies saa edellä mainitut tiedot luottamuksellisina tehtäviensä hoitamista varten.

Säädökset

Työnantaja hankkii työsuojeluvaltuutetun, työsuojeluasiamiehen ja muiden työsuojelutoimintaelinten käyttöön näille kuuluvien tehtävien hoitamista varten tarpeelliset lait, asetukset ja muut työsuojelumääräykset.

Yritystä koskevat tiedot

Työnantajan tulee esittää henkilöstölle tai sen edustajille:

Yrityksen tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen siihen perustuva selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta.

Vähintään kaksi kertaa tilivuoden aikana sellainen yhtenäinen selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta, josta käyvät ilmi yrityksen tuotannon, työllisyyden, kannattavuuden ja kustannusrakenteen kehitysnäkymät.

Vuosittain henkilöstösuunnitelma, joka sisältää arviot henkilöstön määrässä, laadussa ja asemassa odotettavissa olevista muutoksista.

Viipymättä olennaiset muutokset edellä mainituissa tiedoissa.

Niissä yrityksissä, joissa henkilöstömäärä on säännöllisesti vähintään 30, annetaan yhteistoimintalain 3 luvun 10 §:n 1 momentin tarkoittamat yrityksen tilinpäätöstiedot henkilöstön edustajille pyydettäessä kirjallisena.

Tilinpäätöstietojen, yrityksen taloudellista tilaa koskevien selvitysten ja henkilöstösuunnitelmien esittämisen yhteydessä on tarkoituksenmukaista tiedottaa myös eri toimintayksikköjen toiminnallisesta tuloksesta, tuotannosta ja kehitysnäkymistä henkilöstölle tai sen edustajalle käyttäen apuna sitä selvittäviä tunnuslukuja.

Yrityksessä henkilöstöasioiden hoidossa noudatettavat yleiset periaatteet tai ohjeet sekä yrityksen toiminta- ja henkilöstöorganisaatio on saatettava työpaikalla henkilöstön tietoon.

Osapuolet suosittelevat, että edellä tarkoitettujen yrityksen taloutta koskevien tietojen yhteydessä selostetaan mahdollisuuksien mukaan myös toimialan yleisiä suhdanne- ja taloudellisia näkymiä.

Salassapitovelvollisuus

Milloin yrityksen työntekijät tai henkilöstön edustajat ovat tämän sopimuksen mukaisesti saaneet työnantajan liike- tai ammattisalaisuuksia koskevia tietoja, saadaan näitä tietoja käsitellä vain niiden työntekijöiden ja henkilöstön edustajien kesken, joita asia koskee, ellei työnantajan ja tiedonsaantiin oikeutettujen kesken muuta sovita. Ilmoittaessaan salassapitovelvollisuudesta työnantajan tulee yksilöidä, mitkä tiedot salassapitovelvollisuus käsittää ja mikä on tietojen salassapitoaika. Ennen kuin työnantaja ilmoittaa kysymyksessä olevan liike- tai ammattisalaisuuden, salassapidon perusteet selvitetään asianomaiselle työntekijälle tai henkilöstön edustajalle.

6 LUKU

HENKILÖSTÖN KESKINÄINEN TIEDOTUSTOIMINTA JA KOKOUSTEN JÄRJESTÄMINEN

Työpaikalla sovellettavan työehtosopimuksen osapuolena olevan liiton rekisteröidyllä alayhdistyksellä ja sen työpaikalla olevalla osastolla tai työhuonekunnalla on oikeus järjestää työpaikalla tai muussa sovitussa tilassa kokouksia työmarkkina-asioissa tai työpaikan työsuhteita koskevista kysymyksistä siten kuin keskusjärjestöjen kesken tai alakohtaisesti tai työpaikalla vakiintuneen käytännön mukaisesti on sovittu.

Edellisessä kappaleessa mainitulla henkilöstön yhteenliittymällä on oikeus työajan ulkopuolella, joko ennen työajan alkamista, ruokatauolla tai työajan päättymisen jälkeen jakaa jäsenilleen kokousilmoituksiaan, työpaikan työsuhteisiin tai yleensä työmarkkinakysymyksiin liittyviä kirjallisia tiedonantoja, ruokalassa, pukusuojassa tai muussa työnantajan kanssa sovittavassa vastaavanlaisessa tilassa varsinaisen työpaikan, kuten tehdassalin tms. ulkopuolella. Tiedonannossa tulee olla merkittynä sen liikkeellepanija.

Mikäli työpaikalla ilmestyy henkilöstölle tarkoitettu tiedotuslehti, on edellä mainitulla henkilöstön yhteenliittymällä oikeus käyttää sitä edellä mainittujen kokousilmoitusten tai tiedonantojen julkaisemiseen tai julkaista ne työnantajan työntekijöiden käyttöön osoittamalla ilmoitustaululla. Ilmoitustaulun sisällöstä ja hoidosta vastaa ilmoittaja.

7 LUKU KOULUTUS

7.1 Ammatillinen koulutus

Työnantajan antaessa työntekijälle ammatillista koulutusta tai lähettäessä työntekijän hänen ammattiinsa liittyviin koulutustilaisuuksiin, korvataan koulutuksen aiheuttamat suoranaiset kustannukset ja säännöllisen työajan ansionmenetys keskituntiansion mukaan laskettuna, ellei ao. työehtosopimuksessa ole toisin sovittu. Jos koulutus tapahtuu kokonaan työajan ulkopuolella, korvataan siitä johtuvat suoranaiset kustannukset.

Se, että kysymyksessä on tämän pykälän mukainen koulutus, todetaan ennen koulutustilaisuuteen ilmoittautumista.

Suoranaisilla kustannuksilla tarkoitetaan matkakustannuksia, kurssimaksuja, kustannuksia kurssiohjelman mukaisesta opetusmateriaalista, internaattikurssien täysihoitomaksua ja muiden kuin internaattikurssien osalta ao. työehtosopimuksen mukaan määräytyviä matkakustannusten korvauksia. Säännöllisen työajan ansionmenetys korvataan sekä kurssi- että matka-ajan osalta. Työajan ulkopuolella koulutukseen tai sen edellyttämiin matkoihin käytetystä ajasta ei korvausta suoriteta. Viikko- ja kuukausipalkkaisen henkilön palkkaa ei kurssin eikä sen vaatimien matkojen ajalta vähennetä.

7.2 Yhteinen koulutus

Työpaikan yhteistoimintaa edistävän koulutuksen järjestävät keskusjärjestöt tai niiden jäsenliitot yhteisesti, keskusjärjestöjen tai niiden jäsenliittojen yhteistoimintaelimet tai työnantaja- ja työntekijäpuoli yhteisesti työpaikalla tai muussa paikassa.

Osapuolet toteavat, että yhteinen koulutus yleensä tapahtuu tarkoituksenmukaisimmalla tavalla työpaikkakohtaisesti, jolloin paikalliset olosuhteet tulevat parhaiten huomioonotetuiksi.

Työsuojelun yhteistoiminnan peruskurssit ja työsuojeluyhteistyön kannalta tarpeelliset erikoiskurssit ovat tässä tarkoitettua yhteistä koulutusta. Peruskurssille voivat tämän sopimuksen edellytyksin osallistua työsuojelutoimikunnan jäsen, työsuojeluvaltuutettu, varavaltuutettu ja työsuojeluasiamies sekä erikoiskurssille työsuojeluvaltuutettu.

Koulutukseen osallistuvalla suoritetaan korvaus, kuten 7.1 kohdassa on määrätty. Koulutukseen osallistumisesta sovitaan paikallisesti koulutuksen luonteesta riippuen kysymykseen tulevassa yhteistyöelimessä tai työnantajan ja luottamusmiehen kesken.

Yhteistä koulutusta koskevia määräyksiä sovelletaan myös osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevaan koulutukseen. Koulutukseen osallistumisesta voidaan sopia myös työnantajan ja asianomaisen henkilön kesken. Osapuolet suosittelvat, että niiden ja jäsenliittojen koulutuslaitokset sekä jäsenliitot ryhtyvät yhteistyössä toimenpiteisiin osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevan koulutustarjonnan järjestämiseksi. Osapuolten koulutustyöryhmä seuraa em. koulutustarjonnan toteutumista.

7.3 Ay-koulutus, työsuhteen säilyminen ja ilmoitusajat

SAK:n ja sen jäsenliittojen järjestämille kuukauden tai sitä lyhyemmän ajan kestäville kursseille annetaan työntekijöille tilaisuus osallistua työsuhteen katkeamatta, milloin se aiheuttamatta tuntuvaa haittaa tuotannolle tai yrityksen toiminnalle käy päinsä. Edellä mainittua haittaa arvioitaessa kiinnitetään huomiota työpaikan kokoon. Kielteisessä tapauksessa ilmoitetaan asianomaiselle henkilölle ja pääluottamusmiehelle viimeistään 10 päivää ennen kurssin alkua syy, jonka takia vapaan myöntäminen tuottaisi tuntuvaa haittaa. Tällöin olisi suotavaa yhteisesti pyrkiä selvittämään muu mahdollinen ajankohta, jolloin kurssille osallistumiselle ei olisi estettä.

Ilmoitus aikomuksesta lähteä kurssille on tehtävä mahdollisimman varhain. Milloin kurssi kestää enintään yhden viikon, on ilmoitus annettava vähintään kolme viikkoa ennen kurssin alkua sekä milloin on kysymys pitemmästä kurssista, vähintään kuusi viikkoa ennen.

Ennen kuin henkilö osallistuu edellä tarkoitettuun koulutustilaisuuteen, on osallistumisen aiheuttamista toimenpiteistä sovittava työnantajan kanssa sekä nimenomaisesti etukäteen todettava, onko kyseessä sellainen koulutustilaisuus, josta työnantaja suorittaa työntekijälle korvauksia tämän sopimuksen mukaisesti. Samalla on todettava, mikä on näiden korvausten laajuus.

7.4 Korvaukset

Kurssilta, joka järjestetään SAK:n tai sen jäsenliiton koulutuslaitoksissa tai erityisestä syystä muualla ja jonka koulutustyöryhmä on hyväksynyt, työnantaja on velvollinen maksamaan luottamusmiehelle, varapääluottamusmiehelle, työsuojeluvaltuutetulle, -varavaltuutetulle, työsuojelutoimikunnan jäsenelle ja työsuojeluasiamiehelle heidän tehtäviensä edellyttämän koulutuksen osalta korvauksen ansionmenetyksestä, edellä mainituille luottamusmiehille enintään kuukauden ajalta ja työsuojeluluottamustehtävissä oleville enintään kahden

viikon ajalta.

Edellä mainitun lisäksi ansionmenetyks korvataan enintään kuukauden ajalta työsuojeluvaltuutetulle yrityksissä, joissa työsuojeluvaltuutetun edustamien työntekijöiden määrä vähintään on 40 (voimaantulo 1.1.2004).

Samoin maksetaan korvaus edellä mainituissa koulutuslaitoksissa järjestettyjen luottamusmiestoimintaan liittyvien koulutustilaisuuksien osalta ammattiosaston puheenjohtajalle enintään kuukauden ajalta, mikäli hän työskentelee yrityksessä, jossa on vähintään 100 asianomaisen alan työntekijää ja hänen johtamassaan ammattiosastossa on vähintään 50 jäsentä.

Lisäksi maksetaan edellisessä kappaleessa tarkoitetuista työntekijöistä kultakin sellaiselta kurssipäivältä, jolta ansionmenetyksen korvausta suoritetaan, kursista sen järjestäjälle aiheutuvien ruokailukustannusten korvaukseksi keskusjärjestöjen välillä sovittu ateriakorvaus.

Edellä tässä kohdassa tarkoitettuja korvauksia työnantaja on velvollinen maksamaan samalle henkilölle vain kerran samasta tai sisällöltään vastaavasta koulutustilaisuudesta.

7.5 Sosiaaliset edut

Osallistuminen sopimuksessa tarkoitettuun ay-koulutustilaisuuteen ei yhden kuukauden rajaan asti aiheuta vuosiloma-, eläke- tai muiden niihin verrattavien etuuksien vähenemistä.

8 LUKU ULKOPUOLISEN TYÖVOIMAN KÄYTTÖ

8.1 Yleistä

Ulkopuolisen työvoiman käyttöä tapahtuu yritysten piirissä kahdessa muodossa. Se perustuu toisaalta kahden itsenäisen yrittäjän väliseen kauppa-, hankinta-, urakka-, vuokraus-, toimeksianto-, työnteko-, jne. sopimukseen, jolloin tarvittavan työn tekee ulkopuolinen yrittäjä ilman, että toisella sopijapuolella on mitään tekemistä työsuoritukseen nähden. Käytännössä tällaiseen sopimukseen perustuvaa toimintaa nimitetään yleensä alihankinnaksi tai aliurakoinniksi.

Toisaalta vieraan työvoiman käyttö perustuu ns. työvoiman vuokraukseen, jolloin työvoimaa hankkivien liikkeiden toimittamat lainamiehet (vuokramies), tekevät työtä toiselle työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena.

Edellä ensimmäisessä kappaleessa mainittuja tilanteita kutsutaan jäljempänä alihankinnaksi ja edellä toisessa kappaleessa mainittuja tilanteita kutsutaan jäljempänä vuokratyövoimaksi.

Alihankintaa tai työvoiman vuokrausta koskeviin sopimuksiin otetaan ehto, jossa alihankkija tai työvoimaa vuokraava yritys sitoutuu noudattamaan alansa yleistä työehtosopimusta sekä työ- ja sosiaalilainsäädäntöä.

8.2 Alihankinta

Jos alihankinnan vuoksi yrityksen työvoimaa poikkeuksellisesti joudutaan vähentämään, on yrityksen pyrittävä sijoittamaan ko. työntekijät yrityksen muihin tehtäviin ja ellei se ole mahdollista, kehotettava alihankkijaa, jos tämä tarvitsee työvoimaa, ottamaan vapautuneet alihankintatyöhön sopivat työntekijät työhönsä entisin palkkaeduin.

Työsopimukselle ei saa antaa sellaista muotoa, jonka mukaan kysymyksessä olisi itsenäisten yrittäjien välinen urakkasopimus silloin kun kyseessä itse asiassa on työsopimus.

8.3 Vuokratyövoima

Yritysten on rajoitettava vuokratyövoiman käyttö vain työhuippujen tasaamiseen tai muutoin sellaisiin ajallisesti taikka laadullisesti rajoitettuihin tehtäviin, joita työn kiireellisyyden, rajoitetun kestoajan, ammattitaitovaatimusten, erikoisvälineiden tai muiden vastaavien syiden vuoksi ei voida teettää omilla työntekijöillä.

Työvoiman vuokraus on epätervettä, jos eri työvoimaa hankkivien yritysten toimittamat vuokratyöntekijät työskentelevät yrityksen normaalissa työssä sen vakinaisten työntekijöiden rinnalla ja saman työnjohdon alaisen pidemmän ajan.

Vuokratyövoimaa käyttävien yritysten tulee pyydettäessä selvittää pääluottamusmiehelle tällaisten työntekijöiden työskentelyyn liittyvät kysymykset.

9 LUKU

SOPIMUKSEN SITOVUUS

Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi kuuden kuukauden irtisanomisajalla.

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL ry

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry
SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL ry

LOMAPALKKASOPIMUS 2005

Liitot ovat vuosilomalain (162/2005) 30 §:n nojalla tehneet vuosilomapalkan ja loman korvauksen laskemisesta seuraavan työehtosopimuksen:

1 § Soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan Elintarviketeollisuusliiton jäsenyritysten palveluksessa oleviin vuosilomalain 11 §:ssä tarkoitettuihin työntekijöihin.

Yrityksessä, joka liittyy ETL:n jäseneksi kesken lomanmääräytymisvuotta, tulee sopimus voimaan liittymistä seuraavan lomanmääräytymisvuoden alusta.

2 § Vuosilomapalkka ja lomakorvaus

1. Työntekijäin vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskentaperusteena on keskituntiansio, joka saadaan siten, että lomanmääräytymisvuonna työssäolon ajalta työntekijälle maksettu tai maksettavaksi erääntynyt palkka, hätätyöstä ja lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusta lukuun ottamatta, jaetaan vastaavien työtuntien lukumäärällä.
2. Työntekijän vuosilomapalkka ja lomakorvaus saadaan kertomalla hänen 1 kohdassa tarkoitettu keskituntiansionsa vuosilomalain 5 ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen lomapäivien lukumäärän perusteella määräytyvällä seuraavasta taulukosta ilmenevällä kertoimella:

lomapäivien lukumäärä	kerroin
2	16,0
3	23,5
4	31,0
5	37,8
6	44,5
7	51,1
8	57,6
9	64,8

10	72,0
11	79,2
12	86,4
13	94,0
14	101,6
15	108,8
16	116,0
17	123,6
18	131,2
19	138,8
20	146,4
21	154,4
22	162,4
23	170,0
24	177,6
25	185,2
26	192,8
27	200,0
28	207,2
29	214,8
30	222,4

Jos lomapäivien lukumäärä on suurempi kuin 30, korotetaan kerrointa luvulla 7,2 lomapäivää kohden.

Mikäli lomanmääräytymisvuoden aikana säännöllinen vuorokautinen työaika on ollut lyhyempi kuin 8 tuntia, lasketaan vuosilomapalkka ja lomakorvaus kuitenkin kertomalla vastaavasti keskituntiansio luvulla, joka saadaan, kun edellä olevat kertoimet kerrotaan viikon säännöllisten työtuntien lukumäärän ja luvun 40 osamäärällä.

3 § Vuosilomapalkka ja lomakorvaus eräissä tapauksissa

Poiketen siitä, mitä 2 §:ssä on säädetty, yrityksissä, joissa vuosilomapalkan laskenta on perustunut keskimääräisen päiväpalkan järjestelmään, voidaan edelleen noudattaa vuosilomapalkan ja korvauksen laskennassa vuosilomalain määräyksiä kuitenkin siten, että vuosilomalain 11 §:n 1 momentissa säädettyjen kertoimien sijasta sovelletaan seuraavia kertoimia:

lomapäivien lukumäärä	kerroin
2	2,0
3	2,9
4	3,9
5	4,7
6	5,6
7	6,3
8	7,2
9	8,1
10	9,0
11	9,9
12	10,8
13	11,8
14	12,7
15	13,6
16	14,5
17	15,5
18	16,4
19	17,4
20	18,3
21	19,3
22	20,3
23	21,3
24	22,2
25	23,2
26	24,1
27	25,0
28	25,9
29	26,9
30	27,8

Jos lomapäivien lukumäärä on suurempi kuin 30, korotetaan kerrointa luvulla 0,9 lomapäivää kohden.

4 § Työssäolon veroinen aika

Vuosiloman pituutta määrättäessä työssäolon veroiseksi luetaan aika, joksi työntekijälle on annettu vapautusta työstä Suomen Elintarviketyöläisten Liiton liittokokoukseen tai liittovaltuustoon taikka liittohallituksen kokoukseen osallistumista varten. Samoin pidetään työssäolon veroisena myös aikaa, joksi vapautusta on annettu Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön edustajakokoukseen

tai valtuuston kokoukseen osallistumista varten. Työntekijän tulee vapautusta pyytäessään esittää selvitys kokoukseen osallistumiseen tarvitsemastaan ajasta.

5 § Voimaantulo

Tällä sopimuksella kumotaan Elintarviketeollisuuden Työnantajaliitto E TTL r.y.:n ja Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL r.y.:n 21 päivänä toukokuuta 1991 tekemä lomapalkkasopimus.

Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2005 siten, että sopimusta sovelletaan voimassaoloajalta ansaittuun vuosilomaan, lomapalkkaan ja lomakorvaukseen.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2005

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL ry

TYÖSUOJELUVALTUUTETUN AJANKÄYTÖN LASKEMINEN

Kaava

Työsuojeluvaltuutetun edustamien työntekijöiden lukumäärä x toimialakohtainen kerroin = aika tunteina/4 viikkoa

**Toimiala-
kohtainen
kerroin**

1.4.1986 lähtien

Toimiala

0.261	Teurastamo, lihanleikkaus
0.208	Virvoitusjuomien valmistus
0.201	Meijeri ja muu maidonjalostus
0.193	Lihanjalostus, öljyjen ja rasvojen valmistus, myllytuotteiden valmistus, juomien (paitsi virvoitusjuomien) valmistus, kalatuotteiden valmistus, sokerin valmistus
0.179	Kasvisten, hedelmien, leipomotuotteiden, suklaan ja makeisten sekä muu elintarvikkeiden valmistus, rehujen valmistus
0.164	Lääkevalmisteiden tuotanto
0.156	Tupakkatuotteiden valmistus
0.112	Konttori- ja toimistotyöt

160 tuntia tai yli oikeuttaa yhteen täysin vapaaseen työsuojeluvaltuutettuun

Jos työsuojeluvaltuutettu edustaa useammilla toimialaluokituksen eri toimialoilla työskenteleviä työntekijöitä, määräytyy hänen ajankäyttönsä kerroin toimialoittain laskettujen kertomien työntekijämäärillä painotetun keskiarvon mukaisesti. Mikäli laskelmien lopputuloksessa on tunnin kymmenesosa, on se pyöristettävä lähinnä ylempään täyteen tuntiin. Vapautus on kuitenkin vähintään neljä tuntia neljän perättäisen viikon aikana.

SUOSITUS PÄIHDEONGELMIEN ENNALTAEHKÄISYSTÄ, PÄIHDEASIOIDEN KÄSITTELYSTÄ JA HOITONOHJAUksesta TYÖPAIKOILLA

Työmarkkinajärjestöt ovat antaneet 1970-luvulla suosituksia alkoholin ja huumaiden haittatekijöiden vähentämiseksi työelämässä. Tällä suosituksella nämä uudistetaan vastaamaan nykyisiä työelämän tarpeita. Tässä suosituksessa käsitteisiin työntekijä, työsopimus ja työehtosopimus sisältyvät myös vastaavat julkisen sektorin palveluksessa olevat virkamiehet, viranhaltijat ja virkaehtosopimukset.

Tavoitteena on päihteetön työpaikka parantamalla ja selkeyttämällä päihdeongelmien käsittelyä ja hoitoa työpaikoilla. Työpaikkoja kannustetaan yhteisesti luomaan ja vahvistamaan omia päihteiden käytön ehkäisyyn ja käyttöön liittyviä toimintatapoja. Erityisesti korostetaan ennaltaehkäisevää toimintaa eli puuttumisesta päihteiden käyttöön mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Suosituksen tarkoituksena on kiinnittää huomiota päihteiden käytön haitallisuuden työelämässä sekä tuoda esiin asioita ja ratkaisumalleja, jotka voisivat olla apuna työpaikkakohtaisia toimintatapoja luotaessa. Keskusjärjestöt suosittelevat työpaikoille päihdeongelmien ennaltaehkäisyä, päihdeasioiden käsittelyä ja hoitonojauusta sisältävän toimintamallin tekemistä.

1. ENNALTAEHKÄISEVÄ TOIMINTA

Ennaltaehkäisevä toiminta tukee työpaikoilla yhteisesti tehtävää työturvallisuustyötä. Tässä keskeistä on tiedottaminen ja koulutus päihdeasioissa sekä ongelmakäyttöön puuttuminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tiedottaminen ja koulutus koskevat alkoholin käytön haittoja, käytön ja ongelmien tunnistamista, käyttöön puuttumisesta sekä hoitonojauusmahdollisuuksia.

Tiedottaminen ja koulutus

Tiedottamisella ja henkilöstön kouluttamisella pyritään:

- antamaan tietoa päihteiden väärinkäytön aiheuttamista ongelmista ja haittavaikutuksista työelämässä
- vaikuttamaan asenteisiin päihteiden väärinkäytön ja siihen liittyvien ongelmien tunnistamiseksi ja käsittelemiseksi avoimesti ja rakentavasti
- madaltamaan puuttumis- ja puheeksiottamiskynnystä

- edistämään työpaikan yhteisten toimintatapojen (päihdepolitiikan) tunnetuksi tekemistä ja niihin sitoutumista
- edistämään välitöntä ja varhaista väärinkäyttötapauksiin puuttumista
- edistämään päihdeongelmaisen ohjaamista hoitoon.

Koulutus tulisi kohdistaa koko henkilöstöön, sekä esimiehiin että työntekijöihin myös työterveyshuollon asiantuntemusta hyödyntäen.

Työyhteisö

Työyhteisön tulee jokapäiväisissä toimissaan sitoutua päihteettömään työkuultuuriin. Jokainen, niin esimies kuin työntekijä, voi toimia hyvänä esimerkkinä päihteettömyyden edistämiseksi työpaikoilla. Työpaikoilla voi olla myös päihdeongelmiin perehtynyt yhdyshenkilö. Päihteiden käytön piilohyväksyntää, salailua ja vähättelyä ei tule sallia työpaikoilla. Asiallinen ja rakentava ongelmiin ja rikkomuksiin puuttuminen voivat monesti estää päihdeongelman pahenemisen.

Työterveyshuolto

Työterveyshuollolla on lakiin perustuva ennalta ehkäisevän toiminnan tehtävä. Terveystarkastusten ja sairaanhoidon yhteydessä yksilöohjauksessa ja neuvonnassa terveydenhuollon ammattilaisilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa terveiden elintapojen ja päihteettömyyden edistämiseen. Päihdeongelman varhaiseen havaitsemiseen on kehitetty toimivia malleja.

2. PÄIHDEASIAN KÄSITTELY

Tilanteen tunnistaminen

Päihteiden käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi väärinkäytön tunnistaminen on välttämätöntä. Väärinkäyttö voi ilmetä eri tavoin ja sen tunnusmerkkejä voivat olla esimerkiksi:

- toistuvat myöhästelyt, ennenaikaiset poistumiset työpaikalta tai muut työaika-
jen noudattamatta jättämiset
- satunnaiset ja äkilliset työstä poissaolot
- toistuvat, yllättävät oma-aloitteiset työvuorojen vaihdot
- töihin tulo tai työssä olominen krapulassa
- työtehon heikkeneminen, töiden laiminlyönnit ja toistuvat virhesuoritukset
- sairauslomatodistukset eri lääkäreiltä
- esimiesten välttely
- toistuvat tapaturmat
- rattijuopumus
- rokkipäivät

Päihteiden väärinkäyttö voi tulla esiin myös työterveyshuollossa terveystarkastusten ja sairaanhoidon yhteydessä.

Tilanteeseen puuttuminen

Päihteiden käyttö työpaikalla tai työssäolo päihteiden vaikutuksen alaisena on työsuhteesta johtuvien velvoitteiden vakava rikkomus ja selvä merkki ongelmasta, johon tulee puuttua. Ongelmaan puuttuessa on kuitenkin huolehdittava asian hienovaraisesta hoitamisesta.

Puheeksi ottaminen voi tapahtua esimiehen, työterveyshuollon tai työtoverin aloitteesta.

Päihdeongelmaisen kanssa käydyn keskustelun perusteella tehdään suunnitelma jatkotoimenpiteistä ja arvioidaan mahdollinen hoidontarve. Työterveyshuollon tulee olla mukana suunnitelman tekemisessä, hoidontarpeen arvioinnissa sekä toimenpiteiden vaikutusten seurannassa.

Esimiehen rooli ja tehtävät

Mikäli henkilön käyttäytymisessä tai työsuorituksissa havaitaan viitteitä päihdeongelmasta, esimiehen tulee keskustella työntekijän kanssa työpaikan toimintatavoista ja vaatimuksista sekä mahdollisista seuraamuksista.

Epäillessään työntekijän olevan alkoholin vaikutuksen alaisena työnantajan on arvioitava tilanne tapauskohtaisesti. Erilaisissa testauksissa tulee kuitenkin noudattaa voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä. Huumausaineiden testaamisesta on säädetty laissa yksityisyyden suojasta työelämässä.

Jos on epäselvää, onko työsuorituksen ongelmien taustalla päihdeongelma vai sairaus, voidaan asianomainen työntekijä ohjata omaan työterveyshuoltoon työkykyarviota ja hoidontarpeen arviointia varten.

Työtovereiden rooli ja tehtävät

Jokaisen työtoverin velvollisuus on neuvoa ja kannustaa päihdeongelmaista hakemaan apua esimerkiksi ottamalla yhteyttä työterveyshuoltoon tai muuhun ammattihenkilöön. Mikäli työpaikalla on nimetty päihdeyhdyshenkilö, työtoveri voi myös pyytää häntä keskustelemaan asianomaisen työntekijän kanssa. Ongelman piilottelua ja salaamista ei tule hyväksyä esimerkiksi huolehtimalla ongelmaisen työntekijän laiminlyömistä työtehtävistä.

Hoidon onnistumisen kannalta on tärkeää, että hoidossa oleva ja hoidosta palaava työtoveri hyväksytään työyhteisöön tasavertaisena. Näin tuetaan hänen selviytymistään ja toipumistaan.

Työterveyshuollon rooli ja tehtävät

Työterveyshuoltohenkilöstön tehtävänä on arvioida alkoholin ja muiden päihteiden ongelmallinen käyttö kaikissa potilaskontakteissa, puuttua tarvittaessa asiaan aktiivisesti ja antaa tietoa ja tukea.

Mikäli työterveyshuolto toteaa päihdeongelman, työterveyshuollon tehtävänä on kertoa päihdeongelmalliselle hoitomahdollisuuksista ja ohjata hänet asianmukaiseen hoitoon. Tilanteissa, joissa on aiheutta epäillä päihtyneenä olemista työpaikalla ja tästä aiheutuu vaaraa, työterveyshuollon tulee ottaa yhteyttä työpaikkaan ja tiedustella asianomaisen työntekijän työssä selviytymistä ja tarvittaessa ehdottaa toimenpiteitä työntekijän hoitoon ohjaamiseksi. Muissa tilanteissa työterveyshuoltoa sitoo vaitiolovelvollisuus.

Työterveyshuollon tehtävänä on esimiehen pyynnöstä tehdä työkykyarvio ja arvioida hoidontarve sekä osallistua hoitoonohjauksen, hoidontoteuttamiseen ja seurantaan.

Yhteistoiminta ja henkilöstön edustajat

Työpaikalla noudatettavat päihdeasioiden käsittelyä, hoitoonohjausta ja työterveyshuollon roolia päihdeasioissa koskevat periaatteet käsitellään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) tarkoittamassa yhteistoiminnassa. Yhteistyössä keskeisiä ovat myös työsuojeluvaltuutetut ja luottamusmiehet.

Yksittäistä tapausta käsitellessään työnantajalla on päihdeongelman suostumuksella oikeus ilmoittaa asiasta henkilöstön edustajalle. Työntekijän pyynnöstä henkilöstön edustajalla on oikeus olla läsnä, kun asiaa käsitellään työnantajan kanssa.

3. HOITONOHJAUS

Hoitoon hakeutuminen

Päihdeongelman omaehtoinen tunnistaminen ja hoitoon hakeutuminen edistävät hoidon tuloksellisuutta. Työyhteisön jäsenten, työtovereiden ja esimiesten tulee kannustaa päihdeongelmaista hakeutumaan hoitoon. Ensisijaisena tavoitteena on kannustaa oma-aloitteeseen ja vapaaehtoiseen hoitoon hakeutumiseen.

Hoitoon hakeutuminen voi tapahtua:

- ongelmaisen omasta tai hänen perheensä aloitteesta
- työtovereiden tai työpaikan yhteyshenkilön aloitteesta
- esimiehen/työnantajan aloitteesta
- työterveyshenkilöstön aloitteesta

Hoitoon hakeutumista ja hoitoonohjausta varten työpaikalla tulee olla tieto käytettävissä olevista hoitopaikoista ja -muodoista. Jos työpaikalla on päihdeyhdyshenkilö, hän voi huolehtia myös hoitoon ohjaamisen käytännön järjestelyistä.

Hoidontavoitteena on päihdeongelmasta parantuminen, terveyden ja työkyvyn säilyttäminen, mahdollisimman hyvän terveydellisen ja sosiaalisen tilan saavuttaminen, työssä käynnin vakiintuminen, epäasiallisten poissaolojen väheneminen ja omien sekä myös perheasioiden kuntoon saaminen.

Hoitoonohjauksen ja hoidontoteutus

Mikäli päihdeongelmainen ei oma-aloitteisesti hakeudu hoitoon, työpaikalla tulee ryhtyä toimenpiteisiin päihdeongelmaisen hoitoonohjauksessa. Tällöin tulee sopia työterveyshuollon roolista, hoidonedistymisen seurannasta ja raportoinnista. Hoitoon ohjaaminen voi tapahtua myös työterveyshuollon aloitteesta.

Mikäli hoitoonohjaus on tapahtunut työnantajan aloitteesta, hoitoonohjauksesta olisi hyvä tehdä ko. osapuolille jaettava kirjallinen hoitoonohjaussopimus, jossa todetaan hoitopaikka, hoitoaika ja seurantatavat.

Hoitoonohjaussopimuksella, hoitoon suostumisella ja tuloksellisella hoidolla tähdätään työsuhteen jatkumiseen.

Parantumisen ja työssä jatkamisen turvaamiseksi hoitoon ohjattavalle pyritään löytämään sopiva ja riittävä hoitomuoto. Käytännön järjestelyihin osallistuu työterveyshenkilöstön ja/tai päihdeyhdyshenkilön ohella myös työnantajan edustaja, joka tekee päätökset työstä poissaolo-oikeudesta ja sairausajan palkan maksamisesta, mikäli hoito joudutaan toteuttamaan työaikana. Lähtökohtaisesti hoidossa käynti tapahtuu työajan ulkopuolella.

Toimeentuloturva ja kustannusten korvaaminen

Päihtymyksestä johtuva työstä poissaolo on työaikakirjanpidon kannalta luvaton poissaolo, jolta ajalta työnantaja ei ole velvollinen maksamaan palkkaa. Tämä koskee sekä omaehtoista poissaoloa että tilannetta, jossa työnantaja on poistanut päihtyneen työpaikalta.

Mahdollisesta osallistumisesta näiden maksamiseen sekä palkan maksusta työstä poissaoloajalta hoidon tai muun toimenpiteen takia päättää työnantaja harkintansa mukaan. Lähtökohtaisesti päihdeongelmaisen hoidosta aiheutuvat kustannukset maksaa hoidettava itse.

Työpaikalla tulisi olla tiedot mahdollisen muun toimeentuloturvan hakemisesta sekä hoidosta ja muista toimenpiteistä aiheutuneiden kustannusten korvauksista.

Luottamuksellisuus

Päihdeongelmaisen henkilön hoitoonohjaukseen ja hoitoon liittyvät tiedot ovat luottamuksellisia. Niitä ei saa ilmaista sivullisille ilman asianomaisen lupaa.

Helsingissä 12 päivänä tammikuuta 2006

AKAVA

Kunnallinen työmarkkinalaitos KT

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK

Kirkon Työmarkkinalaitos KiT

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK

Valtion Työmarkkinalaitos VTML

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Tutustu työelämään ja tienaa kesäharjoitteluohjelma vuosiksi 2023-2025

Elintarviketeollisuusliitto ry ja Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry haluavat omalta osaltaan tukea nuorten mahdollisuuksia tutustua työelämään osana ”Tutustu työelämään ja tienaa”-kesäharjoitteluohjelmaa.

Kesäharjoitteluohjelman tarkoituksena on tarjota nuorille omakohtaista kokemusta elintarviketeollisuuden yritysten toiminnasta, niissä esiintyvistä eri työtehtävistä, henkilöstörakenteesta, yhteistyömuodoista ja alan tarjoamista mahdollisuuksista sekä antaa nuorille mahdollisuuden tehdä heille sopivaa käytännön työtä. Kesäharjoittelupaikkoja haetaan suoraan alan yrityksistä.

Tämän vuoksi osapuolet ovat sopineet seuraavaa:

1. Jäljempänä olevat määräykset koskevat alle 18-vuotiaita sekä TUVA-koulutukseen osallistuvia, joiden työsuhde perustuu Tutustu työelämään ja tienaa -kesäharjoitteluohjelmaan.
2. Kaksi viikkoa tai kymmenen työpäivää kestävä yhdenjaksoisen kesäharjoitteluohjelman mukainen työsuhde voidaan sijoittaa 1.6.-31.8. väliseen aikaan. Nuorella voi olla yksi tämän sopimuksen tarkoittama tutustumisjakso saman työnantajan kussakin toimintayksikössä.
3. ”Tutustu työelämään ja tienaa” -kesäharjoitteluohjelman suorittamisesta maksetaan kertakaikkisena palkkana 365 euroa vuonna 2023 ja 375 euroa vuosina 2024 ja 2025. Palkka sisältää tutustumisjaksolta kertyneen lomakorvauksen. Palkasta maksetaan lakisääteiset sosiaaliturvamaksut henkilön iästä riippuen.
4. Voimassa olevan työehtosopimuksen palkkoja, palkanmääräytymisperusteita ja muita rahanarvoisia etuja koskevia määräyksiä ei sovelleta niihin henkilöihin, joiden työsuhde perustuu tässä pöytäkirjassa tarkoitettuun kesäharjoitteluohjelmaan.

Helsingissä 13. päivänä helmikuuta 2023

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SEL ry

Elintarviketeollisuusliitto ry

Pasilankatu 2, 5. krs.
00240 Helsinki
Puhelin (09) 148 871
www.etl.fi

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry

Asemamiehenkatu 2, 8. krs
00520 Helsinki
Puhelin (09) 4246 1200
www.selry.fi